

Rolnummers 5927, 5928, 5929 en
5933

Arrest nr. 53/2016
van 21 april 2016

ARREST

In zake : de beroepen tot gedeeltelijke vernietiging van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies, ingesteld door de vzw « Ecole pratique des hautes études commerciales » en anderen, door de vzw « Haute Ecole Léonard de Vinci », door de vzw « Centre d'Enseignement Saint-Laurent, Liège » en de vzw « CPSE » en door Henri Bouillon en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en E. De Groot, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 16 juni 2014 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 18 juni 2014, zijn beroepen tot gedeeltelijke vernietiging ingesteld van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 18 december 2013), respectievelijk door de vzw « Ecole pratique des hautes études commerciales », de vzw « Comité organisateur des Instituts Saint-Luc et Instituts Associés à Saint-Gilles », de vzw « Institut technique supérieur Cardinal Mercier », de vzw « Centre de formation pour les secteurs infirmier et de Santé de l'ACN » en de vzw « Secrétariat Général de l'Enseignement Catholique en Communautés française et germanophone », door de vzw « Haute Ecole Léonard de Vinci » en door de vzw « Centre d'Enseignement Saint-Laurent, Liège » en de vzw « CPSE », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Drion, advocaat bij de balie te Luik.

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 18 juni 2014 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 19 juni 2014, is beroep tot gehele of gedeeltelijke vernietiging ingesteld van hetzelfde decreet door Henri Bouillon, Nathalie Burnay, Michel De Wolf, Isabelle Schuiling en Olivier Servais, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Bogaert, advocaat bij de balie te Brussel.

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 5927, 5928, 5929 en 5933 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

Memories zijn ingediend door :

- de vzw « Haute Ecole Galilée », de vzw « Haute Ecole Louvain en Hainaut » en de vzw « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège » (in de zaken nrs. 5927, 5928, 5929 en 5933), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. D. Drion en Mr. X. Drion, advocaat bij de balie te Luik;

- de vzw « Louvain School of Management - Executive » (in de zaak nr. 5933);

- het « Institut d'études politiques d'Aix en Provence » (in de zaak nr. 5933);

- Helmuth Jousten (in de zaak nr. 5933);

- de Franse Gemeenschapsregering (in alle zaken), bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Uyttendaele, advocaat bij de balie te Brussel.

De verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend.

Memories van wederantwoord zijn ingediend door :

- de vzw « Haute Ecole Galilée », de vzw « Haute Ecole Louvain en Hainaut » en de vzw « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège » (in de zaken nrs. 5927, 5928, 5929 en 5933);

- de Franse Gemeenschapsregering (in alle zaken).

Bij beschikking van 3 november 2015 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen te hebben gehoord, beslist dat de zaken in staat van wijzen zijn, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 25 november 2015 en de zaken in beraad zullen worden genomen.

Ingevolge het verzoek van meerdere partijen om te worden gehoord, heeft het Hof bij beschikking van 25 november 2015 de dag van de terechtzitting bepaald op 16 december 2015.

Op de openbare terechtzitting van 16 december 2015 :

- zijn verschenen :

. Mr. D. Drion, voor de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 en voor de vzw « Haute Ecole Galilée », de vzw « Haute Ecole Louvain en Hainaut » en de vzw « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège »;

. Mr. E. van Nuffel en Mr. K. Munungu, advocaten bij de balie te Brussel, *loco* Mr. D. Bogaert, voor de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933;

. Mr. J. Sautois, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. M. Uyttendaele, voor de Franse Gemeenschapsregering;

- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Betreffende het beroep tot vernietiging in de zaak nr. 5927

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

A.1. De vereniging zonder winstoogmerk « Ecole pratique des hautes études commerciales », de vereniging zonder winstoogmerk « Comité organisateur des Instituts Saint-Luc et Instituts Associés à Saint-Gilles », de vereniging zonder winstoogmerk « Institut technique supérieur Cardinal Mercier », de vereniging zonder winstoogmerk « Centre de formation pour les secteurs infirmier et de Santé » en de vereniging zonder winstoogmerk « Secrétariat Général de l'Enseignement Catholique en Communautés française et

germanophone » vorderen de vernietiging, in hun geheel of gedeeltelijk, van artikel 2, eerste lid, tweede zin, van artikel 3, § 4, van artikel 20, tweede lid, eerste zin, van artikel 21, eerste lid, 4°, 5°, 6°, 8°, 9°, 13°, 14°, 15°, 16°, 20° en 25°, van artikel 28, § 1, van artikel 39, van artikel 40, tweede lid, van artikel 52, van artikel 53, tweede lid, 3° en 4°, van artikel 57, van artikel 58, eerste en tweede lid, van artikel 59, tweede lid, van artikel 61, van artikel 62, van artikel 63, tweede lid, van artikel 65, van artikel 73, derde lid, van artikel 74, vierde en vijfde lid, van artikel 86, van artikel 87, van artikel 88, van artikel 89, van artikel 90, van artikel 97, van artikel 105, § 1, vierde lid, van artikel 108, § 2, eerste lid, 2°, en tweede lid, van artikel 114, tweede zin, van artikel 120, van artikel 123, van artikel 148, vierde lid, van artikel 149, eerste lid, en van artikel 169 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 « tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies ».

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.2.1.1. De eerste vier verzoekende partijen zijn van mening dat hun belang bij het vorderen van de vernietiging van alle voormelde bepalingen voortvloeit uit hun hoedanigheid van inrichtende macht van een instelling van het vrij gesubsidieerd hoger onderwijs en uit het feit dat het decreet waarvan die bepalingen deel uitmaken een nieuw model uittekent voor de harmonieuze organisatie van dat type onderwijs. Zij preciseren in dat verband dat titel II van dat decreet publiekrechtelijke rechtspersonen opricht die de bestaande structuren vervangen teneinde het systeem eenvoudiger en in het algemeen doeltreffender te maken.

A.2.1.2. De vereniging zonder winstoogmerk « Ecole pratique des hautes études commerciales », waarvan het doel erin bestaat « het katholiek onderwijs te verspreiden, te ontwikkelen en te ondersteunen », preciseert dat zij, teneinde dat doel te bereiken, « scholen, afdelingen van scholen, ateliers, pensionaten en alle andere ondernemingen » die met dat doel overeenstemmen, kan « oprichten, organiseren en beheren ».

De eerste verzoekende partij voegt eraan toe dat zij de « Haute Ecole Ehec » inricht, beoogd in artikel 11, 8°, van het decreet van 7 november 2013, en een instelling voor hoger onderwijs voor sociale promotie, namelijk de « Ecole pratique des hautes études commerciales », beoogd in artikel 13, eerste lid, 13°, van hetzelfde decreet.

De eerste verzoekende partij preciseert dat, aangezien artikel 40, tweede lid, en artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 niet van toepassing zijn op de instellingen voor sociale promotie, zij als inrichtende macht van een dergelijke instelling geen belang erbij heeft de vernietiging ervan te vorderen.

A.2.1.3. De vereniging zonder winstoogmerk « Comité organisateur des Instituts Saint-Luc et Instituts Associés à Saint-Gilles », waarvan het doel erin bestaat « een kunst- en technisch onderwijs in te richten dat christelijk geïnspireerd is », onderstreept dat zij, op grond van haar statuten, « handelt in de hoedanigheid van inrichtende macht van de instellingen die zij inricht voor de verwezenlijking van haar maatschappelijk doel » en dat « zij in die zin verantwoordelijk is voor het onderwijs en voor al wat daaraan verbonden is ».

De tweede verzoekende partij voegt eraan toe dat zij de « Ecole supérieure des Arts Saint-Luc de Bruxelles » en de « Ecole de Recherche graphique » inricht, beoogd in artikel 12, 7° en 9°, van het decreet van 7 november 2013, alsook twee instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, namelijk de « Ecole de promotion sociale Saint-Luc » en het « Institut d'urbanisme et de rénovation urbaine », beoogd in artikel 13, eerste lid, 12° en 25°, van hetzelfde decreet.

Om dezelfde reden als de eerste verzoekende partij preciseert de tweede verzoekende partij ook dat zij als inrichtende macht van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie geen belang heeft bij het vorderen van de vernietiging van de artikelen 40 en 97 van dat decreet.

A.2.1.4. De vereniging zonder winstoogmerk « Institut technique supérieur Cardinal Mercier », waarvan het doel bestaat in het leiden, beheren, uitbreiden en ontwikkelen, « in de geest van de stichters en ten behoeve van de minstbesteden », van de « religieuze, educatieve, sociale, caritatieve en culturele werken van ' les Aumôniers du Travail ' », merkt op dat zij « tot doel heeft een of meer katholieke scholen in te richten ».

De derde verzoekende partij richt een afdeling van het hoger onderwijs in het « Institut technique supérieur Cardinal Mercier » in, beoogd in artikel 13, eerste lid, 31°, van het het decreet van 7 november 2013.

Om dezelfde reden als de eerste verzoekende partij erkent de derde verzoekende partij dat zij geen belang erbij heeft de vernietiging te vorderen van de artikelen 40 en 97 van dat decreet.

A.2.1.5. De vereniging zonder winstoogmerk « Centre de formation pour les secteurs infirmier et de santé », die met name tot doel heeft « de initiële en permanente opleiding te verzekeren, alsook de perfectie van de beroepsbeoefenaars in de sectoren van de verpleegkunde en van de gezondheid », alsook de « raadgeving en pedagogische begeleiding op het gebied van de gezondheid te verzekeren », onderstreept dat zij daartoe « met name het onderwijs voor sociale promotie, cyclussen en opleidingssessies voor het personeel van de sector van de verpleegkunde en de gezondheid op het vlak van initiële, gespecialiseerde en voortgezette opleiding inricht ».

De vierde verzoekende partij richt het « Centre de formation pour les secteurs infirmier et de santé », beoogd in artikel 13, eerste lid, 9°, van het decreet van 7 november 2013 in.

Om dezelfde reden als de eerste verzoekende partij erkent de vierde verzoekende partij dat zij geen belang erbij heeft de vernietiging te vorderen van de artikelen 40 en 97 van dat decreet.

A.2.1.6. De vereniging zonder winstoogmerk « Secrétariat Général de l'Enseignement Catholique en Communautés française et germanophone » is van mening dat haar belang om de vernietiging van alle voormelde bepalingen te vorderen, voortvloeit uit haar hoedanigheid van orgaan dat de inrichtende machten van het katholiek onderwijs vertegenwoordigt en coördineert.

De vijfde verzoekende partij, waarvan het doel erin bestaat die inrichtende machten te helpen « bij de uitvoering van hun opdracht van functionele openbare dienst op het vlak van opvoeding en onderwijs », onderstreept dat zij de « woordvoerder » is van die inrichtende machten waarvoor zij « instaat voor de verdediging en de bevordering » ervan, met name door hen te vertegenwoordigen en hun de diensten te bieden die nodig zijn voor de coördinatie van het katholiek onderwijs.

Zij merkt ook op dat het decreet van 7 november 2013, door niet te voorzien in de aanwezigheid, noch de vertegenwoordiging van de inrichtende machten van de instellingen voor hoger onderwijs binnen de « Académie de Recherche et d'Enseignement supérieur (ARES) » die daarbij is opgericht, die inrichtende machten bevoegdheden ontnemt die hun zijn toegekend door de vrijheid van onderwijs en hierdoor de situatie van de vijfde verzoekende partij aantast.

Ten aanzien van het belang van het « Comité organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège », van de « Haute Ecole Galilée » en van de « Haute Ecole Louvain en Hainaut »

A.3. De vereniging zonder winstoogmerk « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège », de vereniging zonder winstoogmerk « Haute Ecole Galilée » en de vereniging zonder winstoogmerk « Haute Ecole Louvain en Hainaut » zijn van mening dat hun belang om opmerkingen aan het Hof te richten, voortvloeit uit hun hoedanigheid van inrichtende macht van instellingen van het vrij gesubsidieerd hoger onderwijs en uit het feit dat het decreet waarvan de bestreden bepalingen deel uitmaken, een nieuw model uittekent voor een harmonieuze organisatie van dat type onderwijs.

Het « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège », dat de « Ecole supérieure des Arts Saint-Luc de Liège » inricht, beoogd in artikel 12, 4°, van het decreet van 7 november 2013, alsook de « Cours de promotion sociale Saint-Luc », beoogd in artikel 13, eerste lid, 61°, van hetzelfde decreet, preciseert dat het tot doel heeft « een kunst- en technisch onderwijs in te richten dat christelijk geïnspireerd is » en dat het « handelt in de hoedanigheid van inrichtende macht van de instellingen die het inricht voor de verwezenlijking van zijn maatschappelijk doel en in die zin verantwoordelijk is voor het onderwijs en voor al wat daaraan verbonden is ».

De tweede voormelde vereniging, die de « Haute Ecole Galilée » inricht, beoogd in artikel 11, 7°, van het decreet van 7 november 2013, preciseert dat zij tot doel heeft « het onderwijs, de opleiding, het toegepaste onderzoek en de dienstverlening aan de gemeenschap te verzekeren, met verwijzing naar een christelijk geïnspireerde open filosofie en in de geest van het hierbij gevoegde Handvest van de Hogeschool » en dat zij daartoe « overeenkomstig de wetsbepalingen en volgens de door de algemene vergadering vastgestelde richtlijnen een hoger onderwijs van het lange type inricht, met name in de sociale categorie, en van het korte type, met name in de economische, paramedische en pedagogische categorieën ».

De derde voormelde vereniging, die de « Haute Ecole Louvain en Hainaut » inricht, beoogd in artikel 11, 2°, van het decreet van 7 november 2013, preciseert dat zij « in het kader van de structuren van het katholiek onderwijs » tot doel heeft « het hoger onderwijs in een hogeschool in de provincie Henegouwen in te richten, alsook op de site van Louvain-la-Neuve, en een hogeschool te beheren ». Zij voegt eraan toe dat de hogeschool naast de initiële opleiding « de voortgezette opleiding kan verzekeren, het toegepaste onderzoek kan organiseren en de dienstverlening aan de maatschappij kan verzekeren, met name door samen te werken met de educatieve, sociale, economische en culturele wereld » en « erover waakt, in een humanistische en christelijke geest, zoals gedefinieerd in het sociaal en cultureel pedagogisch project (‘ PPSC ’), beroepsmensen van hoog niveau te vormen die hun intellectuele, morele, humane en spirituele mogelijkheden ontwikkelen ».

Ten gronde

A.4. Het « Comité Organisateur des Instituts Saint-Luc de Liège » en de « Haute Ecole Galilée » formuleren, met betrekking tot de bestreden bepalingen, opmerkingen die vergelijkbaar zijn met de uiteenzettingen van de verzoekende partijen. De « Haute Ecole Galilée » formuleert enkele aanvullende opmerkingen die hieronder worden samengevat met betrekking tot elke betrokken bepaling.

Tenzij hieronder anders wordt vermeld, formuleert de « Haute Ecole Louvain en Hainaut », met betrekking tot artikel 21, eerste lid, 5°, artikel 52, artikel 53, tweede lid (3° en 4°), de artikelen 57 tot 59, artikel 61, eerste lid, artikel 62, de artikelen 87 en 88, artikel 108, § 2 (eerste lid, 2°, en tweede lid) en artikel 123 van het decreet van 7 november 2013, opmerkingen die vergelijkbaar zijn met die welke zijn uiteengezet ter ondersteuning van het beroep tot vernietiging dat aan de oorsprong ligt van de zaak nr. 5927.

Wat de artikelen 2 en 3 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.5.1. De verzoekende partijen voeren aan dat de eerste zeven woorden van de tweede zin van artikel 2, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 en de eerste deelzin van artikel 3, § 4, van hetzelfde decreet artikel 24, § 1, van de Grondwet schenden, in zoverre die decretale bepalingen afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs door aan de in dat decreet beoogde instellingen de machtiging voor te behouden om de opdrachten uit te voeren die hun wettelijk zijn toegekend en door alleen die hogere studies te accrediteren die door die instellingen worden ingericht.

De verzoekende partijen leiden uit het advies dat de Raad van State op 26 juni 2013 heeft uitgebracht over het voorontwerp van decreet dat aan de oorsprong van het decreet van 7 november 2013 ligt, af dat de wetgever de intentie had om, zonder verantwoording, de bestaande « machtigingen » te behouden zonder een « evolutie » daarvan toe te staan. Zij zijn bijgevolg van mening dat de in het geding zijnde delen van de bestreden bepalingen niet alleen elke oprichting van een nieuwe school en elke herstructurering van een bestaande school verbieden, maar tevens beletten die scholen en bestaande scholen die nieuwe cursussen wensen te organiseren te subsidiëren.

A.5.2. Volgens de Franse Gemeenschapsregering doen de bestreden decretale bepalingen geen afbreuk aan de vrijheid van onderwijs.

Zij leidt uit het advies van de Raad van State van 26 juni 2013 af dat de decreetgever de perken van het onderwijsaanbod vermag te definiëren door middel van individuele machtigingen, zonder ertoe gehouden te zijn slechts algemene en abstracte normen te hanteren. Zij is ook van mening dat de auteurs van het decreet van 7 november 2013, overeenkomstig het verzoek dat die instantie aan hen heeft gericht, een systeem van regels hebben aangenomen die op lange termijn een « evolutie » van de machtigingen mogelijk maakt. Zij verwijst in dat verband naar de conventionele samenwerkingen en naar de opdracht bestaande in het formuleren van voorstellen en adviezen, van de « ARES », die als woordvoerder van de instellingen zal fungeren.

A.5.3. De verzoeksters antwoorden dat de betwiste regels de oprichting, de herstructurering en de ontwikkeling van de instellingen voor hoger niet-universitair onderwijs afremmen en het behoud van die situatie mogelijk maken door zeer dwingende adviezen van de leden van de « ARES ». Zij voeren aan dat die regels een school voor sociale promotie die een opleidingsaanbod van het niveau van het secundair onderwijs voorstelt, zullen beletten een opleidingsaanbod van het niveau van het hoger onderwijs te ontwikkelen.

De verzoekende partijen onderstrepen ook dat artikel 2, eerste lid, en artikel 3, § 4, van het decreet van 7 november 2013 betrekking hebben op de beperking van het aantal onderwijsinstellingen en niet op die van het aantal machtigingen, die is geregeld bij de artikelen 86 en volgende van hetzelfde decreet.

A.5.4. De Regering repliceert dat het advies van de Raad van State waarnaar is verwezen, een verband legt tussen het begrip « instelling » en de machtiging om een instelling voor hoger onderwijs te zijn en dat onderwijs te verstrekken.

Wat artikel 20 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.6.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 20, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, in zoverre het de « ARES » omschrijft als « een federatie van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap », in strijd is met artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 « tot hervorming der instellingen », alsook met artikel 27 van de Grondwet.

Zij zijn in de eerste plaats van mening dat de gemeenschapswetgever niet de oprichting, de samenstelling, de bevoegdheid, de werking van en de controle op de « ARES », die hij heeft opgericht in de vorm van een « instelling van openbaar nut », heeft geregeld.

De verzoekende partijen voeren vervolgens aan dat de begrippen « federatie » en « instelling van openbaar nut » niet verenigbaar zijn en merken op dat geen enkele handeling van toetreding tot de « ARES » wordt gesteld door de hogescholen, de hogere kunstschole of de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie. Zij zetten uiteen dat de bestreden bepaling de instellingen voor hoger onderwijs ertoe verplicht lid te worden van een « stuurgroep » van het hoger onderwijs waaraan die instellingen hun bevoegdheden *de facto* moeten overdragen, zodat de « ARES » op termijn zou kunnen functioneren als een onderwijsinstelling. Zij merken ook op dat het voor die instellingen verboden is om uit de « ARES » te treden. De verzoekende partijen voegen eraan toe dat de wil om de onderwijsinstellingen samen te brengen in geen geval de oprichting van een instelling van openbaar nut verantwoordt, maar aan die instellingen de bevoegdheid moet laten om te beslissen over de juridische vorm van hun associatie, alsook die om daartoe toe te treden. Zij zijn ten slotte van mening dat de bestreden bepaling verwarring doet ontstaan omtrent de rol van de « ARES » en diens relatie met de onderwijsinstellingen.

A.6.2. Volgens de Franse Gemeenschapsregering leeft artikel 20, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 de vereisten van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 na. Zij is van mening dat het bestreden decreet wel degelijk de oprichting van de « ARES », de samenstelling van haar organen, haar opdrachten en bevoegdheden, alsook de controle waaraan die instelling van openbaar nut is onderworpen, regelt.

Verwijzend naar de uiteenzetting van de motieven van het ontwerpdecreet voert de Regering daarnaast aan dat de bestreden bepaling geen afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging. Zij merkt op dat die bepaling het bestaan, de organisatie en de werking van private verenigingen niet ten gronde aantast. Zij voegt eraan toe dat zij een adequaat en evenredig middel vormt om de nagestreefde doelstellingen te bereiken, die vergelijkbaar zijn met die welke het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 « betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen » nastreefde en die wettig zijn bevonden bij het arrest nr. 44/2005.

De Regering zet ten slotte uiteen dat verschillende overwegingen de wetgever ertoe hebben gebracht van de « ARES » een « instelling van openbaar nut van categorie B » te maken. Zij verwijst in de eerste plaats naar de wil om zich te inspireren op de juridische vorm van drie instellingen (Algemene Raad van de hogescholen, Hoge Raad voor het hoger kunstonderwijs en Interuniversitaire Raad van de Franse Gemeenschap) waarvan de fusie aan de oorsprong ligt van de oprichting van de « ARES » en die geen verenigingen zonder winstoogmerk waren. Vervolgens voert zij aan dat, in tegenstelling tot de instelling van openbaar nut van categorie A of de dienst van de administratie, de voor de « ARES » gekozen vorm de onafhankelijkheid ten opzichte van de politieke macht waarborgt zoals vereist bij de *Magna Charta Universitatum*, toelaat het statuut van het aangeworven of gedetacheerde personeel te waarborgen en de autonomie van de hogescholen en hogere kunstschole ten opzichte van de administratie vergroot. De Regering merkt op dat de oprichting van de « ARES » niets meer doet dan de belangrijke plaats te erkennen die de Algemene Raad van de hogescholen, de Hoge Raad voor het hoger kunstonderwijs en de Interuniversitaire Raad van de Franse Gemeenschap in de feiten hadden ingenomen, zowel wat betreft de vertegenwoordiging van de instellingen, hun internationale betrekkingen en de coördinatie van hun activiteiten als in verband met de interpretatie en de tenuitvoerlegging van de toepasselijke wetten.

Wat artikel 21 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.7.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 21, eerste lid, 4°, 5°, 6°, 8°, 9°, 13° tot 16°, 20° en 25°, van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs die het recht omvat om een school op te richten en de pedagogie ervan vrij te bepalen met toepassing van artikel 6 van de wet van 29 mei 1959 « tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving ».

Zij preciseren dat de toekenning, aan de « ARES », van de opdrachten die zij betwisten, een onverantwoorde beperking inhoudt van de vrijheid van onderwijs van de betrokken instellingen, die bovendien in strijd is met de door de Franse Gemeenschap nagestreefde doelstellingen. Zij voegen eraan toe dat die opdrachten des te meer afbreuk doen aan de prerogatieven en aan de beheersautonomie van de inrichtende machten daar die laatstgenoemde niet allemaal lid zijn van de raad van bestuur van de « ARES ». Zij stellen ook vast dat het leerplichtonderwijs is gerationaliseerd zonder de harmonisatie van de instellingen te forceren.

De verzoekende partijen onderstrepen eveneens dat de omstandigheid dat titel II van het decreet van 7 november 2013, waarvan artikel 21 deel uitmaakt, moest worden goedgekeurd met een tweederdemeerderheid zoals bepaald in artikel 24, § 2, van de Grondwet, bevestigt dat die decretale bepaling met name aan de « ARES » bevoegdheden van inrichtende machten delegeert, hetgeen een aantasting inhoudt van de vrijheid van onderwijs voor de instellingen die niet door de Franse Gemeenschap zijn ingericht.

A.7.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat het exhaustieve karakter van de lijst van de opdrachten van de « ARES » vervat in artikel 21 van het decreet van 7 november 2013 het mogelijk maakt de autonomie van de instellingen voor hoger onderwijs te vrijwaren.

Zij preciseert dat de definitie van de opdrachten van de « ARES » drie doelstellingen weergeeft: de mededeling van de adviezen en van de informatie centraliseren, de academische gemeenschap responsabiliseren en een « vergelijkbare en billijke » behandeling invoeren van alle instellingen voor hoger onderwijs.

De Regering dringt ook aan op het feit dat de lijst van opdrachten de « ARES » is geïnspireerd op de verslagen van twee werkgroepen die zijn opgericht tijdens de rondetafel van het hoger onderwijs waaraan, in de loop van de jaren 2009 en 2010, deskundigen ter zake en vertegenwoordigers van de verschillende sectoren van het hoger onderwijs hebben deelgenomen.

Zij voegt eraan toe dat het uitbrengen of meedelen van adviezen en aanbevelingen, de bevordering, de ontwikkeling of de coördinatie niet kunnen worden beschouwd als aantastingen van de vrijheid van onderwijs.

A.8.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 4°, van het decreet preciseren de verzoekende partijen dat die bepaling de bevoegdheid van de inrichtende machten om het studieaanbod en het aanbod aan voortgezette opleidingen aan de studenten te organiseren en de inhoud ervan te bepalen aan de « ARES » overdraagt. Zij zijn van mening dat die instelling van openbaar nut die opdracht alleen zal kunnen vervullen door maatregelen te overwegen inzake de organisatie, de reorganisatie of de rationalisatie van het onderwijsaanbod. Zij voegen eraan toe dat een beperking van dat aanbod, die afbreuk doet aan de kwaliteit en aan de begeleiding van het onderwijs, moeilijk te verantwoorden is wanneer het aantal studenten toeneemt, en dat de concurrentie, die geenszins altijd vruchteloos is, de kwaliteit van het onderwijs verbetert en verantwoord is in tijden dat het aantal studenten toeneemt.

De verzoekende partijen verklaren dat de vrijheid van onderwijs, die onlosmakelijk verbonden is met het idee van concurrentie en van de vrijheid van vestiging, aan de inrichtende machten het recht toekent om een school op te richten en te leiden teneinde er onderwijs te verstrekken dat is ingericht overeenkomstig bijzondere educatieve en pedagogische opvattingen.

A.8.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat artikel 21, eerste lid, 4°, van het decreet moet worden geïnterpreteerd rekening houdend met artikel 21, eerste lid, 2°, en met artikel 88, § 1, van hetzelfde decreet.

Zij is van mening dat uit de verplichting ten aanzien van de « ARES » om in al haar adviezen rekening te houden met de zorg om samenhang van het onderwijsaanbod blijkt dat men een zo ruim mogelijk aanbod nastreeft, ondanks de beperkte financiële middelen. Zij preciseert dat zij die doelstelling reeds nastreefde met de vroegere adviesorganen van het hoger onderwijs en dat de « ARES », door diverse categorieën van instellingen te verenigen, een meer algemene analyse van het onderwijsaanbod mogelijk zal maken.

A.9.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet preciseren de verzoekende partijen dat die bepaling, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de materiële organisatie van de gemeenschappelijke toelatingsproeven te verzekeren, de instellingen voor hoger onderwijs die in dat decreet worden beoogd, belet om het ogenblik van die aan de ingeschreven studenten opgelegde proeven te kiezen. Zij voeren ook aan dat de vrijheid van onderwijs aan elk van die instellingen het recht toekent om die proeven te organiseren rekening houdend met haar pedagogische keuzes en de materies die er worden onderricht.

De eerste vier verzoekende partijen preciseren dat de bestreden bepaling artikel 31 van het decreet van 16 april 1991 « houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie » tegensprekt in zoverre zij de « ARES » zou toestaan in de plaats te treden van de studieraad van een onderwijsinstelling voor sociale promotie, omdat de organisatie van « een of twee toelatingssessies » de studenten zou kunnen beletten « hun parcours aan te vatten ». Die verzoekende partijen voegen eraan toe dat de bestreden bepaling, door de kandidaten voor de studies te beletten hun examen op elk ogenblik van het jaar af te leggen, afbreuk doet aan de « modulaire organisatie » van het onderwijs voor sociale promotie.

A.9.2. De « Haute Ecole Galilée » voegt eraan toe dat zij voor een veertigtal studenten in september en in april een examen organiseerde over de kennis van de Franse taal en dat de slaagcriteria voor dat examen werden bepaald door de onderwijsinstelling op basis van de betrokken studies, noden en werkelijke verwachtingen van de instelling ten opzichte van de bekwaamheid van de studenten. Zij vreest dat het denkwerk van de « ARES » over de materiële organisatie van die proef ook betrekking zal hebben op de inhoud en dat dat examen in de toekomst bijgevolg niet langer zal overeenstemmen met de werkelijke behoeften van de studenten.

A.9.3.1. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling, die zoals andere ertoe strekt de samenhang en de naleving van de opdrachten van het hoger onderwijs in zijn geheel te waarborgen, niet op substantiële wijze afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs.

Zij voegt eraan toe dat de opdracht van de « ARES » omschreven in artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 de draagwijdte van een maatregel die eerder is genomen voor de studies in de geneeskunde, uitbreidt en de zorg om de doeltreffendheid en de gelijke behandeling van alle studenten weergeeft.

Zij onderstreept dat de « ARES » alleen instaat voor het materiële aspect van de organisatie van gemeenschappelijke proeven en zich krachtens de bestreden bepaling niet kan bezighouden met de inhoud van die proeven, noch bepalen welke proeven gemeenschappelijk zullen zijn. Zij voegt eraan toe dat rekening ermee moet worden gehouden dat de artikelen 94 tot 106 van het decreet van 7 november 2013, met betrekking tot de inschrijving voor de studies, niet van toepassing zijn op de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

A.9.3.2. In ondergeschikte orde is de Franse Gemeenschapsregering ten slotte van mening dat, gelet op het feit dat artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 reeds is toegepast en aanzienlijke gevolgen heeft voor de studenten en de instellingen voor hoger onderwijs, het Hof in geval van een vernietiging van die bepaling zou moeten beslissen dat die gevolgen definitief zijn of voorlopig worden gehandhaafd voor een voldoende lange en redelijke duur.

A.10.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 6°, van het decreet beweren de verzoekende partijen dat die bepaling, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de samenwerking onder de instellingen voor hoger onderwijs of onder de academische polen te bevorderen, afbreuk doet aan de vrijheid van de instellingen om de samenwerking met hun tegenhangers na te streven of uit te voeren, omdat zij elke dergelijke actie afhankelijk zou maken van de instemming of het optreden van de « ARES ».

De verzoekende partijen onderstrepen dat, teneinde rekening te houden met haar financiële middelen, haar pedagogie en de specifieke vereisten van de onderrichte materies, elke instelling vrij moet kunnen oordelen of een samenwerking met een andere instelling die andere middelen, een andere pedagogie en andere eisen kan hebben, opportuun is. Zij onderstrepen ook dat de raad van bestuur van de « ARES » onder haar leden geen enkele inrichtende macht van een instelling voor hoger niet-universitair onderwijs telt.

De verzoekende partijen zijn ten slotte van mening dat de bestreden maatregel niet evenredig is met het nagestreefde doel. In dat verband merkt de eerste verzoekende partij op dat de hogeschool die zij beheert nauwe betrekkingen onderhoudt met tal van instellingen die onder de Vlaamse Gemeenschap vallen, in het bijzonder

wat de taalstudies betreft. De tweede verzoekende partij betreurt daarentegen dat de « ARES » in de toekomst niet alleen de opleiding moet goedkeuren die is georganiseerd door een van de onderwijsinstellingen voor sociale promotie die zij samen met een Franse universiteit beheert, maar ook elke toekomstige overeenkomst tussen haar twee onderwijsinstellingen voor sociale promotie.

A.10.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat die opdracht van de « ARES », die tot doel heeft een administratieve last te verdelen, in overeenstemming is met de geest van het decreet van 7 november 2013, alsook met die van de oprichting van de Interuniversitaire Raad van de Franse Gemeenschap of van de universitaire academies. Zij wijst erop dat de samenwerking met instellingen buiten de Franse Gemeenschap eveneens wordt aangemoedigd door artikel 82 van hetzelfde decreet.

Zij voegt eraan toe dat de betwiste opdracht van de « ARES » de vrijheid van de verzoekende partijen om tot samenwerking te beslissen, geenszins beperkt.

A.11.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 8°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die bepaling, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de instellingen voor hoger onderwijs op internationaal vlak te vertegenwoordigen, afbreuk doet aan de vrijheid van die instellingen om hun partners in andere Staten van de Europese Unie te kiezen en binnen de Europese ruimte van het hoger onderwijs de mobiliteit belemmert, die nochtans wordt bevorderd in de hervormingen die zijn geïnspireerd door de Verklaring van Bologna van 19 juni 1999.

De verzoekende partijen herinneren eraan dat, teneinde rekening te houden met haar pedagogie en de specifieke vereisten van de onderrichte materies, elke instelling vrij moet kunnen beslissen of een samenwerking met andere instellingen die een ander educatief beleid volgen, opportuun is. Zij onderstrepen ook dat de inrichtende machten van sommige instellingen voor hoger onderwijs en sommige hogescholen niet vertegenwoordigd zijn in de beslissingsorganen van de « ARES ».

De eerste verzoekende partij merkt ten slotte op dat de bestreden bepaling, door van de « ARES » de tussenpersoon van de hogescholen voor hun internationale betrekkingen te maken, de hogeschool die door de verzoekende partij wordt beheerd, zal beletten de gemeenschappelijke acties met haar partners, met name in Amerika, China en Australië voort te zetten.

A.11.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling aan de « ARES » enkel een opdracht toekent die vroeger werd uitgevoerd door de Interuniversitaire Raad van de Franse Gemeenschap, die sinds meerdere jaren de hogescholen uitnodigde.

De Regering is van mening dat die opdracht de internationale initiatieven die de verzoekende partijen reeds op het vlak van promotie hebben genomen, niet kunnen afremmen of beletten.

A.12.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 9°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat de overdracht van bevoegdheden aan de « ARES » als gevolg van die bepaling nutteloos, onevenredig en onvoldoende verantwoord is ten opzichte van de nagestreefde doelstellingen. Zij merken op dat de in het geding zijnde maatregel het de instellingen voor hoger onderwijs niet mogelijk maakt nieuwe initiatieven te nemen, toekomstige mogelijkheden op het vlak van samenwerking te benutten en bevoorrechte betrekkingen die in de loop der jaren zijn aangeknoopt, te handhaven.

Zij voegen eraan toe dat de bestreden bepaling de invoering veronderstelt van een « mechanisme van voorwaardelijke machtiging » dat elke instelling voor hoger onderwijs belet om zelf een « richting » te creëren.

A.12.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert in dat verband dezelfde opmerking als die met betrekking tot artikel 21, eerste lid, 8°, van het decreet (A.11.2).

A.13.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 13°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die bepaling de « beoogde instellingen » belet om « opleidingseenheden » vrij te « activeren ». Zij merken in dat verband op dat de « filter » van de erkenning de instellingen voor sociale promotie die beschikken over een afdeling van het niveau van het hoger onderwijs niet meer toelaat een snel en soepel antwoord te bieden op de behoeften inzake voortgezette opleiding die door de werknemers en de ondernemingen worden geuit.

De verzoekende partijen merken op dat, in die omstandigheden, de bestreden bepaling afwijkt van het doel van de auteurs van het decreet van 7 november 2013 dat erin bestaat een zo ruim mogelijk lokaal onderwijsaanbod mogelijk te maken.

De verzoekende partijen preciseren ten slotte dat, hoewel zij kan worden verantwoord voor de studies van voortgezette opleiding die worden gefinancierd door de Franse Gemeenschap, de erkenning door de « ARES » niet noodzakelijk is voor de voortgezette opleiding die wordt georganiseerd op initiatief van instellingen die, op basis van hun bevoegdheden, door de Gemeenschap erkende en gefinancierde studiecyclussen voorstellen.

A.13.2. De « Haute Ecole Galilée » merkt ook op dat de bestreden bepaling de « ARES » ertoe machtigt op te treden in het kader van de beslissing van een inrichtende macht om een niet door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde opleiding op te richten.

A.13.3.1. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat artikel 21, eerste lid, 13°, van het decreet de gemeenschappelijke regels omzet die de instellingen voor hoger onderwijs spontaan hadden aangenomen in verband met de toekenning van studiepunten voor de « voortgezette opleidingen », in het kader van de toepassing van artikel 20 van het decreet van 31 maart 2004 « betreffende de organisatie van het hoger onderwijs ter bevordering van de integratie in de Europese Ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de universiteiten ».

A.13.3.2. In ondergeschikte orde formuleert de Franse Gemeenschapsregering een opmerking die vergelijkbaar is met die in verband met artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

A.14.1.1. Ten aanzien van artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die bepaling afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs in zoverre zij de in het decreet beoogde instellingen voor hoger onderwijs het recht ontnemt om het bedrag van het inschrijvingsgeld vast te stellen rekening houdend met het aantal studenten dat zij verwelkomen.

Zij zijn van mening dat de kosten voor het organiseren van de studies en opleidingen die niet worden gefinancierd door de overheid, moeten worden gedekt door de betaling van inschrijvingsgeld en dat de instellingen waarvan het aantal studenten gering is, financieel gezien riskeren te worden benadeeld door de toekenning, aan de « ARES », van de opdracht om het bedrag van dat inschrijvingsgeld vast te stellen. Zij voegen eraan toe dat zij vrezen dat de « ARES » de « aanvaardbare kosten » reglementeert.

A.14.1.2. De tweede verzoekende partij merkt op dat het bedrag van de inschrijvingskosten voor een hogere kunstschool varieert volgens de studiejaren en dat die kosten niet alleen het inschrijvingsgeld, maar ook de « aanvaardbare kosten » dekken.

A.14.2.1. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat aan de « ARES » de opdracht is toegekend om het bedrag van dat inschrijvingsgeld te bepalen om te voorkomen dat de concurrentie onder onderwijsinstellingen alleen slaat op het bedrag van het inschrijvingsgeld en om ervoor te zorgen dat alle studenten gelijk worden behandeld. Zij merkt ook op dat die rol vroeger werd verzekerd door de Raad van de rectoren van de Franstalige universiteiten van België en dat diverse maatregelen die zijn opgenomen in decreten, besluiten en omzendbrieven hetzelfde effect hebben gehad voor het hoger niet-universitair onderwijs.

A.14.2.2. In ondergeschikte orde formuleert de Franse Gemeenschapsregering een opmerking die vergelijkbaar is met die in verband met artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

A.15.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 15°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die bepaling, door aan de « ARES » de verantwoordelijkheid toe te vertrouwen voor de oprichting, de ontwikkeling en de coördinatie van de collectieve structuren van het hoger onderwijs waarbinnen leeractiviteiten zullen worden gecreëerd, afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs. Zij verklaren dat die opdracht doeltreffender en gemakkelijker zou worden uitgeoefend door de instellingen voor hoger onderwijs.

Zij zijn van mening dat die leeractiviteiten mogelijk niet compatibel zullen zijn met de eisen van de instelling, die variëren naar gelang van de voorgestelde opleiding of onderrichte discipline.

De verzoekende partijen voegen eraan toe dat, rekening houdend met het samenwerkingsakkoord « betreffende de oprichting en de ontwikkeling van collectieve structuren van het hoger onderwijs voor de activiteiten inzake een voortgezette vorming en een leven lang leren », ondertekend op 13 maart 2014 door het

Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap, elk nieuw onderwijsaanbod zou moeten worden voorgelegd aan de « ARES », aan de betrokken academische pool en aan de collectieve structuur van het hoger onderwijs, en dat die aanzienlijke toename van het aantal tussenpersonen elk initiatief ter zake belet.

A.15.2. De Franse Gemeenschapsregering merkt op dat het erom gaat het bij artikel 21, eerste lid, 2°, 4° en 6°, van het decreet van 7 november 2013 nagestreefde doel op het vlak van samenwerking te vertalen voor het leven lang leren. Zij merkt ook op dat het samenwerkingsakkoord van 13 maart 2014, dat het voorwerp heeft uitgemaakt van een instemming door de Franse Gemeenschap en waarvan de grondwettigheid niet ter discussie staat, de bestreden bepaling aanvult. Zij voegt eraan toe dat de regels inzake de financiering en de machtiging om studies van voortgezette opleiding bepaald in de artikelen 74, zesde lid, en 90 van het decreet van 7 november 2013 in te richten, de inmenging van de wetgever ter zake verantwoorden.

A.16.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 16°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die decretale bepaling, door aan een « federatie van instellingen » de opdracht toe te kennen om de overeenstemming van het onderwijs met de wetgevende en reglementaire bepalingen te bevestigen, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs omdat zij van de « ARES » rechter en partij zou maken en in strijd zou zijn met een van de door het decreet nagestreefde doelstellingen, namelijk « door middel van de ‘ ARES ’ een algemene coherentie ter zake verzekeren ».

A.16.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat, aangezien de Europese Unie de opstelling van een « vormingsreferentielijst » eist, de Franse Gemeenschap heeft verkozen om die opdracht toe te vertrouwen aan de « ARES » in plaats van aan de Regering, gelet op de « objectieve bevoegdheid » van de leden van die instelling van openbaar nut.

A.17.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 20°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat die decretale bepaling, door aan de « ARES » de bevoegdheid toe te kennen om de onderwijsinstellingen maatregelen, goede praktijken en pedagogische instrumenten op te leggen die die instelling het meest geschikt acht, afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van die instellingen.

Zij zijn van mening dat de instellingen het recht hebben om te beslissen over het adequate karakter, de noodzaak, het nut en de budgettaire opportuniteit van de tenuitvoerlegging van de pedagogische maatregelen die eenvoudigweg door de « ARES » worden voorgesteld.

A.17.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de opdracht van de « ARES », die betrekking heeft op alle instellingen voor hoger onderwijs, vroeger was toegekend aan het Waarnemingscentrum voor het hoger onderwijs, opgericht bij artikel 15 van het decreet van 18 juli 2008 « tot democratisering van het hoger onderwijs, ter bevordering van de slaagkansen van de studenten en tot oprichting van het Waarnemingscentrum voor het hoger onderwijs » en voor de universiteiten gedeeltelijk werd verzekerd door de Raad van rectoren van de Franstalige universiteiten van België of door de Universitaire stichting.

A.18.1. In verband met artikel 21, eerste lid, 25°, van het decreet voeren de verzoekende partijen aan dat de laatste acht woorden van die decretale bepaling, die kennelijk niet adequaat en evenredig is, toestaan dat in de toekomst, zonder de democratische controle van het Parlement en zonder rekening te houden met de inrichtende machten die geen zitting hebben in de « ARES », maatregelen worden aangenomen die aan die instelling van openbaar nut opdrachten toevertrouwen op het vlak van de administratieve en logistieke ondersteuning van de opdrachten van de instellingen voor hoger onderwijs en van de academische polen.

A.18.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat, gelet op de algemene opdracht van de « ARES » waaruit de zorg voor samenwerking en goed gebruik van de middelen blijkt, de « wetgeving » waarvan sprake is in die tekst aan de « ARES » alleen nieuwe opdrachten zou kunnen toevertrouwen op het vlak van de administratieve en logistieke ondersteuning van de instellingen voor hoger onderwijs of de academische polen.

Wat artikel 28 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.19.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs op overdreven wijze beperkt door zowel de inrichtende machten van de instellingen voor hoger onderwijs als de organen die die inrichtende machten vertegenwoordigen, uit te sluiten van de raad van bestuur van de « ARES ».

Zij zijn van mening dat, gelet op de aan de « ARES » overgedragen bevoegdheden, die uitsluiting niet evenredig is met de wil van de auteurs van het decreet om het statuut, het specifieke karakter en de autonomie van die instellingen te vrijwaren. Zij onderstrepen dat de inrichtende machten de werkgevers vertegenwoordigen en dat zij erover waken dat de instellingen worden beheerd met naleving van de normen. Zij merken op dat die machten vroeger waren vertegenwoordigd in de algemene raden van het hoger onderwijs.

De verzoekende partijen verwijzen ten slotte naar een uittreksel van een advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State, van onbepaalde oorsprong, alsook naar een uittreksel van het arrest van het Hof nr. 83/2012 dat geen betrekking heeft op de vrijheid van onderwijs.

A.19.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat uit de samenstelling van de raad van bestuur van de « ARES » de zorg blijkt om de omvang ervan te beperken, teneinde een werkelijk doeltreffend en spaarzaam werk van luisteren en van dialoog tussen alle bestanddelen van het hoger onderwijs mogelijk te maken en aan elk van de leden ervan een rol van speler en vertegenwoordiger van dat onderwijs toe te kennen.

A.20.1. De verzoekende partijen voeren ook aan dat artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie die een afdeling van hoger niveau inrichten, verschillend behandelt, op het vlak van zowel het aantal als de procedure voor de aanwijzing van hun vertegenwoordigers binnen de raad van bestuur van de « ARES ».

A.20.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt in de eerste plaats dat elke categorie van instelling voor hoger onderwijs beschikt over een aantal zetels in de raad van bestuur van de « ARES » dat overeenstemt met het aandeel studenten waarop die categorie betrekking heeft. Zij preciseert vervolgens dat het gewicht van elk type van instelling voor de universiteiten, de hogescholen en de hogere kunstscholen afhankelijk is van het aantal gediplomeerden en, voor het onderwijs voor sociale promotie, van het aantal studenten die de « transversale eindproef » afleggen.

Zij voegt eraan toe dat de vertegenwoordiging van alle instellingen binnen de raad van bestuur van de « ARES » de omvang ervan bovenmaats en de samenstelling ervan onevenwichtig zou hebben gemaakt. Zij onderstreept dat elk lid van dat beheersorgaan er alleen kan optreden namens het collectief belang.

A.21.1. De verzoekende partijen voeren daarnaast aan dat artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 een discriminerend verschil in behandeling zou invoeren tussen, enerzijds, de universiteiten, het personeel van het hoger onderwijs en de studenten en, anderzijds, de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, in zoverre het binnen de raad van bestuur van de « ARES » alleen de aanwezigheid van de vertegenwoordigingsorganen voor de eerstgenoemde zou waarborgen.

De verzoekende partijen zijn van mening dat de decreetgever zich had moeten inspireren op de samenstelling van de Algemene Raad van de hogescholen, van die van de Hoge Raad voor het hoger kunstonderwijs en die van de Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie. Zij zijn van mening dat geen enkele in de raad van bestuur van de « ARES » vertegenwoordigde instelling zal ontsnappen aan belangenconflicten, omdat zij zowel haar eigen belangen als het collectief belang van het door haar voorgestelde type van onderwijs zal moeten verdedigen. Zij verwijzen in dat verband naar het dossier van de nieuwe machtigingen met betrekking tot de inrichting van studies van de tweede cyclus, waarover niet alle betrokken instellingen zich binnen de raad van bestuur kunnen uitspreken.

A.21.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat niet alle betrokken onderwijsinstellingen vertegenwoordigd waren in de Algemene Raad van de hogescholen en dat zij dat evenmin zijn in de Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie.

A.22. In hun memorie van antwoord voeren de verzoekende partijen ten slotte aan dat artikel 28, § 1, eerste lid, 3°, van het decreet van 7 november 2013 discriminerende verschillen in behandeling zou invoeren tussen de directeurs van instellingen die zitting hebben in de raad van bestuur van de « ARES » en diegenen die daar geen zitting in hebben, onder de directeurs-voorzitters van de hogescholen, tussen de rectoren van universiteiten en de directeurs van andere instellingen, alsook tussen de directeurs-voorzitters van de hogescholen en de vertegenwoordigers van de personeelsleden en van de studenten.

In die memorie voegen zij ook eraan toe dat artikel 28, § 1, eerste lid, 3°, van het decreet van 7 november 2013 in strijd is met het « beginsel van het charter met het verenigingsleven ».

Wat artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.23. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs op overdreven wijze beperkt door zowel de inrichtende machten van de instellingen voor hoger onderwijs als de organen die die inrichtende machten vertegenwoordigen, uit te sluiten van de drie thematische kamers van de « ARES ».

Zij formuleren dezelfde opmerkingen als die in verband met de vergelijkbare kritiek ten aanzien van artikel 28, § 1, van hetzelfde decreet (A.19.1).

A.24.1. De verzoekende partijen voeren ook aan dat artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 de hogescholen, de hogere kunstschoolen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie verschillend behandelt ten aanzien van zowel het aantal als de procedure voor de aanwijzing van hun vertegenwoordigers in de thematische kamers van de « ARES ».

A.24.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat, omwille van een goede coördinatie tussen alle instellingen, de samenstelling van de kamers is uitgebreid teneinde daarin de individuele vertegenwoordiging van alle hogescholen te waarborgen.

A.25. De verzoekende partijen voeren daarnaast aan dat artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 een discriminerend verschil in behandeling zou invoeren tussen, enerzijds, de universiteiten, het personeel van het hoger onderwijs en de studenten en, anderzijds, de hogescholen, de hogere kunstschoolen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, in zoverre het in die thematische kamers van de « ARES » de aanwezigheid van de vertegenwoordigingsorganen alleen voor de eerstgenoemde zou waarborgen.

De verzoekende partijen zijn van mening dat de wetgever zich had moeten inspireren op de samenstelling van de raadgevende organen vermeld in A.21.1. Zij stellen dat geen enkele in de thematische kamers vertegenwoordigde instelling zal ontsnappen aan belangenconflicten, omdat zij tegelijk haar eigen belangen en het collectief belang van het door haar voorgestelde type van onderwijs zal moeten verdedigen. Zij verwijzen in dat verband naar het dossier van de nieuwe machtigingen met betrekking tot de inrichting van studies van de tweede cyclus, waarover niet alle betrokken instellingen zich binnen die kamers zouden kunnen uitspreken.

Wat artikel 40 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.26.1. De eerste, de tweede en de vijfde verzoekende partij voeren aan dat artikel 40, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van de instellingen voor hoger onderwijs die, vóór de inwerkingtreding van de bestreden bepaling, beschikten over een interne beroepscommissie die ermee belast was zich uit te spreken over de klachten in verband met een weigering tot inschrijving.

De verzoekende partijen preciseren dat een dergelijke commissie een specifieke instantie van elke instelling was die in hoofdzaak rekening hield met elementen van pedagogische aard en die kon beslissen over de tenlasteneming van studenten die niet in aanmerking kwamen voor financiering.

Zij zijn van mening dat de bij de bestreden bepaling opgerichte commissie, door een weigering tot inschrijving ongeldig te verklaren, een instelling voor hoger onderwijs ertoe zou kunnen verplichten de inschrijving te aanvaarden van een student die niet het voorwerp van een financiering zou kunnen uitmaken of die niet over een minimale opleiding zou beschikken.

De verzoekende partijen bekritisieren ook het feit dat de bij de bestreden bepaling opgerichte commissie de motieven kan controleren op grond waarvan een hogere kunstschool een inschrijving weigert wegens het niet slagen voor een door haar georganiseerde toelatingsproef.

A.26.2.1. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de oprichting van de commissie waarvan sprake is in de artikelen 40, tweede lid, en 97 van het decreet van 7 november 2013 alleen tot doel heeft een extra controle in te voeren van de wettigheid van de door de instellingen voor hoger onderwijs genomen beslissingen tot weigering van een inschrijving. De Regering onderstreept dat die commissie pas optreedt nadat de mogelijkheden van administratief of academisch beroep die binnen de instellingen beschikbaar zijn, uitgeput

zijn, en merkt op dat de bestreden bepaling die laatste dus niet belet om de klachten van de studenten in dat verband in eerste instantie te onderzoeken.

De Regering merkt ook op dat de voormelde commissie een weigering tot inschrijving alleen ongeldig kan verklaren indien het motief waarop die berust, niet gegrond is of indien de in het geding zijnde beslissing niet voldoet aan de toepasselijke wettelijke of reglementaire bepalingen. Zij merkt op dat die commissie bovendien niet bevoegd is om zich uit te spreken over de academische motieven die ten grondslag liggen aan een weigering tot inschrijving, dat zij een instelling niet ertoe kan verplichten een student in te schrijven en dat haar functie zich ertoe beperkt in laatste instantie na te gaan of de instelling geen misbruik maakt.

De Regering merkt ten slotte op dat de bestreden bepaling de onderwijsinstellingen geenszins belet in toelatingsproeven te voorzien.

A.26.2.2. In ondergeschikte orde formuleert de Franse Gemeenschapsregering een opmerking die vergelijkbaar is met die ten aanzien van artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

Wat de artikelen 52 en 62 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.27.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 52, tweede lid, en artikel 62 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doen aan de vrijheid van vereniging van de instellingen, aangezien artikel 52, eerste lid, bepaalt dat een academische pool een vereniging is die steunt op de geografische nabijheid van de vestigingen van de instellingen voor hoger onderwijs die daarvan lid zijn.

Uit artikel 1 van de wet van 24 mei 1921 « tot waarborging der vrijheid van vereniging » leiden zij af dat geen enkele onderwijsinstelling ertoe kan worden verplicht lid te worden van een vereniging zonder winst oogmerk. Zij merken op dat de onderwijsinstellingen, die door de bestreden bepaling *de facto* ertoe worden verplicht lid te worden van een academische pool, geen rechtspersoonlijkheid hebben, terwijl de inrichtende machten die zijn opgericht in de vorm van een vereniging zonder winst oogmerk geen lid kunnen worden van een academische pool.

De verzoekende partijen voegen eraan toe dat de bestreden bepalingen, door de aansluiting bij een pool te bepalen op basis van het grondgebied waar een instelling ertoe gemachtigd is hogere studies in te richten, afbreuk doen aan het « unieke karakter » van de inrichtende macht en van de instelling. Zij menen voorts dat het geografische criterium willekeurig is gelet op de oppervlakte van de Franse Gemeenschap en wijzen erop dat, in het arrest van het Hof nr. 44/2005 van 23 februari 2005, het Hof een doorslaggevend belang had gehecht aan de mogelijkheid waarover de instellingen voor hoger niet-universitair onderwijs beschikten om hun partners te kiezen.

De verzoekende partijen merken ten slotte op dat de meeste leden van een academische pool de andere leden van die vereniging die niet ervoor gekozen hebben lid te worden van de pool, ertoe zouden kunnen verplichten financiële middelen te bundelen.

A.27.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de kritiek met betrekking tot de academische polen dezelfde opmerkingen doet rijzen als die met betrekking tot de « ARES ».

Zij voegt eraan toe dat het doel van de bestreden bepalingen erin bestaat een wettelijke vorm die kan worden aangepast aan de specifieke situaties van de verschillende polen, te verzoenen met een ledenlijst die uitsluitend wordt vastgesteld op basis van de geografische ligging van de vestigingen van de instellingen en dat dat doel de beperking van de autonomie van die instellingen verantwoordt. Zij merkt ook op dat de oprichting van de polen de instellingen die daarvan lid zijn, geenszins belet enige andere samenwerking naar hun keuze aan te gaan en dat de opdrachten van de polen beperkt en duidelijk gedefinieerd zijn.

Wat artikel 53 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.28.1.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 53, eerste lid, 3°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van de instellingen voor hoger onderwijs in zoverre het aan de academische pool de taak toekent om de pedagogische steun voor de leerkrachten te organiseren.

Zij zijn van mening dat die maatregel niet adequaat is met het door dat decreet nagestreefde doel. Zij vragen zich ook af hoe een instelling voor hoger onderwijs die, zoals de eerste verzoekende partij, behoort tot twee academische polen, kan deelnemen aan de organisatie van die pedagogische steun en toch een algemene coherentie kan verzekeren. Zij zijn van mening dat een instelling vrij moet blijven om toe te treden tot een structuur die betrekking heeft op die pedagogische steun.

A.28.1.2. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 53, eerste lid, 4°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs in zoverre het, door de taak die het toekent aan de academische pool, elke instelling voor hoger onderwijs die daarvan deel uitmaakt, verbiedt om haar opleidingen en haar pedagogie verder vrij en autonoom aan het publiek voor te stellen.

A.28.2. De « Haute Ecole Galilée » merkt daarnaast op dat artikel 53, tweede lid, 3°, van het decreet haar ertoe verplicht een einde te maken aan haar samenwerking met het didactisch centrum van de « Académie de Louvain » dat instaat voor de opleiding en de pedagogische ondersteuning van de leerkrachten van het hoger onderwijs, en voortaan samen te werken met de « Université Libre de Bruxelles ».

De « Haute Ecole Louvain en Hainaut » merkt van haar kant op dat die bepaling haar ertoe verplicht gedeeltelijk af te zien van haar vruchtbare samenwerking met de « Université catholique de Louvain » in het kader van de opleiding van de leerkrachten van het hoger onderwijs, en voortaan gedeeltelijk samen te werken met de « Université de Mons », en tegelijk de coherentie van het werk binnen de twee academische polen waartoe zij behoort, verzekeren.

A.28.3. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat een academische pool, samenwerkingsstructuur waarvan de hoofdplicht erin bestaat diensten of infrastructuur te delen ten behoeve van de studenten en het personeel, het aanbod en de verdeling van gemeenschappelijke diensten aan de aangesloten instellingen coördineert. Zij voegt eraan toe dat het gaat om een plaats die de betrekkingen tussen die instellingen moet bevorderen.

De Regering is van mening dat dat doel van de wetgever de eventuele beperkingen van de autonomie van de instellingen verantwoordt. Zij merkt op dat de opdrachten van een pool niet interfereren met de inrichting zelf van het onderwijs, die een exclusieve bevoegdheid blijft van de instellingen, en talrijke schaalvoordelen en een verrijking van het aanbod aan diensten voor de studenten en het personeel met zich meebrengen.

Wat artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.29.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging van de instellingen voor hoger onderwijs die lid zijn van de academische polen in zoverre het de vertegenwoordigers van die instellingen verschillend behandelt.

Zij merken op dat de rectoren van de universiteiten die lid zijn van een pool *de facto* medevoorzitter zijn, zodat de leden van de vereniging niets te zeggen hebben over de aanwijzing van een of twee medevoorzitters. Zij onderstrepen ook dat alleen de pool van Brussel als medevoorzitters twee rectoren heeft en dat de rectoren de enige instellingshoofden van een pool zijn die *de facto* lid zijn van de raad van bestuur ervan.

A.29.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de kritiek met betrekking tot de academische polen dezelfde opmerkingen doet rijzen dan die met betrekking tot de « ARES » en dat de samenstelling van de raad van bestuur van een academische pool rekening kan houden met de specifieke kenmerken van elke pool teneinde een evenwichtige vertegenwoordiging van de instellingen die daarvan lid zijn, te verzekeren.

Wat de artikelen 58, 59 en 61 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.30.1. De verzoekende partijen voeren aan dat de artikelen 58, 59 en 61 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doen aan de vrijheid van vereniging van de instellingen voor hoger onderwijs die lid zijn van de academische polen in zoverre zij het beheer van die laatstgenoemde regelen in strijd met de wet van 27 juni 1921 « betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen ».

Zij merken op dat de statuten van elke pool moeten worden goedgekeurd door de Franse Gemeenschapsregering, dat het financieel beheer wordt verzekerd overeenkomstig de regels die van toepassing zijn op de instellingen van openbaar nut en dat sommige beslissingen met betrekking tot de oprichting van sommige organen in beginsel bij consensus moeten worden genomen.

De verzoekende partijen verklaren ook dat de toekenning, aan een instelling voor hoger onderwijs die lid is van de algemene vergadering van een academische pool, van een aantal stemmen enkel op grond van het aantal gediplomeerden van die instelling, discriminerend is ten opzichte van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie. Zij preciseren dat, in dat type van onderwijs, veel leerlingen zich niet inschrijven om een diploma te behalen, maar uitsluitend om een opleiding te volgen die voldoet aan hun behoeften.

A.30.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de kritiek met betrekking tot de academische polen dezelfde opmerking doet rijzen als die met betrekking tot de « ARES ».

Wat artikel 63 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.31.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 63, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van de inrichtende machten in zoverre die bepaling, door aan de pooloverschrijdende academische zone de opdracht toe te kennen om aan de « ARES » een ontwikkeling voor te stellen van het aanbod van hoger onderwijs van het korte type, alsook de opdracht om projecten te coördineren inzake de steun voor het slagen van de studenten, die inrichtende machten elke bevoegdheid ontnemt met betrekking tot de essentiële kwestie van het onderwijsaanbod, die zelf essentieel is voor het beheer van een onderwijsinstelling.

De verzoekende partijen merken op dat het onderwijsaanbod een onderwerp van overleg op alle niveaus is en zijn van mening dat de bij het decreet nagestreefde doelstellingen de bestreden maatregel niet verantwoorden.

A.31.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat, net als de academische polen, de pooloverschrijdende academische zones lokale mechanismen voor verdeling en uitwisseling vormen die zijn opgericht om de mogelijkheden tot samenwerking te vergroten en tegelijk de beperkingen ten gevolge van de grote afstand ten opzichte van mogelijke partners te verkleinen.

Zij voegt eraan toe dat artikel 63 van het decreet van 7 november 2013 de inrichtende machten geenszins verbiedt om voorstellen te formuleren in verband met het aanbod aan hoger onderwijs van het korte type. Zij merkt op dat die bepaling alleen toelaat om voorstellen te doen die de pooloverschrijdende academische zones omwille van de coherentie hebben voorbereid.

De Regering verwijst voor de rest naar de opmerkingen die zij in verband met de « ARES » heeft geformuleerd.

Wat artikel 65 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.32.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 65 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging in zoverre die wetsbepaling de samenstelling van de zones vaststelt op basis van een geografisch criterium en zonder de keuze te laten.

A.32.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt door te verwijzen naar de opmerkingen die zijn geformuleerd in verband met de « ARES ».

Wat artikel 73 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.33.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 73, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs in zoverre het aan de « ARES » de opdracht toekent om te waarborgen dat de specialisatiestudies van de tweede cyclus met bepaalde criteria overeenstemmen.

Ze zijn van mening dat het niet aan een « stuurorgaan » staat om zich te mengen in de controle van de overeenstemming van de studies, daar anders afbreuk wordt gedaan aan de autonomie van de onderwijsinstellingen.

A.33.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt door te verwijzen naar de opmerkingen die zijn geformuleerd in verband met de opdrachten van de « ARES ».

Wat artikel 74 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.34.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 74, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs in zoverre het aan de « ARES » de opdracht toekent de samenhang te verzekeren van het aanbod aan studies van voortgezette opleiding, alsook de coherentie van de voorwaarden inzake de toegang tot die studies, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de concurrentie wordt vermeden. Daarnaast voeren zij aan dat de laatste zin van artikel 74, vijfde lid, van hetzelfde decreet ook afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs in zoverre zij aan de « ARES » de opdracht toekent om de overeenstemming van de studies van voortgezette opleiding te bevestigen.

Zij zijn van mening dat het niet staat aan een « stuurorgaan » om dergelijke opdrachten uit te voeren, daar anders afbreuk wordt gedaan aan de autonomie van de onderwijsinstellingen.

Zij onderstrepen dat de studies van voortgezette opleiding, die meestal beantwoorden aan specifieke, gerichte en zeer evolutieve behoeften, soms worden ingericht door autonome structuren die aanleunen tegen de onderwijsinstellingen. Zij voegen eraan toe dat die studies bijdragen tot de internationale uitstraling van de instellingen, factoren van innovatie zijn en het mogelijk maken te anticiperen of te reageren op de behoeften van de markt.

A.34.2. De « Haute Ecole Galilée » betwist het recht van de Franse Gemeenschap om wetgevend op te treden in verband met opleidingen die zij niet financiert. Zij is van mening dat het in het bijzonder strijdig is met de autonomie van de onderwijsinstellingen om hun opleidingsinitiatieven te onderwerpen aan het advies van de « ARES » of van een academische pool.

Zij merkt op dat de « IHECS Academy », departement van het IHECS, reeds meerdere jaren « *executive masters* », getuigschriften en de opleiding « à la carte » op het gebied van communicatie en journalistiek organiseert.

A.34.3. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt door te verwijzen naar de opmerkingen die zij heeft geformuleerd in verband met de opdrachten van de « ARES ».

Wat de artikelen 86 tot 89 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.35.1.1. De verzoekende partijen voeren in verband met artikel 86 van het decreet van 7 november 2013 aan dat de vereiste van een machtiging tot het inrichten van de hogere studies en tot het toekennen van de academische graden afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs, omdat de wetgever geen enkel nauwkeurig criterium aangeeft voor de toekenning van een machtiging en evenmin aantoonde dat de voormelde vereiste geschikt is voor het daarmee nagestreefde doel.

A.35.1.2. Bovendien zijn de verzoekende partijen van mening dat artikel 87 van hetzelfde decreet, door de ontwikkeling van het onderwijsaanbod afhankelijk te maken van de samenwerking, in strijd is met de vrijheid van onderwijs omdat het de inrichtende machten hun initiatiefbevoegdheid ter zake ontnemt en hen belet specifieke opleidingsprojecten te ontwikkelen die door hun educatieve teams zijn uitgetekend.

De verzoekende partijen voegen eraan toe dat noch de geografische nabijheid van de instellingen, noch de belangstelling van de student relevante gronden vormen voor een samenwerking tussen onderwijsinstellingen, dat de beperking van het onderwijsaanbod moeilijk te verantwoorden is wanneer het aantal studenten toeneemt en dat de concurrentie, die inherent is aan de vrijheid van onderwijs, de kwaliteit ervan vaak doet toenemen. Zij onderstrepen dat de co-diplomering niet kan worden beperkt tot de grenzen van een academische pool en dat daaruit de gemeenschappelijke wil van instellingen moet blijken om hun deskundigheid en hun respectieve competenties met elkaar te delen.

A.35.1.3. De verzoekende partijen zetten ook uiteen dat artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs van de inrichtende machten van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie zonder verantwoording beperkt, omdat het hun mogelijkheid om studies van voortgezette opleiding aan te bieden, beperkt. Zij precisieren dat alle werknemers die dergelijke studies volgen, ernaar streven nieuwe competenties te verwerven, veeleer dan het diploma te behalen, zodat de inaanmerkingneming, door de bestreden bepaling, van het aantal gediplomeerden niet relevant is voor die studies.

De verzoekende partijen voeren bovendien aan dat de verplichting tot co-organisatie vervat in artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging. Zij precisieren dat die verplichting financiële moeilijkheden zou kunnen veroorzaken voor de stabiele instelling die ertoe gehouden is samen te werken met een instelling die wordt verzwakt wegens een onvoldoende aantal gediplomeerden. Zij zijn overigens van mening dat een inrichtende macht op autonome en verantwoordelijke wijze moet kunnen beslissen of een opleiding die zij nuttig acht, zelfs wanneer die « weinig rendabel » is, verder wordt aangeboden.

De verzoekende partijen zijn van oordeel dat het verlies van de machtiging als gevolg van de afwezigheid van een co-organisatie van de studies zoals vereist bij de bestreden decretale bepaling, een volkomen onevenredige sanctie is. Zij merken in dat verband op dat geen enkel objectief criterium is bepaald voor de eventuele afwijkingen van de regel, die zijn voorgesteld door de « ARES » volgens een procedure die de raadpleging van alle betrokkenen niet waarborgt. Zij merken ten slotte op dat de regel van toepassing is zonder dat rekening wordt gehouden met de oorzaak van het geringe aantal gediplomeerden en dat de verplichting tot co-organisatie automatisch alle betrokken instellingen van de academische pool betreft, die alle het verlies van hun machtiging riskeren wanneer er geen co-organisatie plaatsheeft.

A.35.1.4. De verzoekende partijen merken ten slotte op dat de bestreden bepalingen ernstige problemen doen rijzen in het hoger kunstonderwijs als gevolg van de verscheidenheid aan pedagogische benaderingen, de verschillende prioriteiten, oriëntaties of eigenheden, alsook van de veranderlijkheid van de daartoe bestemde middelen.

A.35.2.1. In verband met artikel 87 van het decreet van 7 november 2013 onderstreept de inrichtende macht van de « Haute Ecole Galilée » dat de geografische nabijheid geen grond kan vormen voor een samenwerking tussen onderwijsinstellingen wanneer de communicatietechnologie de samenwerking van instellingen die duizenden kilometers van elkaar verwijderd zijn, alsook het onderwijs op afstand mogelijk maakt.

Zij is ook van mening dat de opgelegde samenwerking aanleiding kan geven tot de betrokkenheid van « fantoompartners » die de initiatieven in gevaar kunnen brengen of kunnen afschrikken. Zij zet eveneens uiteen dat de gezamenlijke diplomering met name verbonden is aan de samenwerking op het vlak van onderzoek, de definitie van competentiereferentiesystemen en het gemeenschappelijk stellen van beroepsnetwerken, en dat de samenwerking tussen instellingen zou moeten steunen op de kwaliteit van het onderwijs, de complementariteit en het delen van waarden en strategieën.

A.35.2.2. In verband met artikel 89 van hetzelfde decreet merkt de inrichtende macht van de « Haute Ecole Galilée » op dat het de spelers van het hoger onderwijs ongelijk behandelt. Zij wijst erop dat de hogescholen, via de thematische kamers van de « ARES », ertoe gehouden zijn om de cursussen van het lange type die zij inrichten, te bespreken met de universiteiten.

A.35.3. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de voorkeur van de wetgever voor de samenwerkingen tussen instellingen voor hoger onderwijs van eenzelfde academische pool die dezelfde studies aanbieden, geen afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van die instellingen.

Zij merkt in de eerste plaats op dat de artikelen 87 en 89 van het decreet van 7 november 2013 het de instellingen mogelijk maken om op gemotiveerde wijze aan de « ARES » te vragen uitzonderingen op de algemene regel voor te stellen, onder meer om de « innoverende initiatieven of initiatieven in verband met een bijzondere competentie van een team » te ondersteunen.

De Regering merkt vervolgens op dat het gewettigde doel van de bestreden bepalingen erin bestaat de onderwijsinstellingen ertoe aan te zetten op een constructieve manier de dialoog aan te gaan teneinde de studenten een zo coherent mogelijk parcours aan te bieden en voor hen de gevolgen te voorkomen van een

nodeloze concurrentie tussen instellingen die geografisch gezien dicht bij elkaar gevestigd zijn. Zij preciseert dat de wetgever niet tot doel heeft de pedagogische methodes van een instelling op te leggen aan een andere.

De Regering onderstreept ook dat de instellingen voor hoger onderwijs in alle autonomie onderhandelen over de samenwerkingsovereenkomsten en dat een samenwerkingsovereenkomst, of zelfs een overeenkomst inzake gezamenlijke diplomering, de partners hun recht niet ontnemt om specifieke projecten van hun opvoedkundige teams te ontwikkelen. Zij merkt in dat verband op dat het aan de instellingen staat om te kiezen voor een van de samenwerkingsvormen bepaald in artikel 82 van het decreet van 7 november 2013, dat verschillende graden van intensiteit van samenwerking onderscheidt.

In verband met artikel 86 van het decreet van 7 november 2013 voegt de Regering eraan toe dat het optreden van het Parlement bij de toekenning van de machtigingen een vergelijkbare en billijke behandeling van alle instellingen toelaat, aangezien het vroeger alleen optrad voor de universiteiten en voor de hogere kunstscholen, terwijl de machtigingen van de hogescholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie respectievelijk werden uitgereikt door de Regering en door de bevoegde minister.

In verband met artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 merkt de Regering op dat de draagwijdte van de regel, die uitgaat van de zorg om de nodeloze concurrentie onder instellingen te beperken, duidelijk en redelijk beperkt is. Zij wijst met name erop dat de wetgever, door de toepassing ervan uit te stellen tot de start van het academiejaar in 2020, aan de betrokken instellingen een voldoende lange termijn laat om de samenwerkingen uit te tekenen die noodzakelijk zijn voor de verbetering van het aanbod aan hoger onderwijs. Zij herinnert ook eraan dat de co-organisatie die bij de regel is vereist, verschillende vormen kan aannemen die niet op onevenredige wijze afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging. Ten slotte formuleert zij in ondergeschikte orde een opmerking die vergelijkbaar is met die met betrekking tot de handhaving van de gevolgen van artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

Wat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.36.1.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs, omdat het het aanbod aan studies van voortgezette opleiding van de instellingen voor hoger onderwijs beperkt tot de studiegebieden waarin zij ertoe gemachtigd zijn studies van de eerste of van de tweede cyclus in te richten.

Zij zijn van mening dat die beperking overdreven is, gelet op met name de doelstellingen inzake vervolmaking of specialisatie van de studies van voortgezette opleiding, in het bijzonder wat betreft het onderwijs voor sociale promotie dat op de voortgezette opleiding is gericht. Zij merken op dat de instellingen voor sociale promotie reeds lang « specialisaties » inrichten die vallen onder verschillende andere studiegebieden dan die waarin zij ertoe gemachtigd zijn hogere studies in te richten. Zij voegen eraan toe dat de bestreden bepaling, door de capaciteit op het vlak van initiatieven en innovatie van de instellingen in een sector met een hoge toegevoegde waarde te beperken, een concurrentievoordeel toekent aan de buitenlandse opleidingsinstellingen.

De tweede verzoekende partij preciseert dat de bestreden bepaling haar ertoe zal verplichten de overeenkomsten op te zeggen die haar binden met externe opleidingscentra voor het aanbieden van specialisaties in diverse andere studiegebieden dan die waarvoor de door haar ingerichte instelling over een machtiging beschikt.

A.36.1.2. De verzoekende partijen voeren ook aan dat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs omdat het aan een stuurorgaan zoals de « ARES » een beslissingsbevoegdheid toekent met betrekking tot de machtiging om studies van voortgezette opleiding in te richten.

A.36.2. De inrichtende macht van de Haute Ecole Galilée merkt op dat de studies van voortgezette opleiding rendabel moeten zijn voor de onderwijsinstelling, aangezien zij niet worden gesubsidieerd door de overheid. Zij leidt hieruit af dat elke controle door de « ARES » of de academische pool onnodig is.

A.36.3. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 niet het voorwerp heeft uitgemaakt van enige commentaar tijdens de parlementaire voorbereiding van die norm en dat de « ARES », onder voorbehoud van een gemotiveerd verzoek tot afwijking van de betrokken instellingen, uitzonderingen zal kunnen voorstellen, met name om « de innoverende initiatieven of initiatieven in verband met een bijzondere competentie van een team te ondersteunen ».

Wat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.37.1. De eerste, de tweede en de vijfde verzoekende partij voeren in de eerste plaats aan dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om de in A.26.1 uiteengezette redenen.

A.37.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is om de in A.26.2 samengevatte redenen.

A.38.1. Dezelfde verzoekende partijen voeren ook aan dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de artikelen 145, 146 en 161 van de Grondwet.

De verzoekende partijen verwijzen naar het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het voorontwerp van decreet dat aan de oorsprong van de bestreden bepaling ligt en zetten uiteen dat de wetgever, om het wettigheidsbeginsel in acht te nemen dat voortvloeit uit de artikelen 146 en 161 van de Grondwet, zelf de essentiële regels moet vaststellen in verband met de organisatie en de bevoegdheid van het opgerichte administratieve rechtscollege. Zij zijn in dat verband van mening dat de bestreden bepaling had moeten voorzien in de waarborgen die noodzakelijk zijn voor de onafhankelijkheid van de leden van de opgerichte commissie en dat de omvang van de aan die instantie toevertrouwde controle onvoldoende duidelijk afgebakend is.

A.38.2.1. De Franse Gemeenschapsregering leidt uit de tekst van artikel 97 van het decreet van 7 november 2013, alsook uit de memorie van toelichting en uit de commentaar bij het ontwerp van decreet, af dat die decretale bepaling alle essentiële elementen bevat in verband met zowel de samenstelling van de commissie die daarbij is opgericht als de omvang van het daaraan voorgelegde beroep, zodat zij verenigbaar is met het in artikel 161 van de Grondwet verankerde wettigheidsbeginsel.

A.38.2.2. In ondergeschikte orde formuleert de Franse Gemeenschapsregering een opmerking die vergelijkbaar is met die met betrekking tot de handhaving van de gevolgen van artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

Wat artikel 105 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.39.1. De eerste verzoekende partij, in haar hoedanigheid van inrichtende macht van een hogeschool, de tweede verzoekende partij, in haar hoedanigheid van inrichtende macht van twee hogere kunstschole, en de vijfde verzoekende partij voeren aan dat artikel 105, § 1, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om de motieven die zijn uiteengezet ter ondersteuning van hun vordering tot vernietiging van artikel 21, eerste lid, 14°, van hetzelfde decreet (A.14.1).

A.39.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert dezelfde opmerkingen als die met betrekking tot dat artikel 21, eerste lid, 14°.

Zij voegt eraan toe dat de bestreden bepaling, die zoals andere ertoe strekt de samenhang en de naleving van de opdrachten van het hoger onderwijs in zijn geheel te waarborgen, de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Wat artikel 108 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.40.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 108, § 2, eerste lid, 2°, en tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om de motieven die zijn uiteengezet ter ondersteuning van hun vordering tot vernietiging van artikel 21, eerste lid, 5°, van hetzelfde decreet (A.9.1).

A.40.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert dezelfde opmerkingen als die met betrekking tot dat artikel 21, eerste lid, 5°.

Zij voegt eraan toe dat de organisatie van een proef inzake de toereikende beheersing van de Franse taal goed illustreert dat de logistieke ondersteuning van de « ARES » ten goede komt aan de betrokken instellingen voor hoger onderwijs.

Wat artikel 114 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.41.1. De verzoekende partijen voeren aan dat de tweede zin van artikel 114 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs omdat zij, door te bepalen dat de « ARES » « deze bepaling [garandeert] », een stuurorgaan toelaat « zich te mengen » in de door de bestreden bepaling beoogde beslissing.

A.41.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Wat artikel 120 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.42.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 120 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs omdat die decretale bepaling, door erin te voorzien dat de « ARES » een eensluidend advies verstrekt en de aanvraag in ontvangst neemt van de instellingen voor hoger onderwijs die de Franse Gemeenschapsregering om de toekenning verzoeken van de afwijking waarover dat advies moet worden verstrekt, een stuurorgaan toelaat « zich te mengen » in de beslissing van de Regering.

A.42.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Wat artikel 123 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.43.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 123 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs omdat de beperking, door die bepaling, van die vrijheid niet geschikt is voor het door de wetgever nagestreefde doel.

De verzoekende partijen verwijzen naar de argumenten die zij uiteenzetten in verband met de artikelen 86 tot 89 van het decreet van 7 november 2013.

A.43.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Wat artikel 148 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.44.1. De eerste verzoekende partij, als inrichtende macht van een hogeschool, de tweede verzoekende partij, als inrichtende macht van twee hogere kunstschoolen, alsook de vijfde verzoekende partij voeren aan dat artikel 148, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging, in zoverre die decretale bepaling de « ARES » laat optreden in het « proces van de bevordering van de slaagkansen van de studenten ».

De verzoekende partijen zijn van mening dat het aan de onderwijsinstellingen staat, op grond van hun pedagogische vrijheid, om collectief de maatregelen te ontwikkelen teneinde de slaagkansen van de studenten te bevorderen en om de « hulp voor het slagen » te organiseren.

A.44.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Wat artikel 149 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.45.1. De eerste verzoekende partij, als inrichtende macht van een hogeschool, de tweede verzoekende partij, als inrichtende macht van twee hogere kunstschole, alsook de vijfde verzoekende partij voeren aan dat artikel 149, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging, in zoverre die decretale bepaling voorschrijft dat de academische polen de activiteiten ter voorbereiding van de hogere studies gezamenlijk kunnen organiseren.

Dezelfde verzoekende partijen, in hun zelfde hoedanigheid, voeren ook aan dat artikel 149, tweede lid, van hetzelfde decreet afbreuk doet aan dezelfde vrijheden, in zoverre die decretale bepaling erin voorziet dat de « ARES » de gezamenlijke aanvraag van onderwijsinstellingen met betrekking tot de toekenning van extra middelen voor de organisatie van de voormelde activiteiten goedkeurt en meedeelt.

Overwegende dat de bestreden bepalingen de « ARES » doen optreden in het « proces van de uitvoering » van die voorbereidende activiteiten, merken de verzoekende partijen op dat het aan de onderwijsinstellingen staat, op grond van hun pedagogische vrijheid, om de maatregelen met betrekking tot die activiteiten collectief te ontwikkelen.

A.45.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepalingen de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantasten.

Wat artikel 169 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.46.1. De verzoekende partijen voeren aan dat het Hof artikel 169 van het decreet van 7 november 2013 moet vernietigen in de mate dat het de andere bestreden bepalingen van dat decreet vernietigt.

Zij zijn van mening dat de door de bestreden bepaling opgeheven normen in die mate moeten worden hersteld.

A.46.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat het middel niet gegrond is, zonder andere opmerkingen te formuleren.

Betreffende het beroep tot vernietiging in de zaak nr. 5928

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

A.47. De vereniging zonder winstoogmerk « Haute Ecole Léonard de Vinci » vordert de vernietiging, in hun geheel of gedeeltelijk, van artikel 21, eerste lid, 5°, 13° en 14°, van artikel 40, tweede lid, van artikel 52, van artikel 53, tweede lid, 3° en 4°, van artikel 57, van artikel 58, eerste en tweede lid, van artikel 74, vierde en vijfde lid, van artikel 87, tweede lid, van artikel 88, § 2, van artikel 97, van artikel 108, § 2, tweede lid, van artikel 121 en van artikel 125 van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van het belang van de verzoekster

A.48. De verzoekende partij is van mening dat haar belang bij het vorderen van de vernietiging van alle voormelde bepalingen voortvloeit uit haar hoedanigheid van inrichtende macht van een vrij gesubsidieerde instelling voor hoger onderwijs en uit het feit dat het decreet waarvan die bepalingen deel uitmaken, een nieuw model uittekent voor de harmonieuze organisatie van dat type onderwijs. Zij preciseert in dat verband dat titel II van dat decreet publiekrechtelijke rechtspersonen opricht die de plaats van de bestaande structuren innemen omwille van de vereenvoudiging en algemene doeltreffendheid van het systeem.

De verzoekende partij onderstreept dat zij tot doel heeft « de inrichting van een hoger onderwijs van het lange type en van het korte type in een hogeschool te verzekeren, waarbij zij zich inspireert op de evangelische waarden, en meer bepaald de leiding en het beheer van een hogeschool met toepassing van de geldende wetgeving » en erover waakt « met name, binnen de geest die is bepaald in het pedagogisch, sociaal en cultureel project [‘ PPSK ’] beroepsmensen van hoog niveau op te leiden die eveneens hun intellectuele, morele,

menselijke en spirituele mogelijkheden ontwikkelen ». Zij voegt eraan toe dat zij daartoe de « Haute Ecole Léonard de Vinci », beoogd in artikel 11, 4°, van het decreet van 7 november 2013, inricht, die beschikt over vestigingen in de academische pool « Louvain » en vooral in die van Brussel.

Ten gronde

Wat artikel 21 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.49.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 21, eerste lid, 5°, 13° en 14°, van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs.

In verband met artikel 21, eerste lid, 5°, preciseert zij dat die bepaling de instellingen voor hoger onderwijs die in dat decreet worden beoogd, belet om de aan de ingeschreven studenten opgelegde proeven te organiseren rekening houdend met hun pedagogische keuzes en de materies die er worden onderricht.

In verband met artikel 21, eerste lid, 13°, van het decreet voert zij aan dat die bepaling haar belet « opleidingseenheden » vrij « te activeren » en het voorstellen van een zo ruim mogelijk aanbod van lokaal onderwijs in het gedrang brengt. De verzoekende partij is ook van mening dat, hoewel de erkenning door de « ARES » verantwoord kan zijn voor studies van voortgezette opleiding die door de Franse Gemeenschap worden gefinancierd, die erkenning niet noodzakelijk is voor de voortgezette opleiding die wordt ingericht op initiatief van instellingen die, op basis van hun competenties, door de gemeenschap erkende en gefinancierde studiecycli voorstellen.

In verband met artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet en van artikel 21, eerste lid, 16°, formuleert de verzoekende partij dezelfde opmerkingen als de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 (A.14.1 en A.16.1).

A.49.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert in verband met die bepalingen dezelfde opmerkingen als die met betrekking tot het beroep in de zaak nr. 5927 (A.7.2, A.9.3, A.13.3 en A.14.2).

Wat artikel 40 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.50.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 40, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van de instelling voor hoger onderwijs die zij inricht, om de redenen die zijn uiteengezet door de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 (A.26.1).

Zij voegt eraan toe dat de decreetgever de draagwijdte had moeten preciseren van de ongeldigverklaring van de weigering tot inschrijving door de instelling ertoe te verplichten de klacht opnieuw te onderzoeken en haar beslissing correct te motiveren, en niet door haar ertoe te verplichten een student te aanvaarden die niet voor financiering in aanmerking komt.

A.50.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de redenen die zijn samengevat in A.26.2.

Wat artikel 52 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.51.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 52 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging van de instelling voor hoger onderwijs die zij inricht, om de redenen die zijn uiteengezet in A.27.1.

A.51.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de redenen die zijn samengevat in A.27.2.

Wat artikel 53 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.52.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 53, eerste lid, 3° en 4°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan vrijheid van onderwijs van de instelling voor hoger onderwijs om dezelfde redenen als die welke zijn samengevat in A.28.1.

Zij merkt op dat zij deel uitmaakt van twee academische polen, soms met eenzelfde opleiding.

A.52.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat die middelen niet gegrond zijn, om de redenen die zijn samengevat in A.28.3.

Wat artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.53.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging van de instelling voor hoger onderwijs die zij inricht, om de in A.29.1 uiteengezette redenen.

A.53.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in A.29.2 samengevatte redenen.

Wat artikel 58 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.54.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 58 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van vereniging van de instellingen voor hoger onderwijs die lid zijn van de academische polen in zoverre het bepaalt dat de statuten van elke pool moeten worden goedgekeurd door de Franse Gemeenschapsregering, met schending van de wet van 27 juni 1921.

A.54.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in A.30.2 samengevatte redenen.

Wat artikel 74 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.55.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 74, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013, alsook de laatste zin van artikel 74, vijfde lid, van hetzelfde decreet afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs om redenen die vergelijkbaar zijn met die welke de verzoekende partijen hebben uiteengezet in de zaak nr. 5927 (A.34.1).

A.55.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in de zaak nr. 5927 uiteengezette motieven (A.34.3).

Wat de artikelen 87 en 88 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.56.1.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 87, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs schendt om de redenen die de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 hebben uiteengezet (A.35.1.2).

A.56.1.2. De verzoekende partij voert aan dat artikel 88, § 2, van hetzelfde decreet de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van vereniging schendt om de redenen die de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 hebben uiteengezet (A.35.1.3) die niet specifiek het onderwijs voor sociale promotie betreffen.

Zij voegt eraan toe dat de pool Brussel talrijke hogescholen van het officieel onderwijs telt die opleidingen inrichten die door weinig studenten in die instellingen worden gevolgd, terwijl dezelfde opleidingen die door de verzoekende partij worden ingericht, veel meer studenten aantrekken. De verzoekende partij vreest dus dat de toepassing van artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 haar ertoe verplicht de moeilijkheden van het officieel onderwijs op haar te nemen door de betrokken opleidingen gezamenlijk te diplomeren teneinde haar machtiging niet te verliezen. Zij is van mening dat aldus afbreuk zou worden gedaan aan haar vrijheid om, op

zich, studies in te richten waarvoor zij ertoe gemachtigd is die in te richten in haar eigen naam. Zij meent ook dat, in die context, de verplichting voor haar om samen te werken met een instelling die een opleiding van mindere kwaliteit voorstelt, zou leiden tot een algemene daling van de kwaliteit van het onderwijs op het grondgebied van de academische pool Brussel.

A.56.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in de zaak nr. 5927 uiteengezette redenen (A.35.3).

Wat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.57.1. De verzoekende partij voert in de eerste plaats aan dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om de in A.37.1 uiteengezette redenen.

A.57.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in A.37.2 uiteengezette redenen.

A.58.1. De verzoekende partij voert ook aan dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de artikelen 145, 146 en 161 van de Grondwet.

Zij verwijst naar het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State over het voorontwerp van decreet dat aan de oorsprong van de bestreden bepaling ligt en merkt in de eerste plaats op dat de oprichting van een administratief rechtscollege door de Franse Gemeenschap alleen kan worden aanvaard mits wordt voldaan aan de voorwaarden afgeleid uit artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. Zij is van mening dat de decreetgever geen rekening heeft gehouden met dat advies.

Zij voert ook aan, om dezelfde redenen als die welke de verzoekende partijen hebben uiteengezet in de zaak nr. 5927 (A.38.1), dat de bestreden bepaling niet voldoet aan het wettigheidsbeginsel dat voortvloeit uit de artikelen 146 en 161 van de Grondwet.

A.58.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat het wettigheidsbeginsel is nageleefd om de in A.38.2.1 samengevatte redenen.

Wat artikel 108 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.59.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 108, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs.

Zij zet uiteen dat die bepaling, door de «ARES» ertoe te machtigen om minstens twee keer per academiejaar een proef in te richten met betrekking tot de voldoende beheersing van de Franse taal, elke instelling voor hoger onderwijs die in dat decreet wordt beoogd, belet die aan haar studenten opgelegde proef in te richten rekening houdend met haar pedagogische keuzes en de materies die er worden onderricht.

Zij voegt eraan toe dat zij zelf al vele jaren een dergelijke proef inricht waarbij, op bijzondere wijze en met de vereiste kwaliteit, de studenten worden geëvalueerd die zijn ingeschreven voor opleidingen waarvan het basisinstrument de Franse taal is (logopedie, vertaling, tolken, enz.).

A.59.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in A.40.2 uiteengezette redenen.

Wat artikel 121 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.60.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 121, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs, omdat de woorden «een minimaal studieprogramma» onvoldoende nauwkeurig zijn.

Zij is van mening dat de interpretatie van die woorden ertoe zou kunnen leiden dat aan de instellingen voor hoger onderwijs een te gedetailleerde programmahoud wordt opgelegd.

A.60.2.1. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

A.60.2.2. In ondergeschikte orde formuleert zij een opmerking die vergelijkbaar is met die met betrekking tot de handhaving van de gevolgen van artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 (A.9.3.2).

Wat artikel 125 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.61.1. De verzoekende partij voert aan dat artikel 125 van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs, omdat de woorden « minimaal verplichte inhouden opleggen », « minstens 60 % [gemeenschappelijk onderwijs] » en « minstens 80 % van gemeenschappelijke cursussen » onvoldoende nauwkeurig zijn.

A.61.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet wezenlijk aantast.

Betreffende het beroep tot vernietiging in de zaak nr. 5929

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

A.62. De vereniging zonder winstoogmerk « Centre d'Enseignement Saint-Laurent, Liège » en de vereniging zonder winstoogmerk « A.S.B.L. CPSE » vorderen de vernietiging, in hun geheel of gedeeltelijk, van artikel 21, eerste lid, 13° en 16°, van artikel 73, derde lid, van artikel 74, vierde en vijfde lid, van artikel 87, tweede lid, van artikel 88, § 2, en van artikel 90 van het decreet van 7 november 2013.

De tweede vereniging vordert eveneens de vernietiging van artikel 21, eerste lid, 5°, van hetzelfde decreet.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.63. De verzoekende partijen zijn van mening dat hun belang bij het vorderen van de vernietiging van alle voormelde bepalingen voortvloeit uit dezelfde overwegingen als die welke zijn samengevat in A.2.1.1.

De eerste verzoekende partij, waarvan het doel erin bestaat « de vorming en de christelijke opvoeding van de [...] volwassenen in alle vormen ervan te bevorderen en in te richten, met name door vrije hogescholen [...] die door de bisschop van Luik zijn erkend », richt een instelling voor hoger onderwijs voor sociale promotie in, namelijk het « Institut Saint-Laurent », beoogd in artikel 13, eerste lid, 69°, van het decreet van 7 november 2013.

De tweede verzoekende partij, waarvan het doel erin bestaat « opleidingen ten behoeve van personen die met name werkzaam zijn in de sociale, educatieve, pedagogische en paramedische sectoren » in te richten, organiseert en beheert daartoe de « Cours pour éducateurs en fonction », beoogd in artikel 13, eerste lid, 62°, van het decreet van 7 november 2013.

Ten gronde

Wat artikel 21 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.64.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 21, eerste lid, 5°, 13° en 16°, van het decreet van 7 november 2013 niet verenigbaar is met de vrijheid van onderwijs.

In verband met artikel 21, eerste lid, 5°, voert de tweede verzoekende partij dezelfde argumenten aan als de verzoekende partij in de zaak nr. 5928 (A.49.1) en formuleert zij, in verband met de gevolgen voor de organisatie van het onderwijs voor sociale promotie, dezelfde opmerkingen als de eerste vier verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 (A.9.1).

In verband met artikel 21, eerste lid, 13°, en artikel 21, eerste lid, 16°, stellen de verzoekende partijen een argumentatie voor die identiek is aan die van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927.

A.64.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert in verband met die bepalingen dezelfde opmerkingen als die met betrekking tot het beroep in de zaak nr. 5927 (A.7.2, A.9.3, A.13.3 en A.16.2).

Wat artikel 73 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.65.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 73, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om redenen die vergelijkbaar zijn met die welke de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 aanvoeren (A.33.1).

A.65.2. De Franse Gemeenschapsregering formuleert in verband met die bepaling dezelfde opmerkingen als die met betrekking tot het beroep in de zaak nr. 5927 (A.33.2).

Wat artikel 74 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.66.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 74, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013, alsook de laatste zin van artikel 74, vijfde lid, van hetzelfde decreet afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs om redenen die vergelijkbaar zijn met die welke de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 uiteenzetten (A.34.1).

A.66.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in de zaak nr. 5927 uiteengezette redenen (A.34.3).

Wat de artikelen 87 en 88 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.67.1.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 87, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs schendt om de redenen die de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 uiteenzetten (A.35.1.2).

A.67.1.2. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 88, § 2, van hetzelfde decreet de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van vereniging schendt om de redenen die de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 uiteenzetten (A.35.1.3).

A.67.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de redenen die zijn uiteengezet in de zaak nr. 5927 (A.35.3).

Wat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.68.1. De verzoekende partijen voeren aan dat artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs om redenen die vergelijkbaar zijn met die welke de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 uiteenzetten (A.36.1).

De eerste verzoekende partij preciseert dat de bestreden bepaling haar ertoe zal verplichten een einde te maken aan de specialisatieopleiding in het beheer van de non-profitsector, die nochtans beantwoordt aan een lokale behoefte, omdat zij niet beschikt over de machtiging om een brevet van het hoger onderwijs uit te reiken of om een bachelor in management in te richten.

De tweede verzoekende partij zal, zoals de tweede verzoekende partij in de zaak nr. 5927, en om dezelfde reden, overeenkomsten moeten opzeggen die haar met externe opleidingscentra binden.

A.68.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat dat middel niet gegrond is, om de in de zaak nr. 5927 uiteengezette redenen (A.36.3).

Betreffende het beroep tot vernietiging in de zaak nr. 5933

Ten aanzien van het onderwerp van het beroep

A.69. Henri Bouillon, Nathalie Burnay, Michel De Wolf, Isabelle Schuiling en Olivier Servais vorderen de vernietiging van artikel 15 (§ 1, eerste lid, 18° en 42°), van artikel 21 (eerste lid, 2°, 12°, 13° en 14°), van artikel 28 (§ 1, eerste lid, 6°), van artikel 29 (derde lid), van artikel 53 (tweede lid, 3° en 4°), van artikel 57 (vierde lid), van artikel 70 (§ 2, tweede lid), van artikel 74 (de laatste zeven woorden van het vierde lid en het zesde lid), van artikel 75, van artikel 82 (§ 3), van artikel 86 (§ 1, tweede en derde lid, en § 2), van artikel 87, van artikel 88 (§ 1, tweede lid), van artikel 91 (eerste lid), van artikel 111 (§ 2), van artikel 134 (derde en vierde lid), van artikel 140 (derde lid), van artikel 148 (tweede lid, 1°), van artikel 160 (eerste lid), en van artikel 171 (derde lid) van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013, alsook van de bijlagen II en IV ervan.

De vijf verzoekende partijen voegen eraan toe dat, indien de vernietiging van die bepalingen andere bepalingen van dat decreet ontoepasbaar zou maken of afbreuk zou doen aan de samenhang ervan, andere bepalingen of het decreet in zijn geheel zouden moeten worden vernietigd.

Ten aanzien van het belang van de verzoekende partijen

A.70. Henri Bouillon, Nathalie Burnay, Michel De Wolf, Isabelle Schuiling en Olivier Servais verantwoorden hun belang bij het vorderen van de vernietiging van de voormelde bepalingen van het decreet van 7 november 2013 door het feit dat die hun arbeidsvoorwaarden van hoogleraar zouden beïnvloeden. De vijf verzoekende partijen geven les aan de « Université catholique de Louvain » (UCL). De tweede geeft ook les aan de « Université de Namur » (UNamur) en de derde aan de « Université de Liège » (ULg). Zij zijn van mening dat hun arbeidsvoorwaarden zijn beschermd bij artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet.

De verzoekende partijen onderstrepen dat, onder de belangrijke prerogatieven die hij geniet, een hoogleraar aan een universiteit in de Franse Gemeenschap de bevoegdheid heeft om voorstellen te formuleren en initiatieven te nemen met zijn ambtgenoten van de Vlaamse Gemeenschap of andere Staten, vaak ten persoonlijke titel en zonder de goedkeuring te moeten verkrijgen van een hiërarchische overste. Henri Bouillon merkt in dat verband op dat hij, op voorstel van de universiteiten die zijn aangesloten bij het « Agence universitaire de la Francophonie », op 25 oktober 2013 is aangewezen in de hoedanigheid van lid van de wetenschappelijke raad van die instelling.

De verzoekende partijen voeren aan dat het decreet van 7 november 2013, na de opdrachten inzake onderwijs, onderzoek en dienstverlening aan de gemeenschap, die met name zijn toevertrouwd aan het personeel van de instellingen voor hoger onderwijs, te hebben gepreciseerd, de uitvoering van die opdrachten door dat personeel nodeloos ingewikkeld maakt. Zij voeren onder meer aan dat dat decreet de pedagogische innovatie en de interuniversitaire wedijver belet waarvan zij de « natuurlijke dragers zijn binnen hun universiteiten ». De verzoekende partijen beweren ook dat verschillende bestreden bepalingen op onverantwoorde of onevenredige wijze afbreuk doen aan hun academische vrijheid die is erkend bij artikel 8, tweede lid, van hetzelfde decreet. Zij voegen eraan toe dat de bestreden bepalingen de voorwaarden aantasten voor de uitoefening of zelfs het bestaan zelf van sommige van hun persoonlijke activiteiten. Zij klagen immers een « bureaucratisch en regionalistisch keurslijf » aan dat, in tegenstelling tot de internationale tendensen, het innovatievermogen en de pedagogische strategieën, een factor van demotivatie is en niet alleen de aantrekkingskracht aantast van het ambt dat zij hebben aanvaard, maar ook hun geloofwaardigheid en hun reputatie bij hun buitenlandse collega's.

A.71.1. De vijf verzoekende partijen zetten vervolgens uiteen dat hun positie zich onderscheidt van die van de hoogleraren die het beroep tot vernietiging hebben ingediend tegen het decreet van 31 maart 2004 « betreffende de organisatie van het hoger onderwijs ter bevordering van de integratie in de Europese ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de universiteiten », dat het Hof gedeeltelijk niet ontvankelijk heeft verklaard, bij ontstentenis van belang, bij het arrest nr. 167/2005 van 23 november 2005.

A.71.2. In de eerste plaats leiden zij uit de vergelijking van de tekst van artikel 3 van dat decreet met de tekst van artikel 2, tweede en derde lid, van het decreet van 7 november 2013 - dat de opdrachten van de onderwijsinstellingen en het personeel ervan beschrijft - af dat dat laatste decreet in zijn geheel tot doel heeft het gedrag van de hoogleraar aan een universiteit rechtstreeks te reglementeren.

Michel De Wolf, decaan van de « Louvain School of Management », legt in dat verband een brief van 10 juli 2014 voor die de « ARES » heeft gericht aan de faculteitsdecanen van de zes door de Franse Gemeenschap erkende universiteiten, alsook een e-mail van 27 augustus 2014 dat de minister van de Franse Gemeenschap rechtstreeks aan de decanen en vice-decanen van de faculteiten van de UCL heeft gericht in het kader van een enquête over het gebruik van de talen in de universiteiten en die verantwoord is doordat een eerder antwoord van de rector van die universiteit was uitgebleven. De verzoekende partijen zijn ook van mening dat zowel de kritische verklaring in verband met het voorontwerp van decreet dat aan de oorsprong ligt van het decreet van 7 november 2013, aangenomen op 15 december 2012 door de algemene vergadering van de hoogleraren van de UCL, als de protestbrief die de verschillende componenten van de « communauté universitaire de l'UCL » op 18 december 2012 aan de bevoegde minister hebben gericht, erop wijzen dat het bestreden decreet afbreuk doet aan de prerogatieven en aan de arbeidsvoorwaarden van de hoogleraar aan een universiteit.

A.71.3.1. In de tweede plaats maken de vijf verzoekende partijen gewag van « concrete beperkingen » van hun beroepsactiviteit die volgens hen voortvloeien uit de bestreden decretale bepalingen en waarvan zij gedetailleerde voorbeelden geven.

A.71.3.2. Michel De Wolf verklaart dat hij rechtstreeks is betrokken bij de onderhandelingen over de « gezamenlijke diplomering » en regelmatig deelneemt aan verschillende nieuwe initiatieven inzake onderwijs. Hij voert aan dat zowel die onderhandelingen als die initiatieven worden bemoeilijkt door artikel 15, § 1, eerste lid, 18°, door artikel 82, § 3, en door artikel 86, § 2, van het decreet van 7 november 2013, en dat de onderhandelingen eveneens worden gehinderd door artikel 171, derde lid, van hetzelfde decreet.

De derde verzoekende partij legt in dat verband een afschrift voor van enkele documenten waaruit blijkt dat hij lid was van het departement managementwetenschappen van de « Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix à Namur » gedurende het academiejaar 1999-2000, dat hij in die instelling les heeft gegeven voor rekening van de « Louvain School of Management » gedurende het academiejaar 2008-2009, dat hij op 6 juni 2008, 6 januari 2009 en 3 maart 2010 is uitgenodigd op of heeft deelgenomen aan collegiale vergaderingen binnen de huidige « Ecole de gestion de l'Université de Liège » en dat hij in november 2014 heeft deelgenomen aan een vergadering met collega's van de « Université Libre de Bruxelles » en van het ICHEC om de « gezamenlijke diplomering » te bespreken.

A.71.3.3. Henri Bouillon, voormalig decaan van de faculteit filosofie en letteren van de UCL voert aan dat artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, artikel 86, § 1, tweede en derde lid, en bijlage II van het decreet van 7 november 2013 voorwaarden vaststellen voor het lokaliseren van de programma's die hem beletten de toenadering na te streven tussen, enerzijds, die universiteit en, anderzijds, het « Institut libre Marie Haps de la Haute Ecole Léonard de Vinci », gelegen in het Brusselse Gewest en waarvan hij bestuurder is.

A.71.3.4. Olivier Servais is van mening dat artikel 21, eerste lid, 12°, artikel 91, eerste lid, en artikel 134, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 de oprichting beletten van een specifiek doctoraat in godsdienstwetenschappen, onderzocht door een werkgroep waaraan hij deelneemt en samengesteld uit vertegenwoordigers van de UCL en van de ULB.

De vijfde verzoekende partij legt in dat verband een e-mail voor dat een andere hoogleraar aan de UCL, lid van die groep, op 15 mei 2014 heeft gericht aan de rector van die universiteit om hem in te lichten over de vordering van het door die werkgroep onderzochte project.

A.71.3.5. Nathalie Burnay, Michel De Wolf en Olivier Servais merken op dat artikel 21, eerste lid, 13° en 14°, van het decreet van 7 november 2013, de laatste zeven woorden van artikel 74, vierde lid, van hetzelfde decreet, alsook het zesde lid van hetzelfde artikel voortaan de programma's van voortgezette opleiding regelen, waarvan zij de individueel erkende promotoren zijn. De tweede en de vijfde verzoeker leggen in dat verband twee documenten voor waaruit blijkt dat zij de « academische verantwoordelijkheid » hebben over een programma van voortgezette opleiding voorgesteld door de UCL. De derde verzoeker legt van zijn kant een brochure voor die de « Louvain School of Management » in 2013 heeft uitgegeven en waaruit blijkt dat ook hij academisch verantwoordelijk is voor een dergelijk programma.

Isabelle Schuiling voert van haar kant aan dat zij, op grond van die bepalingen, de erkenning, door de Franse Gemeenschap, van de *international executive master of business administration* die zij leidt, niet zal kunnen verkrijgen zonder de inrichting ervan grondig te wijzigen, terwijl zij de erkenningscriteria niet in detail kent.

A.71.3.6. Michel De Wolf en Isabelle Schuiling zijn van mening dat, gelet op het feit dat zij niet zijn aangesloten bij een vakorganisatie, artikel 28, § 1, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013 hen belet de hoogleraren te vertegenwoordigen in de « ARES », terwijl de eerstgenoemde zitting kon hebben binnen de Franstalige Interuniversitaire Raad, die door de « ARES » moet worden vervangen.

A.71.3.7. De vijf verzoekende partijen voeren aan dat artikel 29, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 hen zou beletten de universiteitsrector die zij hebben verkozen, te interpellieren over de uitoefening van zijn mandaat binnen de « ARES ». Henri Bouillon voegt eraan toe dat die bepaling hem, als lid van de algemene vergadering van de « Haute Ecole Léonard de Vinci », het « recht op informatie » ontzegt.

De verzoekende partijen preciseren dat de hoogleraren zowel aan de UCL als aan de ULg meer dan 60 pct. van het kiezerskorps uitmaken dat de universiteitsrector moet verkiezen.

A.71.3.8. Nathalie Burnay en Olivier Servais voeren aan dat artikel 53, tweede lid, 3°, en artikel 148, tweede lid, 1°, van het decreet van 7 november 2013 het begeleidende werk hinderen dat zij uitvoeren als « verantwoordelijke voor de programma's » aan de « Faculté des sciences économiques, sociales, politiques et de communication de l'UCL » wat de eerste betreft en voor de master in antropologie van de « Ecole des sciences politiques et sociales » van dezelfde universiteit wat de tweede betreft.

Isabelle Schuiling beweert van haar kant dat die bepalingen de organisatie hinderen van het seminarie over het zoeken naar werk dat zij voor de studenten van de « Louvain School of Management » organiseert.

A.71.3.9. Nathalie Burnay en Isabelle Schuiling verklaren dat artikel 53, tweede lid, 4°, van het decreet van 7 november 2013 de informatiesessies hinderen die voor de toekomstige studenten zijn bestemd en waaraan zij regelmatig deelnemen teneinde de instelling voor hoger onderwijs die hen tewerkstelt, te promoten.

A.71.3.10. Henri Bouillon en Michel De Wolf zijn van mening dat artikel 57, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 hen zal opsluiten in een rol van waarnemer binnen respectievelijk de pool Luik-Luxemburg en van de pool Brussel, terwijl de eerstgenoemde bestuurder is van de « Autonome Hochschule in der Deutschsprachigen Gemeinschaft » en de tweede heeft deelgenomen aan een vergadering over de gezamenlijke diplomering met de vertegenwoordigers van andere instellingen voor hoger onderwijs van de pool Brussel.

A.71.3.11. Michel De Wolf voert aan dat artikel 70, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, de artikelen 87 en 88, § 1, tweede lid, alsook de bijlagen II en IV van hetzelfde decreet de diverse initiatieven inzake onderwijs beletten waaraan hij regelmatig deelneemt. De derde verzoeker legt in dat verband een afschrift voor van enkele documenten waaruit blijkt dat hij lid was van het departement managementwetenschappen van de « Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix à Namur » in de loop van het academiejaar 1999-2000, dat hij een mastercursus in die instelling heeft gegeven voor rekening van de « Louvain School of Management » in de loop van het academiejaar 2008-2009, dat hij op 6 juni 2008 heeft deelgenomen aan een collegiale vergadering van een orgaan van de huidige « Ecole de gestion de l'Université de Liège », dat hij afwezig was op de vergadering van 6 januari 2009 van datzelfde orgaan en dat hij op 3 maart 2010 samen met andere hoogleraren heeft deelgenomen aan een vergadering over de organisatie van de cursussen recht binnen dezelfde instelling als titularis van een cursus van de eerste cyclus.

Olivier Servais voert van zijn kant aan dat artikel 70, § 2, tweede lid, artikel 88, § 1, tweede lid, en bijlage II van het decreet van 7 november 2013 hem hinderen als « verantwoordelijke voor het programma » van de master in antropologie van de « Ecole des sciences politiques et sociales » van de UCL.

A.71.3.12. Isabelle Schuiling, die een cursus in het Engels geeft aan de UCL (*Brand Management*) en verantwoordelijk is voor de internationale klasseringen aan de « Louvain School of Management », voert aan dat het strikte karakter van de regels vervat in artikel 75 van het decreet van 7 november 2013 in verschillende opzichten haar « mogelijkheden van ontplooiing » belemmeren in een concurrentie-omgeving die wordt gekenmerkt door de internationale klassering van de instellingen voor hoger onderwijs en de concurrentie met de Vlaamse universiteiten.

A.71.3.13. De vijf verzoekende partijen beweren dat artikel 111, § 2, van het decreet van 7 november 2013 niet alleen afbreuk doet aan het niveau van het onderwijs dat zij verstrekken voor masterstudies, maar ook aan de pedagogische methodes die zij hanteren, door hen nog meer te confronteren met de « heterogeniteit van de overheid ».

A.71.3.14. Henri Bouillon verklaart dat artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 de voorwaarden belemmert voor de uitoefening van zijn ambt van voorzitter van de examencommissie die belast is met de toekenning van de graad van doctor. Hij preciseert dat hij elk jaar ongeveer vijftien dergelijke examencommissies voorziet en legt twee uitnodigingen voor de « publieke verdediging van de thesis » voor die hebben plaatsgehad op 11 november 2013 en 29 oktober 2014.

A.71.3.15. Oliver Servais voert aan dat artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 zijn taak als voorzitter van de examencommissie verzwaaert, in zoverre die bepaling de parcours van de studenten op overdreven wijze individualiseert en de arbitrages met betrekking tot het slagen voor de proeven en de toekenning van de studiepunten ingewikkelder maakt.

In dat verband legt hij documenten voor waaruit blijkt dat hij, tijdens de academiejaren 2012-2013 en 2014-2015, voorzitter is geweest van examencommissies voor verschillende studieprogramma's van de « Faculté des sciences économiques, sociales, politiques et de communication » van de UCL. De vijfde verzoekende partij legt eveneens een brief voor van de decaan van die faculteit waaruit blijkt dat hij ermee belast is alle voorzitters van examencommissies van die faculteit voor te bereiden op de toepassing van de nieuwe regels van het decreet van 7 november 2013.

A.71.3.16. Nathalie Burnay, directrice van het departement politieke, sociale en communicatiewetenschappen van de « Faculté des sciences économiques, sociales et de gestion » van de « Université de Namur » merkt op dat de toepassing van artikel 160, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 de « Académie universitaire 'Louvain' » doet verdwijnen, die de twee universiteiten groepeerde waarin zij lesgeeft en een duidelijk en transparant kader leverde voor zowel de samenwerking tussen die instellingen als haar eigen arbeidsprestaties.

A.71.3.17. Michel De Wolf onderstreept ten slotte dat hij het enige Belgische lid is van de *strategic board* van de CEMS, niet-gouvernementele organisatie die vroeger « Community of European Management Schools » heette, die onder meer negenentwintig managementscholen groepeerde. Hij is van mening dat de bestreden bepalingen hem voortaan ertoe zullen verplichten zijn standpunt in beraad te houden over talrijke onderwerpen die binnen die raad worden besproken « naar gelang van decreten die moeten worden gewijzigd of een van de « ARES » te verkrijgen zegen ».

A.71.4. De verzoekende partijen merken ook op dat hun standpunt zich nog meer onderscheidt van dat van de hoogleraar aan de ULg in verband waarmee het Hof, bij het arrest nr. 38/94 van 10 mei 1994, heeft geoordeeld dat hij geen belang erbij had de vernietiging te vorderen van een bepaling van een decreet van 21 december 1992 die tot doel had de wijze van berekening van de werkingstoelage van die instelling vast te stellen. Zij herinneren eraan dat het Hof van oordeel was dat het de universiteit zelf was die rechtstreeks getroffen werd door die bepaling.

De verzoekende partijen leiden daarnaast uit het arrest nr. 168/2005 van 23 november 2005 af dat een hoogleraar aan een universiteit belang kan hebben bij het vorderen van de vernietiging van decretale bepalingen met betrekking tot de machtigingen die de overheid aan de universiteiten verleent, indien hij aantoonde dat die bepalingen zijn situatie dreigen te verslechteren. Zij zijn van mening dat een dergelijk risico kan voortvloeien uit de vermindering, voor derden, van de aantrekkelijkheid van het onderricht dat zij verstrekken.

A.72.1. De Franse Gemeenschapsregering is van mening dat de verzoekende partijen niet doen blijken van een belang in de zin van artikel 2, eerste lid, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

A.72.2. Zij verwijst naar zowel het arrest nr. 38/94 als het arrest nr. 167/2005 en zet uiteen dat de bestreden bepalingen de situatie van de hoogleraren aan een universiteit niet rechtstreeks raken, vermits zij in wezen betrekking hebben op de opdrachten van de « ARES », de nieuwe regeling van de machtigingen die aan de onderwijsinstellingen worden verleend, de wijze van toenadering daartussen, de geografische spreiding van de academische polen en de coördinatie van de informatiesessies voor toekomstige studenten. De Regering is van mening dat elke eventuele aantasting van de academische vrijheid van de hoogleraren of van de definitie van

hun cursussen slechts een indirect gevolg zou kunnen zijn van die bepalingen die alleen rechtstreeks betrekking hebben op de universiteiten die hen tewerkstellen. Zij voegt eraan toe dat het feit dat de verzoekende partijen deel uitmaken van universitaire of faculteitsorganen niet volstaat om hun belang aan te tonen.

De Regering merkt ook op dat de verzoekende partijen, in tegenstelling tot de verzoeker die aan de oorsprong ligt van het arrest nr. 168/2005, niet betogen dat de uitvoering van de bestreden decretale bepalingen dreigt hun ambt wezenlijk aan te tasten.

Zij antwoordt voor het overige dat noch het bestaan van brieven die de « ARES » rechtstreeks heeft gericht aan de faculteitsdecanen, noch de omstandigheid dat de algemene opdrachten van het hoger onderwijs zo worden voorgesteld dat zij behoren tot zowel de instellingen als het personeel ervan, het mogelijk maken een rechtstreeks verband vast te stellen tussen de betwiste hervorming en de concrete gevolgen ervan voor de situatie van de verzoekende partijen. Zij leidt in dat verband uit artikel 3, § 4, van het decreet van 7 november 2013 af dat alleen de inrichtende machten van de instellingen voor hoger onderwijs ten aanzien van de overheid en derden de financiële gevolgen dragen van een eventuele niet-naleving van de doelstellingen van het decreet.

A.72.3. De Franse Gemeenschapsregering merkt daarnaast op dat, ook al zou worden geoordeeld dat de artikelen 75, 134, derde en vierde lid, en 140 van het decreet van 7 november 2013 de situatie van de verzoekers meer rechtstreeks aantasten, hun belang hypothetisch zou blijven.

Zij voert in dat verband aan dat de overwegingen die de verzoekende partijen in verband met die bepalingen formuleren te vaag, te abstract en te onzeker zijn. Zij onderstreept dat die laatste niet aantonen hoe de door hen betwiste regels afbreuk doen aan hun academische vrijheid, hun vrijheid van meningsuiting of hun onafhankelijkheid. Zij merkt op dat, volgens de parlementaire voorbereiding, artikel 8, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, dat herinnert aan de academische vrijheid, moet worden geïnterpreteerd overeenkomstig het arrest nr. 167/2005.

De Regering preciseert in verband met artikel 75 van het decreet van 7 november 2013 dat die bepaling de persoonlijke situatie en beroepssituatie van de verzoekende partijen zelfs niet indirect aantast. Zij merkt op dat zij al hun ambten uitoefenen binnen universiteiten die zijn gevestigd in het Franse taalgebied van de Staat en is van mening dat hun situaties niet daadwerkelijk zouden kunnen worden aangetast door een vermeend verschil in behandeling tussen de instellingen voor hoger onderwijs die actief zijn in het Waalse Gewest en de instellingen voor hoger onderwijs die actief zijn in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

A.72.4. De Franse Gemeenschapsregering merkt ten slotte op dat het niet aan haar staat te oordelen over de opportuniteit of de relevantie van een hervorming van het hoger onderwijs in het licht van de gevolgen die zij kan hebben voor het nemen van initiatieven door de hoogleraren aan een universiteit, hun mogelijkheden inzake externe samenwerking of de organisatie van hun werk.

Ten aanzien van het belang van de raad van bestuur van de vereniging zonder winstoogmerk « Louvain School of Management »

A.73. De raad van bestuur van de vereniging zonder winstoogmerk « Louvain School of Management » is van mening dat zijn belang bij het formuleren van de opmerkingen in verband met het beroep tot vernietiging dat aan de oorsprong ligt van de zaak nr. 5933, voortvloeit uit het feit dat die vereniging rechtstreeks kan worden aangetast door artikel 21, eerste lid, 13° en 14°, en door artikel 74, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013, gelet op een van de doelstellingen die deze vereniging nastreeft. Hij preciseert in dat verband dat die vereniging tot doel heeft « op het gebied van de managementwetenschappen de ontwikkeling te bevorderen van alle andere opleidingsprojecten dan die welke door de Franse Gemeenschap zijn erkend en gesubsidieerd » en volgens haar statuten een « gemachtigde » is van de « Université catholique de Louvain » die « daaraan de verwezenlijking van alle bijzondere activiteiten waartoe zij zou besluiten, kan delegeren ».

Ten aanzien van het belang van Helmut Jousten en van Raphaël Liogier

A.74.1. In zijn hoedanigheid van lid van de raad van bestuur van de « Autonome Hochschule in der Deutschsprachigen Gemeinschaft » verantwoordt Helmut Jousten zijn belang bij het ondersteunen van het beroep tot vernietiging dat aan de oorsprong ligt van de zaak nr. 5933, in zoverre het betrekking heeft op artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, op artikel 21, eerste lid, 2°, op artikel 57, vierde lid, op artikel 86, § 1, tweede en

derde lid, en op bijlage II van het decreet van 7 november 2013, door het gegeven dat die bepalingen volgens hem de mogelijkheden tot samenwerking van de mogelijke partners in de Franse Gemeenschap met de « Autonome Hochschule in der Deutschsprachigen Gemeinschaft » beperken.

In zijn hoedanigheid van lid van de raad van bestuur van het « Institut d'Études Politiques d'Aix-en-Provence », van verkozen lid van de « Conseil national des universités de la République française » en van verantwoordelijke voor de pedagogische en onderzoeksprogramma's verantwoordt Raphaël Liogier zijn belang bij het ondersteunen van het beroep tot vernietiging dat aan de oorsprong ligt van de zaak nr. 5933, in zoverre het betrekking heeft op artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, op artikel 21, eerste lid, 2°, op artikel 57, vierde lid, op artikel 86, § 1, tweede en derde lid, en op bijlage II van het decreet van 7 november 2013, door het gegeven dat die bepalingen zijn capaciteit aantasten om initiatieven die gezamenlijk met Belgische universiteiten zijn genomen, voor te stellen of goed te keuren en de mogelijkheden voor een samenwerking met potentiële partners gevestigd in de Franse Gemeenschap aanzienlijk beperken.

A.74.2. De Franse Gemeenschapsregering heeft vragen bij het belang van een natuurlijke persoon die ressorteert onder een onderwijsinstelling buiten de Franse Gemeenschap om opmerkingen te formuleren over een beroep tot vernietiging met betrekking tot een decreet dat niet rechtstreeks van toepassing is op die persoon.

Ten gronde

Wat artikel 28, § 1, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.75. Michel De Wolf en Isabelle Schuiling voeren aan dat die decretale bepaling in strijd is met de artikelen 10, 11, 23 (derde lid, 1°), 26 en 27 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, in zoverre zij, door zonder relevante verantwoording en op minstens onevenredige wijze de vertegenwoordiging van het academisch personeel voor te behouden aan vertegenwoordigers van de vakorganisaties zonder rekening te houden met de representativiteit van die laatstgenoemde onder de leden van het academisch personeel, afbreuk doet aan de vrijheid van vertegenwoordiging van de leden van het academisch personeel die door die grondwettelijke en internationale bepalingen wordt beschermd.

Wat artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.76.1. De verzoekende partijen voeren aan dat die decretale bepaling in strijd is met de artikelen 10, 11, 23 (derde lid, 1°) en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 6, § 1, VI, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 « tot hervorming der instellingen », de artikelen II.3 en II.4 van het Wetboek van economisch recht, de artikelen 18 en 26, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, artikel 2 van het Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, ondertekend te Parijs op 20 maart 1952, artikel 13, lid 4, van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, alsook met het « algemeen beginsel van het recht op het gewettigd vertrouwen » en het « algemeen beginsel van het recht op rechtszekerheid ».

Overwegende dat die regels de « vrije en rationele organisatie van het onderwijs » en de arbeidsvoorwaarden van de hoogleraren beschermen, verwijten de verzoekende partijen de decretale bepaling dat zij die laatstgenoemden ertoe verplicht sommige proeven vrijwel dagelijks tijdens de evaluatieperiode te organiseren, gelet op de individualisering van het programma van de studenten die het decreet van 7 november 2013 mogelijk maakt. De verzoekende partijen merken op dat die verplichting geen rekening houdt met het onevenredige karakter van de werklast die een dergelijke situatie met zich meebrengt voor de hoogleraar aan een universiteit.

A.76.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat het beroep niet gegrond is in zoverre het betrekking heeft op artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013.

Zij is van mening dat, zelfs indien de overmatige werklast waarnaar de verzoekers verwijzen, werkelijk zou bestaan, de arbeidsvoorwaarden van de hoogleraren aan een universiteit niet onverenigbaar zouden kunnen worden geacht met de bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd. Zij voegt eraan toe dat het verzet van de verzoekende partijen tegen de hervorming van het hoger onderwijs of hun ontmoediging ten aanzien van

het beroep van hoogleraar aan een universiteit niet volstaat om de ongrondwettigheid van een bepaling van die hervorming aan te tonen.

Wat artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 betreft

A.77.1. De verzoekende partijen voeren aan dat die decretale bepaling in strijd is met de artikelen 10, 11, 23 (derde lid, 1°) en 24 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met dezelfde grondwettelijke, internationale, wetgevende of niet-schriftelijke regels als die welke de verzoekende partijen aanvoeren in verband met artikel 134 van het decreet van 7 november 2013 (A.76.1).

Overwegende dat al die regels de «vrije en rationele organisatie van het onderwijs» en de arbeidsvoorwaarden van de hoogleraren beschermen, verwijten de verzoekende partijen de decretale bepaling dat zij ertoe leidt dat het door een hoogleraar toegekende cijfer onder de slaagdrempel wordt aangepast.

De verzoekende partijen voegen eraan toe dat de verhoging van een cijfer boven de slaagdrempel des te minder kan worden verantwoord door de «Europese mobiliteit» van de studenten daar verschillende Europese Staten de slaagdrempel niet vaststellen op de helft van de punten. Zij zijn immers van mening dat de interpretatie van de bestreden bepaling die wordt gesuggereerd in de door de Regering gegeven commentaar bij het artikel, de door de hoogleraar gerealiseerde evaluatie blijft aantasten, omdat zij tot gevolg heeft de werkelijkheid te maskeren. Zij zijn van mening dat de decreetgever simpelweg had kunnen voorzien in een vermelding die de toekenning van de studiepunten door de examencommissie aangeeft zonder die laatste daarom toe te staan het door de hoogleraar toegekende cijfer aan te passen.

A.77.2. De Franse Gemeenschapsregering antwoordt dat het beroep niet gegrond is in zoverre het betrekking heeft op artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013.

Zij is van mening dat, in het hoger onderwijs, de examencommissie het slagen of de voorlopige afwijzing van een student steeds soeverein heeft kunnen afkondigen, los van het cijfer dat een hoogleraar na een bijzondere proef heeft toegekend. Zij ziet niet in hoe de arbeidsvoorwaarden van de hoogleraren aan een universiteit die uit die situatie voortvloeien, niet verenigbaar zouden kunnen worden geacht met de bepalingen waarvan de schending wordt aangevoerd. Zij herhaalt dat het verzet van de verzoekende partijen tegen de hervorming van het hoger onderwijs of hun ontmoediging ten aanzien van het beroep van hoogleraar aan een universiteit niet volstaat om de ongrondwettigheid van een bepaling van die hervorming aan te tonen.

- B -

B.1. De artikelen 1 tot 16 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 «tot bepaling van het hoger onderwijslandschap en de academische organisatie van de studies» vormen de eerste titel ervan («Gemeenschappelijke bepalingen»).

De artikelen 17 tot 65 van het decreet vormen de tweede titel («Structuur en landschap van het hoger onderwijs»). De artikelen 66 tot 151 vormen de derde titel («Organisatie van de studies en statuut van de student»).

Ten slotte zijn de artikelen 152 tot 175 van het decreet samengebracht onder de vierde titel («Wijzigings-, overgangs-, opheffings- en slotbepalingen»).

Ten aanzien van de artikelen 2 en 3 van het decreet van 7 november 2013

B.2.1. Artikel 2 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Het hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap is een openbare dienst van algemeen nut. Alleen de instellingen die bij dit decreet bedoeld zijn, worden ertoe gemachtigd de opdrachten uit te oefenen die hun wettelijk worden toevertrouwd, inzonderheid : de academische bekwaamheidsbewijzen en graden die de hogere studies bekrachtigen, toekennen, en de overeenstemmende diploma's en getuigschriften uitreiken.

Die instellingen, met hun personeel, oefenen, naargelang van hun vakken, middelen en specificiteit, maar altijd met het oog op uitstekende resultaten en kwaliteitsvolle dienstverlening aan de samenleving, de drie aanvullende opdrachten uit :

1° onderwijs cursussen en initiële en voortgezette hogere opleidingen, overeenstemmend met de niveaus 5 tot 8 van het Franstalige kwalificatiekader, aanbieden, en de overeenstemmende verworven kennis en competenties bekrachtigen, op het einde van de studiecyclussen of door persoonlijke, beroeps- en opleidingsverworvenheden in aanmerking te nemen;

2° deelnemen aan individuele of collectieve activiteiten inzake onderzoek, innovatie of creatie, en zo zorgen voor de ontwikkeling, de bewaring en de overdracht van de kennis en het cultureel, artistiek en wetenschappelijk erfgoed;

3° zorgen voor de dienstverlening aan de samenleving, dank zij hun deskundigheid en hun onafhankelijkheidsplicht, hun antwoord op de maatschappelijke behoeften, in medewerking of dialoog met de educatieve, sociale, culturele, economische en politieke wereld.

Die verschillende opdrachten worden uitgeoefend in het kader van samenwerkingsverbanden en internationale uitwisselingen met federale, regionale of andere Belgische gemeenschappen of binnen de Franse Gemeenschap ».

B.2.2. Artikel 3 van hetzelfde decreet bepaalt :

« § 1. Voor de uitoefening van hun onderwijsopdracht, streven de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap, gelijktijdig en zonder hiërarchie, inzonderheid de volgende algemene doelstellingen na :

1° studenten begeleiden in hun rol als verantwoordelijke burgers, die kunnen bijdragen tot de ontwikkeling van een democratische, pluralistische en solidaire maatschappij;

2° de zelfstandigheid en de ontplooiing van studenten bevorderen, inzonderheid door hun wetenschappelijke en artistieke nieuwsgierigheid op te wekken, hun kritische zin, hun verantwoordelijkheidszin en hun individuele en collectieve plichtsbesef te ontwikkelen;

3° zowel via de inhoud van het verstrekte onderwijs als door de andere activiteiten die door de instelling worden georganiseerd, de humanistische waarden, de [creërende] en innoverende tradities, alsook het artistieke, wetenschappelijke, filosofische en politieke culturele erfgoed, dat de historische grondslag van dat onderwijs uitmaakt, overdragen, met inachtneming van de specificiteit van iedereen;

4° een algemene en gespecialiseerde, zowel fundamentele en conceptuele als praktische opleiding op het hoogste niveau verstrekken, om studenten de mogelijkheid te verschaffen om een actieve rol in het beroeps-, sociale, economische en culturele leven te spelen, en gelijke kansen inzake maatschappelijke emancipatie te bieden;

5° duurzame nauwkeurige competenties ontwikkelen, waarbij studenten de mogelijkheid wordt geboden om er de relevantie van te behouden, op autonome wijze of in het kader van een leven lang leren;

6° die initiële en aanvullende opleidingen verstrekken ter bevordering van wetenschappelijke, artistieke, beroeps en culturele opening, waarbij leerkrachten, studenten en afgestudeerden aangezet worden tot mobiliteit en medewerking tussen de Gemeenschappen en op internationaal vlak.

Het hoger onderwijs past aan de verschillende vakken aangepaste methoden en middelen toe om de bedoelde algemene doelstellingen te bereiken, om dit onderwijs toegankelijk te maken voor iedereen volgens zijn eigen vaardigheden.

§ 2. Het hoger onderwijs is bestemd voor een volwassen en vrijwillig publiek. Het past didactische methoden toe die aan die karakteristiek aangepast zijn en die aan zijn doelstellingen beantwoorden. Die pedagogie steunt inzonderheid op collectieve of individuele activiteiten, onder de rechtstreekse of onrechtstreekse leiding van leerkrachten, maar ook op persoonlijke werken van studenten die zij autonoom hebben uitgevoerd. Die methoden rusten logischerwijs op de eindcompetenties en gemeenschappelijke kennis die vereist zijn op het einde van het onderwijs dat er toegang toe geeft.

De instellingen, hun personeel en de studenten moeten elk bijdragen tot het nastreven van die doelstellingen in deze context.

§ 3. De onderwijsopdrachten betreffen zowel de initiële cursussen als het levenslange leren, ongeacht of het gaat om onderwijs met volledig leerplan of voor sociale promotie. De instellingen voor hoger onderwijs zorgen voor de voortgezette opleiding van afgestudeerden en waarborgen de voorwaarden voor het voortzetten of hervatten van hogere studies gedurende het hele leven. Zij alleen worden ertoe gemachtigd de bekwaamheidsbewijzen, academische graden, diploma's en getuigschriften uit te reiken die met de niveaus 5 tot 8 van het Franstalige kwalificatiekader overeenstemmen.

§ 4. De Franse Gemeenschap accrediteert als hogere studies alleen zij die door de bij dit decreet bedoelde instellingen voor hoger onderwijs worden georganiseerd en maakt de financiering van de instellingen die deze organiseren afhankelijk van de naleving van die doelstellingen en de wettelijke bepalingen die het hoger onderwijs als doel hebben ».

B.3.1.1. Artikel 142, derde lid, van de Grondwet en artikel 2, eerste lid, 2°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat iedere natuurlijke of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang.

Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

B.3.1.2. Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk die niet haar persoonlijk belang aanvoert, een beroep tot vernietiging instelt, is vereist dat haar maatschappelijk doel van bijzondere aard is en, derhalve, onderscheiden van het algemeen belang; dat zij een collectief belang verdedigt; dat haar maatschappelijk doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat ten slotte niet blijkt dat dit maatschappelijk doel niet of niet meer werkelijk wordt nagestreefd.

B.3.2. De eerste vier verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 vorderen de vernietiging van artikel 2, eerste lid, van het decreet, in zoverre die bepaling aangeeft dat alleen de bij dat decreet beoogde instellingen ertoe gemachtigd worden de opdrachten uit te voeren die hun wettelijk worden toevertrouwd.

Die verzoekende partijen hebben alleen belang bij het vorderen van de vernietiging van die bepaling in zoverre die laatste van toepassing is op de opdrachten die zijn toevertrouwd aan de door hen ingerichte onderwijsinstellingen, namelijk die welke worden beoogd bij artikel 11, 8°, bij artikel 12, 7° en 9°, en bij artikel 13, eerste lid, 9°, 12°, 13°, 25° en 31°, van het decreet.

B.4. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 zijn de tweede zin van artikel 2, eerste lid, en de eerste deelzin van artikel 3, § 4, van het decreet van 7 november 2013 onverenigbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, omdat die bepalingen de oprichting van nieuwe scholen of de herstructurering van bestaande scholen zouden verbieden en bovendien de subsidiëring van die instellingen zouden beletten.

B.5.1. De tweede zin van artikel 2, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 behoudt aan de in het decreet beoogde instellingen het recht voor om de opdrachten uit te

voeren die hun wettelijk worden toevertrouwd. Zij verbiedt dus dat die opdrachten door andere instellingen worden uitgevoerd.

De eerste deelzin van artikel 3, § 4, van hetzelfde decreet belet de Franse Gemeenschap de hogere studies te « accrediteren » die niet zijn ingericht door de bij dat decreet beoogde instellingen, zonder daarom de inrichting van die studies te verbieden.

In de parlementaire voorbereiding van het decreet wordt aangegeven :

« de ‘ ARES ’ [Académie de Recherche et d’Enseignement supérieur] zal ook een stuwende rol hebben in de ontwikkeling van het onderwijsaanbod : beschrijving van de toegekende academische graden en van de daaraan verbonden competentiereferentiesystemen, maar eveneens de machtigingen om de aan de instellingen toegekende overeenstemmende studies te organiseren. De ‘ ARES ’ zal de voorstellen doen, maar de eindbeslissing ter zake zal toekomen aan het Parlement. Daarbij harmoniseert het ontwerp de verschillende praktijken volgens het type studies of instelling.

Elke instelling zal vanzelfsprekend beschikken over machtigingen in eigen naam, met name alle huidige machtigingen die worden behouden. Maar het model bevoorrecht de samenwerking onder instellingen en, voor de nieuwe studierichtingen, de gezamenlijke invulling van de daaraan verbonden specifieke deskundigheid, de middelen en de infrastructuur binnen gezamenlijke programma’s. Een mechanisme van voorwaardelijke gezamenlijke machtigingen wordt aldus voorgesteld. Het heeft reeds toegelaten om, in die tekst en met de rechtstreekse betrokkenen, innoverende samenwerkingsprocedures voor te stellen die situaties oplossen die sinds jaren in het Brusselse Gewest zijn geblokkeerd » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 10).

B.5.2. De bestreden bepalingen hebben niet de draagwijdte die de verzoekende partijen daaraan toekennen.

B.6. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 20 van het decreet van 7 november 2013

B.7. Artikel 20 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Er wordt een instelling van openbaar nut van categorie B opgericht in de zin van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, ‘ Académie de Recherche et d’Enseignement supérieur ’ genoemd, ook ‘ ARES ’ genoemd.

De ARES is een federatie van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap, ermee belast de uitoefening te waarborgen van de verschillende opdrachten inzake hoger onderwijs, onderzoek en dienstverlening aan de samenleving, overeenkomstig de algemene doelstellingen, en samenwerkingsverbanden tussen de instellingen aan te moedigen. De ARES oefent haar verschillende opdrachten uit zonder de autonomie van de instellingen voor hoger onderwijs in het gedrang te brengen ».

B.8.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 20, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, door te bepalen dat de « ARES » « een federatie van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap » is, onverenigbaar met de tweede zin van het tweede lid van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, omdat de bestreden decretale bepaling niet de oprichting, de samenstelling, de bevoegdheid, de werking van en het toezicht op dat orgaan zou regelen.

B.8.2. Artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalde, vóór de wijziging ervan bij artikel 37 van de bijzondere wet van 6 januari 2014 « met betrekking tot de Zesde Staatshervorming » :

« In de aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren, kunnen de Gemeenschappen en de Gewesten gedecentraliseerde diensten, instellingen en ondernemingen oprichten of kapitaalsparticipaties nemen.

Het decreet kan aan voornoemde organismen rechtspersoonlijkheid toekennen en hun toelaten kapitaalsparticipaties te nemen. Onverminderd artikel 87, § 4, regelt het hun oprichting, samenstelling, bevoegdheid, werking en toezicht ».

B.8.3. De « ARES » is een instelling van openbaar nut van categorie B in de zin van de wet van 16 maart 1954 en moet bijgevolg worden beschouwd als een dienst, een instelling of een onderneming in de zin van het eerste lid van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Het staat aan de decreetgever de oprichting, de samenstelling, de bevoegdheid, de werking van en het toezicht op dat orgaan te regelen.

De loutere omstandigheid dat dat orgaan door de decreetgever wordt gekwalificeerd als een « federatie van de instellingen voor hoger onderwijs », volstaat niet om aan te tonen dat hij de voorschriften van artikel 9, tweede lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 niet in acht neemt. Bovendien bevat het decreet van 7 november 2013 tal van bepalingen inzake de - vaak gedetailleerde - regeling van de oprichting (artikelen 18 en 20), de samenstelling

(artikel 20, tweede lid), de bevoegdheid (artikelen 7 en 18; artikel 20, tweede lid; artikel 21, eerste lid; artikel 70, § 2, tweede lid; artikel 70, § 3, tweede lid; artikel 71, § 2, eerste lid; artikel 73, derde lid; artikel 74, vierde tot zesde lid; artikel 75, § 2, vijfde lid; artikelen 86 tot 91; artikel 97; artikel 105, § 1, vierde lid; artikelen 106, 108, 114, 118 tot 120, 121, 123, 125; artikel 134, derde lid; artikel 136, derde lid; artikel 148, vierde lid; artikel 149, tweede lid; artikelen 152 tot 159), de werking (artikel 21, tweede lid; artikelen 22 tot 34; artikelen 152 tot 159) en het toezicht (artikelen 35, 36, 37 tot 43 en 44 tot 51) op de « ARES ».

B.9.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 20, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, door te bepalen dat de « ARES » een « federatie van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap » is, niet bestaanbaar met artikel 27 van de Grondwet, omdat die decretale bepaling met name de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie ertoe verplicht lid te zijn van de « ARES ».

B.9.2. Artikel 27 van de Grondwet bepaalt :

« De Belgen hebben het recht van vereniging; dit recht kan niet aan enige preventieve maatregel worden onderworpen ».

De vrijheid van vereniging waarin artikel 27 van de Grondwet voorziet, heeft tot doel de oprichting van private verenigingen en de deelname aan hun activiteiten te waarborgen. Zij impliceert het recht om zich te verenigen en de interne organisatie van de vereniging vrij te bepalen, maar ook het recht om zich niet te verenigen.

In artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en in artikel 22 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten ligt eveneens het recht van eenieder besloten om verenigingen op te richten, om zich aan te sluiten bij bestaande verenigingen en om hun interne organisatie te bepalen teneinde de beide voormelde rechten te kunnen uitoefenen.

B.9.3. Ondanks het gebruik van de term « federatie » in de bestreden bepaling is de « ARES » geen vereniging waarvan de instellingen voor hoger onderwijs, vrijwillig of gedwongen, lid zouden zijn, maar een publiekrechtelijk rechtspersoon waarin de voormelde onderwijsinstellingen vertegenwoordigd zijn.

B.10. In zoverre de grief betrekking heeft op de woorden « federatie van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap » van artikel 20, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 is hij niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 21 van het decreet van 7 november 2013

B.11. Artikel 21 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De ARES heeft als opdracht :

1° voor de Regering, op eigen initiatief of op aanvraag van deze, een advies van een instelling voor hoger onderwijs of van een academische pool uit te brengen over elk vraagstuk betreffende één van de opdrachten van de instellingen voor hoger onderwijs;

2° door een met redenen omkleed advies een antwoord te brengen op elk voorstel van een pooloverschrijdende academische zone betreffende het aanbod van hoger onderwijs van het korte type, en de Regering machtigingen voor te stellen, waarbij de concurrentie tussen de instellingen, de onderwijsvormen en de academische polen dient te worden beperkt;

3° voor het overige, de Regering voor te stellen het onderwijsaanbod te laten evolueren, na het advies van de betrokken thematische kamers te hebben ingewonnen, op aanvraag van één of meer instellingen of om het advies van de oriëntatieraad gevolg te geven;

4° in haar adviezen te zorgen voor de samenhang van het aanbod en de inhoud van de studies en de opleidingen, waarbij elke onverantwoorde herhaling, optie of specialisatie wordt vermeden;

5° te zorgen voor de materiële organisatie van de gemeenschappelijke toelatingstests, -proeven of -examens;

6° het overleg te organiseren over elk vraagstuk betreffende haar opdrachten en de samenwerkingsverbanden te bevorderen tussen de instellingen voor hoger onderwijs of academische polen, en met andere instellingen of verenigingen van instellingen voor hoger onderwijs of onderzoeksinstellingen buiten de Franse Gemeenschap, inzonderheid met federale instellingen en andere Belgische deelstaten;

7° de verbinding te zijn tussen die polen en instellingen en de gemeenschaps-, gewest of federale instellingen of organen, inzonderheid het ‘ Agence pour l’Evaluation de la Qualité de l’Enseignement Supérieur ’ (AEQES) (Agentschap voor de Evaluatie van het Hoger Onderwijs), de ‘ Conseil supérieur de la Mobilité étudiante (CSM) ’ (Hoge Raad voor Studentenmobiliteit), de ‘ Conseils de la politique scientifique ’ (CPS) (Raden voor het wetenschapsbeleid), het ‘ Fonds de la Recherche scientifique ’ (FRS-FNRS);

8° in samenwerking met de diensten van het Ministerie van de Franse Gemeenschap, de vertegenwoordiging van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap te coördineren in het kader van opdrachten en betrekkingen tussen de Gemeenschappen en op internationaal vlak;

9° de internationale zichtbaarheid van het hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap te bevorderen en de internationale betrekkingen van de polen en instellingen te coördineren, inzonderheid inzake onderwijsaanbod en gezamenlijke diplomering;

10° de deelneming van polen en instellingen aan de academische ontwikkelingssamenwerking en alle gelijkaardige en humanitaire projecten te verdelen;

11° de gezamenlijke onderzoeksactiviteiten te bevorderen en adviezen en aanbevelingen uit te brengen over de oriëntering van het wetenschapsbeleid, de aan te wenden middelen ter bevordering van de ontwikkeling en de verbetering van het wetenschappelijk of artistiek onderzoek, en over de deelneming van de Franse Gemeenschap en de instellingen die eronder ressorteren aan nationale of internationale onderzoeksprogramma’s of -projecten;

12° in overleg met de doctoraatsscholen bij het FRS-FNRS, de thematische doctoraatsscholen en de doctoraatsopleidingen te organiseren en het reglement op te stellen van de examencommissies belast met het uitreiken, binnen de universiteiten, van de graad van doctor;

13° de studies inzake voortgezette opleiding die leiden tot de toekenning van studiepunten;

14° de bedragen vast te leggen van de inschrijvingsrechten voor de studies en opleidingen die niet bij de wetgeving worden geregeld;

15° de collectieve structuren voor de activiteiten inzake een leven lang leren van het hoger onderwijs te ontwikkelen en te coördineren;

16° op voorstel van daartoe door de ARES opgerichte commissies en van de betrokken instellingen, de referentiesystemen voor de competenties die met de uitgereikte academische graden overeenstemmen, te bepalen, en te bevestigen dat de door de instellingen voorgestelde studieprogramma’s worden nageleefd en dat ze in overeenstemming zijn met de andere bepalingen inzake toegang tot het arbeidsproces voor de afgestudeerden;

17° een volledige en objectieve informatie te verstrekken en te verspreiden over de hogere studies in de Franse Gemeenschap, over de uitgereikte bekwaamheidsbewijzen en over de beroepen waartoe ze leiden, en over de competentie- en kwalificatieprofielen op het einde van die studies;

18° een systeem voor de inzameling van statistische gegevens betreffende alle opdrachten van het hoger onderwijs en de toekomst van zijn afgestudeerden te beheren, de syntheseanalyses en een gedetailleerde bordtabel ervan bekend te maken, betreffende zowel de studenten als de personeelsleden, en te zorgen voor de interoperabiliteit van de systemen die een permanent betrouwbaar opvolgen van het persoonlijke traject van de studenten binnen de instelling voor hoger onderwijs mogelijk maken;

19° de inlichtingen in te zamelen betreffende de sociale toestand en het welzijn van de studenten, de diensten en steun die hun worden verleend, de studietoelagen en –leningen en de activiteiten voor steunverlening ter verbetering van de slaagkansen, remediëring, pedagogisch opvolgen, en raadgeving en begeleiding van de persoonlijke studietrajecten;

20° de doeltreffendste maatregelen en de goede praktijken inzake steunverlening ter verbetering van de slaagkansen van studenten en pedagogische ondersteuning van leerkrachten, te bepalen, en de toepassing ervan te bevorderen binnen de academische polen en de instellingen;

21° als informatiebron te dienen voor het ‘ Agence pour l’Evaluation de la Qualité de l’Enseignement Supérieur ’ (AEQES) (Agentschap voor de Evaluatie van het Hoger Onderwijs), de ‘ Conseil supérieur de la Mobilité étudiante (CSM) ’ (Hoge Raad voor Studentenmobiliteit), de instellingen voor hoger onderwijs, alsook voor de commissarissen en afgevaardigden van de Regering bij die instellingen;

22° voor de materie hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap en in samenwerking met de administratie ervan, de bepalingen vervat in de Verordening (EG) nr. 452/2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de productie en ontwikkeling van statistieken over onderwijs en een leven lang leren toe te passen;

23° studies en wetenschappelijk onderzoek uit te voeren of te laten uitvoeren betreffende het hoger onderwijs, meer bepaald de studentenbevolking, de studietrajecten, de voorwaarden voor het slagen en de uitgereikte diploma’s, op eigen initiatief of op aanvraag van de Minister bevoegd voor het hoger onderwijs;

24° meer in het algemeen, bij te dragen tot de ontwikkeling van instrumenten voor de analyse en de evaluatie van het hoger onderwijs, een inventaris op te zetten en bij te houden van de studies en het wetenschappelijk onderzoek op dat gebied en te waken over de goede werking van die instrumenten die in de Franse Gemeenschap, op Europees of internationaal niveau worden ontwikkeld;

25° een administratieve en logistieke steun te verlenen voor elke opdracht van de instellingen voor hoger onderwijs of de academische polen, op hun aanvraag en met de instemming van haar raad van bestuur, of die haar bij de wetgeving wordt toevertrouwd.

Elke aanvraag om advies of voorstel die krachtens die bepalingen wordt ingediend, moet worden onderzocht en moet het advies worden gezet op de agenda van de eerstvolgende vergadering van de raad van bestuur van de ARES die met ten minste veertien dagen volgt op de datum van de ontvangst van de aanvraag. Om gemotiveerde dringende redenen, kan de Regering een advies van de ARES binnen een kortere termijn aanvragen; het uitvoerend bureau moet dan dringend eraan gevolg geven.

De Regering geeft een bijzondere motivatie van haar beslissing, wanneer ze van het advies van de ARES afwijkt ».

Wat artikel 21, eerste lid, 2°, betreft

B.12.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 vorderen de vernietiging van artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013 in zoverre het de « ARES » ertoe verplicht erover te waken de concurrentie tussen de instellingen en de onderwijsvormen te beperken, wanneer zij machtigingen aan de Franse Gemeenschapsregering voorstelt.

B.12.2. De « onderwijsvorm » wordt gedefinieerd als de « specificiteit in de organisatie van studies in verband met het type onthaalinstelling : universiteit, hogeschool, hogere kunstschool of instelling voor sociale promotie » (artikel 15, § 1, eerste lid, 39°, van hetzelfde decreet).

Een machtiging is de « bevoegdheid die bij decreet aan een instelling voor hoger onderwijs toegekend wordt op een bepaald grondgebied een studieprogramma te organiseren, een academische graad toe te kennen en de ermee gepaard gaande getuigschriften en diploma's uit te reiken » (artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, van hetzelfde decreet).

B.12.3.1. Artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013 regelt geenszins het statuut van de hoogleraren.

Ook al zou de toepassing ervan gevolgen kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in de zaak nr. 5933, dan nog zou die bepaling haar situatie niet rechtstreeks kunnen raken, omdat zij enkel een algemene institutionele regel in verband met de organisatie van het hoger onderwijs vaststelt.

B.12.3.2. Aangezien artikel 2 van dat decreet, aangehaald in B.2.1, niet tot doel heeft het personele toepassingsgebied van alle bepalingen van het decreet van 7 november 2013 te definiëren, kan het niet worden gebruikt om het personele toepassingsgebied van rechten en verplichtingen die zijn vervat in andere decretale bepalingen die geenszins tot doel hebben de situatie van de hoogleraar aan een universiteit te regelen, uit te breiden tot die hoogleraar.

De verzoekende partijen zetten niet uiteen hoe een wijziging van de regels inzake de organisatie van het hoger onderwijs door de decreetgever hun eigen reputatie of geloofwaardigheid bij hun buitenlandse collega's rechtstreeks zou kunnen raken.

B.12.4. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013.

Wat artikel 21, eerste lid, 4°, betreft

B.13.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 4°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs omdat die decretale bepaling aan de « ARES » de bevoegdheid zou overdragen van de inrichtende machten van het katholiek onderwijs om het aanbod van de door hun instellingen aan de studenten voorgestelde studies en opleidingen te organiseren en de inhoud ervan te bepalen.

B.13.2.1. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om « in haar adviezen » rekening te houden met de wens van de decreetgever om te zorgen voor de « samenhang » van het aanbod van de studies en de opleidingen in de Franse Gemeenschap, alsook voor de « samenhang » van de inhoud van die studies en van die opleidingen, « waarbij elke onverantwoorde herhaling, optie of specialisatie wordt vermeden ».

B.13.2.2. Uit artikel 21 blijkt dat de « ARES » als opdracht heeft adviezen uit te brengen over « elk vraagstuk betreffende één van de opdrachten van de instellingen voor hoger onderwijs » (artikel 21, eerste lid, 1°, van het decreet van 7 november 2013), over « elk voorstel van een pooloverschrijdende academische zone betreffende het aanbod van hoger onderwijs van het korte type » (artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013) en over « de oriëntering van het wetenschapsbeleid, de aan te wenden middelen ter bevordering van de ontwikkeling en de verbetering van het wetenschappelijk of artistiek onderzoek, en over de deelneming van de Franse Gemeenschap en de instellingen die eronder ressorteren aan nationale of internationale onderzoeksprogramma's of -projecten » (artikel 21, eerste lid, 11°, van hetzelfde decreet).

B.13.2.3. Artikel 21, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt dat de Franse Gemeenschapsregering een bijzondere motivering voor haar beslissing geeft wanneer zij afwijkt van de adviezen van de « ARES » die op grond van die bepaling zijn gegeven.

B.13.2.4. De instellingen voor hoger onderwijs zijn « autonoom ten opzichte van [...] de ARES » (artikel 19, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013), die haar opdrachten uitvoert « zonder de autonomie van de instellingen voor hoger onderwijs in het gedrang te brengen » (artikel 20, tweede lid, van hetzelfde decreet).

B.13.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling aan de « ARES » geen enkele beslissingsbevoegdheid toekent.

Zij kent haar evenmin de bevoegdheid toe om het onderwijsaanbod van sommige instellingen of de inhoud van de door die laatste georganiseerde studies en opleidingen te bepalen.

De bestreden bepaling heeft niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.13.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet betreft

B.14.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 doet artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het de hogescholen, hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie zou beletten de inhoud te bepalen van de toelatingsproeven die gemeenschappelijk zijn voor de betrokken onderwijsinstellingen en om het ogenblik van de organisatie ervan te kiezen, of omdat de bestreden bepaling sommige regels inzake de organisatie van het onderwijs voor sociale promotie zou tegenspreken of daarmee onverenigbaar zou zijn.

B.14.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om te zorgen voor de « materiële organisatie » van de « toelatingsproeven » die gemeenschappelijk zijn voor alle instellingen voor hoger onderwijs van de Franse Gemeenschap die bij die proeven betrokken zijn.

De « toelating » is het « administratief en academisch proces dat tot doel heeft na te gaan of een student voldoet aan de criteria op grond waarvan hij ertoe wordt toegelaten een bepaalde studiecycclus te ondernemen en er de eventuele aanvullende voorwaarden van te bepalen » (artikel 15, § 1, eerste lid, 4°, van het decreet van 7 november 2013).

B.14.3.1. De bestreden bepaling heeft niet tot doel een toelatingsproef in te voeren.

Een dergelijke proef heeft tot doel na te gaan of de personen bekwaam zijn om de studies te volgen die zij wensen aan te vatten.

Noch de keuze van het ogenblik van die proef, noch de bepaling van de inhoud ervan, maken deel uit van de « materiële organisatie » ervan.

B.14.3.2. Artikel 31 van het decreet van 16 april 1991 « houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie » bepaalt :

« In elke inrichting treft de Studieraad binnen de perken en de voorwaarden vastgelegd door de referatiedossiers en de algemene regeling van de studies, de beslissingen aangaande :

1° het toelaten van de leerlingen;

2° de pedagogische begeleiding van de leerlingen;

3° de bekrachtiging van de studies;

4° het uitreiken van het diploma dat overeenstemt met het bekwaamheidsdiploma dat toegang verleent tot het hoger onderwijs ».

Het gegeven dat die bepaling zou kunnen worden tegengesproken door de bestreden bepaling of dat andere regels inzake de inrichting van het onderwijs voor sociale promotie onbestaanbaar kunnen zijn met de bestreden bepaling, volstaat niet om aan te tonen dat die laatste afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs.

Bovendien maakt artikel 31 van het decreet van 16 april 1991 deel uit van de bepalingen van het decreet die de organisatie van het secundair onderwijs voor sociale promotie regelen.

B.14.3.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.14.4. De grieven zijn niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 6°, van het decreet betreft

B.15.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat die decretale bepaling - door aan de «ARES» de opdracht toe te kennen de samenwerkingsverbanden te bevorderen tussen de instellingen voor hoger onderwijs of tussen de academische polen, alsook met de instellingen buiten de Franse Gemeenschap - de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, zou beletten een samenwerking met andere onderwijsinstellingen te overwegen of uit te voeren zonder vooraf de instemming van de «ARES» te hebben verkregen.

B.15.2. De bestreden bepaling kent aan de «ARES» onder meer de opdracht toe om «de samenwerkingsverbanden te bevorderen» tussen de instellingen voor hoger onderwijs of de academische polen, alsook met andere instellingen voor hoger onderwijs buiten de Franse Gemeenschap, zoals federale instellingen of instellingen die vallen onder andere deeltentiteiten.

Die opdracht inzake het bevorderen van de samenwerkingsverbanden tussen de instellingen voor hoger onderwijs of tussen academische polen belet de betrokken onderwijsinstellingen geenszins om daarnaast de samenwerking met andere instellingen na te streven of die te onderhouden. Zij kent aan de «ARES» noch de bevoegdheid toe om dergelijke gemeenschappelijke acties toe te staan of te controleren, noch de bevoegdheid om de instellingen voor hoger onderwijs ertoe te verplichten tegen hun wil samen te werken.

B.15.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.15.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 8°, van het decreet betreft

B.16.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 8°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de instellingen voor hoger onderwijs op internationaal vlak te vertegenwoordigen, de hogescholen, de hogere kunstschole en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie zou beletten hun partners in andere lidstaten van de Europese Unie vrij te kiezen en de mobiliteit binnen de Europese ruimte van het hoger onderwijs zou belemmeren.

B.16.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om onder meer « de vertegenwoordiging van de instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap te coördineren », in het kader van internationale « opdrachten » en internationale « betrekkingen ».

De coördinatie van de vertegenwoordiging van instellingen voor hoger onderwijs in het kader van internationale opdrachten of betrekkingen kent aan de « ARES » niet de bevoegdheid toe om die instellingen op internationaal vlak te vertegenwoordigen.

B.16.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.16.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 9°, van het decreet betreft

B.17.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 9°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie zou beletten nieuwe bevoorrechte internationale betrekkingen aan te gaan of reeds bestaande te onderhouden, en omdat het een « mechanisme van voorwaardelijke machtiging » invoert.

B.17.2.1. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » onder meer de opdracht toe om « de internationale zichtbaarheid van het hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap te bevorderen » en « de internationale betrekkingen » van de instellingen voor hoger onderwijs « te coördineren, inzonderheid inzake onderwijsaanbod en gezamenlijke diplomering ».

De « gezamenlijke diplomering » is een « bijzondere vorm van co-organisatie van gezamenlijke studies waarvoor alle partners in de Franse Gemeenschap die aan gezamenlijke diplomering doen voor die studies daartoe gemachtigd of samen gemachtigd zijn, waarvan de leeractiviteiten gezamenlijk worden georganiseerd, beheerd en verstrekt, en waarvoor een collegiale bekrachtiging voor het slagen ervoor wordt verleend, leidend tot het uitreiken van een uniek diploma of van diploma's die worden uitgereikt volgens de wetgeving die elke partner eigen is » (artikel 15, § 1, eerste lid, 18°, van het decreet van 7 november 2013). De « co-organisatie » is een « partnerschap tussen twee of meer instellingen die zich, door middel van een overeenkomst, bereid verklaren om werkelijk deel te nemen aan de administratieve en academische organisatie van de leeractiviteiten van een opleiding of van een gezamenlijk studieprogramma waartoe ten minste één [instelling] gemachtigd is; een dergelijke overeenkomst kan betrekking hebben op het aanbod en de organisatie van cursussen, de uitwisseling van personeelsleden of van infrastructuren » (artikel 15, § 1, eerste lid, 22°, van hetzelfde decreet).

Voor haar opdrachten inzake internationale betrekkingen werkt de « ARES » onder meer samen met de instellingen voor hoger onderwijs (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 17).

B.17.2.2. De bevordering, door de « ARES », van de « internationale zichtbaarheid » van het in de Franse Gemeenschap ingerichte hoger onderwijs en de coördinatie, door hetzelfde publieke orgaan, van de internationale betrekkingen van de instellingen voor hoger onderwijs belet die laatstgenoemde niet nieuwe bevoorrechte internationale betrekkingen aan te gaan of de reeds bestaande te onderhouden.

Het decreet van 7 november 2013 « houdt rekening met de voorgeschiedenis van de instellingen voor hoger onderwijs, met hun autonomie en met hun legitiem streven om hun samenwerkingen, die soms decennia geleden zijn aangegaan, vrij te kunnen voortzetten » (*ibid.*, p. 9; *ibid.*, nr. 537/3, p. 8). De instellingen voor hoger onderwijs waarop dat decreet van toepassing is, kunnen met buiten de Franse Gemeenschap gevestigde instellingen overeenkomsten sluiten met betrekking tot de organisatie van sommige cursussen en werkzaamheden (artikel 81 van het decreet van 7 november 2013), een « partnerschap » aangaan met buitenlandse instellingen of instellingen die buiten de Gemeenschap zijn gevestigd, en in voorkomend geval met hen « samenwerkingsovereenkomsten » sluiten over de « gezamenlijke organisatie » van « leeractiviteiten » of van een gezamenlijk studieprogramma dat kan leiden tot een « gezamenlijke diplomering » (artikel 82 van hetzelfde decreet).

De bestreden bepaling voert evenwel noch rechtstreeks, noch indirect een « mechanisme van voorwaardelijke machtiging » in.

B.17.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.17.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 12°, van het decreet betreft

B.18.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 vorderen de vernietiging van artikel 21, eerste lid, 12°, van het decreet van 7 november 2013 in zoverre het aan de « ARES » de opdracht toekent thematische doctoraatscholen en doctoraatsopleidingen te organiseren.

B.18.2. Een doctoraatschool is een « coördinatiestructuur die als opdracht heeft de oprichting van thematische doctoraatsscholen op haar gebied toe te laten, te bevorderen en te stimuleren » (artikel 15, § 1, eerste lid, 30°, van het decreet van 7 november 2013), terwijl een « thematische doctoraatschool » een « onderzoeks- en onderwijsstructuur [is], belast met het verstrekken van de doctoraatsopleiding op de studiegebieden van de doctoraatsscholen waaronder ze ressorteert » (artikel 15, § 1, eerste lid, 31°, van hetzelfde decreet).

De « FRS-FNRS » is het « ‘ Fonds de la Recherche scientifique ’ bedoeld bij het decreet van 17 juli 2013 betreffende de financiering van het onderzoek door het ‘ Fonds national de la Recherche scientifique ’ » (artikel 15, § 1, eerste lid, 40°, van hetzelfde decreet).

De graad van « doctor (DOC) » is de « academische graad van niveau 8 die de studies van de derde cyclus bekrachtigt, uitgereikt door een universiteit en behaald na verdediging van een proefschrift overeenkomstig artikel 71.- § 2 » (artikel 15, § 1, eerste lid, 29°, van hetzelfde decreet).

B.18.3.1. De door artikel 24, § 1, van de Grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs is niet onbegrensd en verzet zich niet ertegen dat de decreetgever, met het oog op het verzekeren van de kwaliteit van het met overheidsmiddelen verstrekte onderwijs, maatregelen neemt die op de onderwijsinstellingen van algemene toepassing zijn.

B.18.3.2. In de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet wordt aangegeven :

« om die samenhang en de naleving van de opdrachten van het hoger onderwijs in zijn geheel te waarborgen, verkrijgt [de ARES] bepaalde verantwoordelijkheden voor eigen acties, inzake regulering en controle van het systeem. De ARES zal aldus met name worden belast met de competentiereferentiesystemen voor het hoger onderwijs, met de erkenning van de gecertificeerde voortgezette opleidingen, met de thematische doctorale scholen of met de organisatie van de gemeenschappelijke proeven » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 10).

De aan de « ARES » toevertrouwde opdracht is een opdracht inzake de inrichting van de thematische doctorale scholen en van de doctorale opleidingen die moet gebeuren in overleg met de doctorale scholen bij het « FRS-FNRS », waarbij de machtiging om de graad van

doctor uit te reiken, voorbehouden blijft aan elke universiteit luidens artikel 91, tweede lid, van het bestreden decreet. Zij kan niet worden geacht een onverantwoorde aantasting van de vrijheid van onderwijs te zijn.

B.18.4. De grieven zijn niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 13°, van het decreet betreft

B.19. De « studies inzake voortgezette opleiding » waarvan sprake is in die bepaling, zijn een « gestructureerd geheel van leeractiviteiten die door een instelling voor hoger onderwijs worden georganiseerd, maar die niet leiden tot een bekwaamheidsbewijs of een academische graad, met uitzondering van sommige studies voor sociale promotie, dat tot doel heeft de verworven competenties en kennis van de gediplomeerden van het hoger onderwijs of van personen die gelijkaardige professionele of persoonlijke verworven competenties en kennis kunnen laten gelden, aan te vullen, uit te breiden, te verbeteren, bij te werken of te vervolmaken » (artikel 15, § 1, eerste lid, 34°, van het decreet van 7 november 2013).

Vóór de wijziging ervan bij artikel 34 van het decreet van 25 juni 2015 « tot wijziging van verschillende bepalingen betreffende het hoger onderwijs » bepaalde artikel 66 van het decreet van 7 november 2013 :

« [...] »

§ 2. De studies van voortgezette opleiding bieden aan de gediplomeerden van het hoger onderwijs en de personen die de verworven kennis en vaardigheden op professioneel of persoonlijk niveau in aanmerking kunnen laten nemen of gelijkwaardig personeel, op het einde van hun initiële opleiding of levenslang en met een persoonlijk, maatschappelijk of beroepsdoel, gestructureerde gehelen van leeractiviteiten met als doel het vervolledigen, uitbreiden, verbeteren, actualiseren of de vervolmaking van hun kennis, knowhow, vaardigheden en kwalificaties, verworven zowel tijdens hun vorige studies als door hun persoonlijke of beroepservaring.

Deze studies kunnen tot de uitreiking leiden van diploma's, bekwaamheidsbewijzen, getuigschriften of attesten, naargelang hun inhoud en hun statuut. Het gaat om studies van de eerste of tweede cyclus naargelang van het niveau van de leeractiviteiten die ze bevatten.

[...]

§ 4. Voor de studies en de opleidingen bedoeld bij de paragrafen 2 en 3, dragen het inschrijvingsgeld geveerd van de studenten, de mogelijke specifieke financiering en de eigen vermogensmiddelen bestemd door de instelling bij tot de dekking van de kosten die gepaard gaan met de organisatie van dit onderwijs. Deze bepaling is niet van toepassing op de opleiding van het CAPAES noch op de opleidingen ingericht door de Instellingen voor sociale promotie ».

B.20.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928, 5929 en 5933 doet artikel 21, eerste lid, 13°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het zou beletten studies inzake voortgezette opleiding vrij te organiseren.

B.20.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om « de studies inzake voortgezette opleiding [te erkennen] die leiden tot de toekenning van studiepunten ».

Artikel 74, vijfde lid, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt, in verband met die studies :

« Het slagen voor deze studies wordt niet met een academische graad bekrachtigd. Ze kunnen het uitreiken toelaten van sommige getuigschriften en de toekenning van studiepunten aan de studenten die overeenstemmen met de met succes gevolgde studies, indien ze minstens betrekking hebben op 10 studiepunten en dezelfde criteria in acht nemen inzake organisatie, toegang, inhoud en kwaliteit als de studies die tot academische graden leiden. Deze overeenstemming wordt door de ARES bevestigd ».

Uit die tekst, in samenhang gelezen met de bestreden bepaling, blijkt dat die laatste aan de « ARES » niet de opdracht toekent om alle studies inzake voortgezette opleiding te erkennen.

De erkenning waarvan sprake is in de bestreden bepaling is alleen vereist om de toekenning van studiepunten mogelijk te maken in geval van het slagen voor de studies, waarvan de organisatie zelf door die bepaling niet afhankelijk is gemaakt van een goedkeuring van de « ARES ».

B.20.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.20.4. De grieven zijn niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet betreft

B.21.1. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 vorderen de vernietiging van artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet.

B.21.2. Artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013 regelt niet het statuut van de hoogleraren.

Bovendien, zelfs indien de toepassing ervan gevolgen kon hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij, dan nog zou die bepaling hun situatie niet rechtstreeks kunnen aantasten, omdat zij alleen een algemene regel vaststelt inzake de financiering van de « studies » en « opleidingen ».

B.21.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben derhalve geen belang erbij de vernietiging te vorderen van artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013.

B.22.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927 en 5928 zou artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013, door aan de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende macht van een hogeschool of van een hogere kunstschool het recht te ontnemen om het bedrag van de inschrijvingsrechten voor de door die instellingen ingerichte studies en opleidingen te bepalen, afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs die is gewaarborgd bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet.

B.22.2. Artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet bepaalt :

« Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; [...] ».

B.22.3.1. De bij artikel 24, § 1, van de Grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs impliceert voor privépersonen de mogelijkheid om, zonder voorafgaande toestemming en onder voorbehoud van de inachtneming van de fundamentele rechten en vrijheden, naar eigen inzicht onderwijs in te richten en te laten verstrekken, zowel naar de vorm als naar de inhoud, bijvoorbeeld door scholen op te richten die hun eigenheid vinden in bepaalde pedagogische of

onderwijskundige opvattingen. Die vrijheid impliceert onder meer de vrijheid voor de inrichtende macht van een instelling voor hoger onderwijs die niet door een overheid is ingericht, haar eigen inschrijvingsbeleid te voeren.

Die vrijheid belet evenwel niet dat de bevoegde wetgever, teneinde de kwaliteit en de gelijkwaardigheid te verzekeren van het verplichte onderwijs of van het onderwijs dat met overheidsmiddelen wordt verstrekt, maatregelen vermag te nemen die op de onderwijsinstellingen in het algemeen van toepassing zijn, ongeacht de eigenheid van het door hen verstrekte onderwijs.

B.22.3.2. De in artikel 24, § 1, van de Grondwet gedefinieerde vrijheid van onderwijs veronderstelt dat de inrichtende machten die niet rechtstreeks van de gemeenschap afhangen, onder bepaalde voorwaarden aanspraak kunnen maken op subsidiëring vanwege de gemeenschap.

Het recht op subsidiëring wordt beperkt, enerzijds, door de mogelijkheid voor de gemeenschap om de subsidies te verbinden aan vereisten die te maken hebben met het algemeen belang, onder andere die van een kwaliteitsonderwijs, de inachtneming van normen in verband met de schoolbevolking en de gelijke toegang tot het onderwijs en, anderzijds, door de noodzaak om de beschikbare financiële middelen te verdelen onder de verschillende opdrachten van de gemeenschap.

De vrijheid van onderwijs kent bijgevolg beperkingen en verhindert niet dat de decreetgever voorwaarden van financiering en subsidiëring oplegt die de uitoefening van die vrijheid beperken.

Dergelijke maatregelen kunnen als dusdanig niet worden beschouwd als een inbreuk op de vrijheid van onderwijs. Dit zou wel het geval zijn wanneer zou blijken dat de concrete beperkingen die daardoor aan die vrijheid worden gesteld, niet adequaat of onevenredig zouden zijn ten aanzien van het nagestreefde doel.

B.22.3.3. Een bepaling die het inschrijvingsgeld voor de voortgezette academische opleidingen betreft, behoort tot de inrichting van het onderwijs.

B.22.4. De bevoegdheid om het bedrag van de « inschrijvingsrechten voor de studies en opleidingen » vast te stellen, die artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013 aan de « ARES » toekent, is beperkt tot de bedragen « die niet bij de wetgeving worden geregeld ».

B.22.5.1. Ten aanzien van de studies bepaalt artikel 105, § 1, van hetzelfde decreet :

« Het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de studies wordt bij decreet bepaald.

Deze bedragen omvatten de inschrijving op de rol, de inschrijving voor het academiejaar en de inschrijving voor de proeven en examens ingericht gedurende dit academiejaar. Geen enkel aanvullend geld kan gevraagd worden.

In iedere instelling voor hoger onderwijs wordt een overlegcommissie belast met het opstellen van de lijst van de kosten geraamd in functie van de werkelijke kosten van de goederen en diensten geleverd aan de studenten en die niet beschouwd worden als inning van een aanvullend inschrijvingsgeld. Deze kosten worden in het studiereglement vermeld van elke instelling. Deze commissie wordt samengesteld, in gelijke delen, uit vertegenwoordigers van de academische autoriteiten, de vertegenwoordigers van de personeelsleden van de instelling en de vertegenwoordigers van de studenten. In de Hogere Kunstschoolen en de hogescholen, komen de vertegenwoordigers van de studenten uit de Studentenraad. De Commissaris of Afgevaardigde van de Regering woont de werkzaamheden van deze commissie bij.

Voor de studenten die niet in aanmerking komen voor een financiering, met uitzondering van deze die afkomstig zijn uit landen van de Europese Unie, uit minder gevorderde landen - opgenomen op de LDC (Least Developed Countries) lijst van de UNO - of uit landen waarmee de Franse Gemeenschap een overeenkomst heeft gesloten ertoe strekkend de gelijkheid te verklaren van het inschrijvingsgeld van die studenten met dat van studenten die voor financiering in aanmerking komen, bepaalt de ARES de bedragen van het inschrijvingsgeld, zonder dat dit geld vijf keer het bedrag van het inschrijvingsgeld bedoeld bij het eerste lid mag overschrijden.

Deze paragraaf is niet van toepassing op de studies die tot een gezamenlijke diplomering leiden ingericht in het kader van bijzondere cursussen bepaald door de Europese Unie ».

B.22.5.2. De toekenning, aan de « ARES », van de opdracht om, in de voormelde mate, het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de studies vast te stellen, beperkt de vrijheid van onderwijs van de inrichtende macht van een hogeschool of van een hogere kunstschool die afhangt van het door de Franse Gemeenschap gesubsidieerd vrij onderwijs.

Die bevoegdheidsdelegatie aan de « ARES » is verantwoord door de wil om « een homogeniteit te verzekeren van de bedragen die worden gevorderd van alleen de studenten voor wie zij niet bij de wetgeving zijn vastgesteld » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 17).

B.22.5.3. Uit het voormelde artikel 105, § 1, in samenhang gelezen met de bestreden bepaling, blijkt dat de « ARES » het bedrag van het inschrijvingsgeld alleen vaststelt voor sommige categorieën van « studenten die niet in aanmerking komen voor een financiering », waarbij het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de studenten in de regel bij decreet is vastgesteld.

Gelet op die grenzen is de beperking van de vrijheid van onderwijs door de bestreden bepaling niet onevenredig met het nagestreefde doel.

B.22.5.4. In zoverre zij betrekking hebben op de machtiging die artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013 aan de « ARES » toekent om « de bedragen vast te leggen van de inschrijvingsrechten voor de studies [...] die niet bij de wetgeving worden geregeld », zijn de grieven niet gegrond.

B.22.6.1. In verband met de opleidingen bepaalt artikel 66, § 3, van het decreet van 7 november 2013 :

« De instellingen voor hoger onderwijs kunnen ook *andere* activiteiten inrichten of opleidingen die tot geen van deze categorieën behoren [‘ hogere studies [ingericht] in drie cyclussen ’ (§ 1) en ‘ studies van voortgezette opleiding ’ (§ 2)]; deze worden niet door een bekwaamheidsbewijs of een academische graad bekrachtigd en leiden niet tot de uitreiking van een diploma of een getuigschrift ».

Noch de « doctorale opleidingen », die behoren tot de derde cyclus, noch de « studies van voortgezette opleiding », uitdrukkelijk van de categorie van de opleidingen uitgesloten bij het voormelde artikel 66, § 3, van het decreet, noch de « theoretische vorming en praktische vorming die aan de kandidaten voor het GPBHO worden verstrekt door de verantwoordelijken voor de vorming » van het GPBHO (artikel 2, 2°, van een decreet van 17 juli 2002) (getuigschrift van pedagogische bekwaamheid voor het hoger onderwijs) behoren dus tot de categorie van de opleidingen beoogd door artikel 21, eerste lid, 14°, van

het decreet van 7 november 2013. Alleen de niet-gesubsidieerde opleidingen zonder getuigschrift blijven over.

B.22.6.2. Het inschrijvingsgeld voor die opleidingen verstrekt door de instellingen voor hoger onderwijs draagt bij tot « de dekking van de kosten die gepaard gaan met de organisatie van dit onderwijs », naast « de mogelijke specifieke financiering » en « de eigen vermogensmiddelen bestemd door de instelling » (artikel 66, § 4, van het decreet van 7 november 2013).

Het decreet van 7 november 2013 preciseert niet of dat inschrijvingsgeld integraal of gedeeltelijk wordt vastgesteld « bij de wetgeving ».

B.22.6.3. De toekenning, aan de « ARES », van de opdracht om, in de voormelde mate, het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de opleidingen vast te stellen, beperkt de vrijheid van onderwijs van de instellingen voor hoger onderwijs.

B.22.6.4. Uit artikel 66, § 4, in samenhang gelezen met de bestreden bepaling, blijkt dat de beoogde opleidingen niet vallen onder de studies en opleidingen die overheidsmiddelen genieten en leiden tot het uitreiken van een diploma of getuigschrift.

Aldus worden opleidingen beoogd zoals studiedagen, colloquia, bijscholingen of programma's gefinancierd met eigen middelen, door middel van sponsoring of het innen van inschrijvingsgeld.

Hieruit vloeit voort dat de verantwoordingen die het Hof heeft aanvaard en in herinnering zijn gebracht in B.22.3.1 en B.22.3.2 voor de beperking van de vrijheid van onderwijs, niet bestaan voor die opleidingen.

B.22.6.5. Gelet op die kenmerken is de beperking van de vrijheid van onderwijs door de bestreden bepaling niet evenredig met het nagestreefde doel.

B.22.6.6. In zoverre zij betrekking hebben op de machtiging die artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013 aan de « ARES » toekent om « de bedragen vast te leggen van de inschrijvingsrechten voor de [...] opleidingen die niet bij de wetgeving worden

geregeld », zijn de grieven gegrond. De woorden « en opleidingen » in artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van 7 november 2013 dienen te worden vernietigd.

Wat artikel 21, eerste lid, 15°, van het decreet betreft

B.23.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 15°, van het decreet van 7 november 2013, door de « ARES » verantwoordelijk te maken voor de oprichting, de ontwikkeling en de coördinatie van collectieve structuren van het hoger onderwijs, afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het de inrichtende machten, met uitzondering van de overheden, van hogescholen, van hogere kunstscholen of van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie ertoe zou verplichten leeractiviteiten voor te stellen die plaatshebben in het kader van die collectieve structuren.

B.23.2.1. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om « de collectieve structuren voor de activiteiten inzake een leven lang leren van het hoger onderwijs te ontwikkelen en te coördineren ».

B.23.2.2. De leeractiviteiten omvatten « lessen ingericht door de instelling, inzonderheid meesterlessen, begeleide oefeningen, praktische werkzaamheden, laboratoriumwerkzaamheden, seminaries, creatieoefeningen en onderzoek in ateliers, uitstapjes, bezoekuitstapjes en stages », « individuele of groepsactiviteiten, inzonderheid voorbereidingsessies, werkzaamheden, informatieopzoeking, eindstudiewerk, projecten en activiteiten ter beroepsinschakeling », « studie, zelfopleidingsactiviteiten en activiteiten voor de persoonlijke verrijking », alsook « het verwerven van competenties in een onderneming in het kader van het alternerend onderwijs » (artikel 76, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013, gewijzigd bij artikel 85 van het decreet van 11 april 2014 « houdende wijziging van verschillende bepalingen inzake hoger onderwijs »).

B.23.2.3. Op 13 maart 2014 hebben het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschap een samenwerkingsakkoord gesloten « betreffende de oprichting en de ontwikkeling van collectieve structuren van het hoger onderwijs voor de activiteiten inzake een voortgezette vorming en een leven lang leren ». Dat akkoord, dat het voorwerp heeft uitgemaakt van een

instemming bij een decreet van de Franse Gemeenschap van 11 april 2014 en bij een decreet van het Waalse Gewest van 24 april 2014, is in werking getreden op 24 juli 2014.

Een « collectieve structuur van het hoger onderwijs voor de activiteiten inzake een voortgezette vorming en een leven lang leren » is een « platform dat kwaliteitsvolle infrastructuren en uitrustingen aanbiedt ten behoeve van de inrichtingen van het hoger onderwijs om, in co-organisatie en/of met gezamenlijke diplomering, een voortgezet opleidingsaanbod te ontwikkelen ten einde op de plaatselijke sociaal-economische behoeften in te spelen » (artikel 2, eerste lid, van het samenwerkingsakkoord van 13 maart 2014). Dat aanbod « moet [...] het opleidingsaanbod van de inrichtingen van het universitair en niet-universitair hoger onderwijs [...] aanvullen en niet met laatstgenoemd aanbod concurreren » (artikel 2, vierde lid, van hetzelfde samenwerkingsakkoord).

De opdracht van die collectieve structuren, die wordt gedefinieerd om het voormelde aanbod inzake voortgezette opleiding te verzekeren, bestaat in « de organisatie van de ontmoeting en het overleg tussen inrichtingen van het hoger onderwijs (universiteiten, hogescholen, inrichtingen van het onderwijs voor sociale promotie), de FOREm en het IFAPME, alsook met de ondernemingen of groepen van plaatselijke ondernemingen, de beroepssectoren en de intercommunales voor economische ontwikkeling », in « de bevordering van de opmaking en de planificatie in co-organisatie en/of met gezamenlijke diplomering door de inrichtingen van het hoger onderwijs van een voortgezette buurtopleiding die inspeelt op de plaatselijke socio-economische behoeften », in « de terbeschikkingstelling van de aangepaste infrastructuren en uitrusting van de inrichtingen van het hoger onderwijs, en van de partneroperatoren om die voortgezette opleiding te ontwikkelen », in « het opmaken van een catalogus van de opleidingen georganiseerd binnen de collectieve structuur van het hoger onderwijs » en in « de ontwikkeling van proef- en innoverende acties op het gebied van de voortgezette opleiding en het leven lang leren » (artikel 3, eerste lid, van het samenwerkingsakkoord).

De oprichting van een collectieve structuur van het hoger onderwijs vloeit voort uit de uitoefening van de vrijheid van vereniging door de instellingen voor hoger onderwijs (artikel 4, tweede lid, *a*), van het samenwerkingsakkoord van 13 maart 2014 en artikel 5, eerste lid, van hetzelfde akkoord).

B.23.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat noch de « ARES », noch de collectieve onderwijsstructuren die die openbare instelling uitsluitend moet « ontwikkelen » of « coördineren », leeractiviteiten inrichten die de instellingen voor hoger onderwijs, die niet vrij ervoor hebben gekozen om lid te worden van dergelijke structuren, zouden moeten voorstellen.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.23.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 16°, van het decreet betreft

B.24.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927 en 5929, doet artikel 21, eerste lid, 16°, van het decreet van 7 november 2013, door aan de « ARES » de opdracht toe te vertrouwen om te bevestigen dat de studieprogramma's in overeenstemming zijn met de referentiesystemen voor de competenties, afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het van de « ARES » rechter en partij maakt en de « ARES » niet zou toelaten een « globale samenhang » te verzekeren.

B.24.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om, enerzijds, de « naleving » te « bevestigen » van de « referentiesystemen voor de competenties » door de door de instellingen voorgestelde studieprogramma's en, anderzijds, de « overeenstemming » te « bevestigen » van die referentiesystemen « met de andere bepalingen inzake toegang tot het arbeidsproces voor de afgestudeerden ».

Een « referentiesysteem voor de competenties » is een « gestructureerd geheel van competenties eigen aan een academische graad, een bekwaamheidsbewijs of een kwalificatie » (artikel 15, § 1, eerste lid, 60°, van het decreet van 7 november 2013). Een « studieprogramma » is het « geheel van de leeractiviteiten, gegroepeerd in onderwijseenheden, waarvan sommige verplicht zijn, andere naar keuze van elke ingeschreven leerling, dat in overeenstemming is met het referentiesysteem voor de competenties van een studiecycclus », met dien verstande dat « het programma [...] de ermee

gepaard gaande studiepunten en de organisatie van het tijdschema en van het voorvereiste of medevereiste van de verschillende onderwijsseenheden [bepaalt] » (artikel 15, § 1, eerste lid, 58°, van hetzelfde decreet).

B.24.3. Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de decreetgever heeft gewenst om aan een « transparant publiek orgaan dat wordt beheerd door de spelers » van het onderwijs opdrachten toe te kennen die tot dan toe niet werden uitgevoerd door het ministerie van de Franse Gemeenschap wegens een « lacune in de aan de administratie toegekende opdrachten » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 39).

De vrijheid van onderwijs belet niet dat de bevoegde wetgever, teneinde de kwaliteit en de gelijkwaardigheid van het onderwijs te waarborgen, aan een instelling van openbaar nut controleopdrachten toevertrouwt die gewoonlijk aan de administratie worden toegekend.

B.24.4. De grieven zijn niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 20°, van het decreet betreft

B.25.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 20°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat het aan de « ARES » de bevoegdheid zou toekennen om de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie ertoe te verplichten maatregelen inzake steunverlening toe te passen ter verbetering van de slaagkansen van de studenten of de pedagogische ondersteuning van de leerkrachten.

B.25.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om « de toepassing [...] te bevorderen binnen de academische polen en de instellingen » van de « doeltreffendste maatregelen » en de « goede praktijken inzake steunverlening ter verbetering van de slaagkansen van studenten en pedagogische ondersteuning van leerkrachten » die die instelling van openbaar nut vooraf heeft bepaald.

B.25.3. Het zijn in de eerste plaats « de instellingen voor hoger onderwijs [die] de hulp [organiseren] voor het slagen van de studenten[,] binnen hun instelling of in samenwerking met andere instellingen » (artikel 148, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013). De Regering kan, « op basis van een gezamenlijke aanvraag ingediend door de ‘ ARES ’ », « bijkomende middelen » toekennen voor diverse in dat kader georganiseerde activiteiten (artikel 148, vierde lid). Zij kan ook bijkomende middelen toekennen voor de « voorbereidende activiteiten voor hogere studies » die gezamenlijk worden georganiseerd door de academische pools (« onder de coördinatie van hun didactische centra voor hoger onderwijs »), op basis van een « gezamenlijke aanvraag van de betrokken instellingen die goedgekeurd en bezorgd wordt door de ‘ ARES ’ » (artikel 149, tweede lid).

De ARES heeft als opdracht alle bevoegdheden van onderwijsinstellingen, academische polen en academische zones te « sturen » inzake steunverlening ter verbetering van de slaagkansen, « de goede praktijken ter zake uit te bouwen en de transversale projecten inzake slaagkansen voor te stellen of te steunen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 17). Die opdracht sluit aan bij haar rol van « coördinatie van het studentenleven in zijn transversale aspecten » en het definiëren van het « statuut van de student in het algemeen (voortgangscontrole en voorstellen inzake steunverlening ter verbetering van de slaagkansen) » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 10).

Die opdracht van bevordering staat de « ARES » niet toe een instelling voor hoger onderwijs ertoe te verplichten maatregelen inzake steunverlening aan de studenten of ondersteuning van de leerkrachten te nemen of ter zake een of andere praktijk in te voeren.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.25.4. De grief is niet gegrond.

Wat artikel 21, eerste lid, 25°, van het decreet betreft

B.26.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet artikel 21, eerste lid, 25°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk aan de vrijheid van onderwijs, omdat de

laatste zeven woorden van die decretale bepaling zowel de wetgevende macht als de uitvoerende macht van de Franse Gemeenschap zouden toestaan om aan de « ARES » opdrachten toe te vertrouwen inzake administratieve en logistieke steun voor de opdrachten van de instellingen voor hoger onderwijs en de academische polen, met uitzondering van de ondersteunende opdracht die de voorgaande woorden van de bestreden bepaling uitdrukkelijk toekennen aan de « ARES ».

B.26.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » de opdracht toe om « een administratieve en logistieke steun te verlenen voor elke opdracht [...] die haar bij de wetgeving wordt toevertrouwd ».

De laatste zeven woorden van die bepaling kennen aan de « ARES » uitsluitend de opdracht toe om « een administratieve en logistieke steun te verlenen » voor toekomstige opdrachten die nog niet bepaald zijn. Zij hebben dus geenszins tot doel aan de « ARES » een opdracht toe te kennen ter ondersteuning van de opdrachten die zijn toegekend aan de instellingen voor hoger onderwijs en aan de academische polen.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

Voor het overige zetten de verzoekende partijen niet uiteen hoe een opdracht van administratieve en logistieke ondersteuning de vrijheid van onderwijs van de inrichtende machten in het gedrang zou brengen.

B.26.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 28 van het decreet van 7 november 2013

B.27. Artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De raad van bestuur van de ARES bestaat uit 29 leden, die alle stemgerechtigd zijn. Ze worden door de Regering benoemd, met uitzondering van deze die bedoeld zijn bij 2° hieronder, verdeeld als volgt :

1° een voorzitter;

2° de zes rectoren van de universiteiten;

3° zes vertegenwoordigers van de hogescholen, waarvan ten minste vier directeurs-voorzitters die de hogescholen vertegenwoordigen, voorgedragen door de meerderheid van de directeurs-voorzitters van de hogescholen, opdat elk pool, en elk net (georganiseerd door de Franse Gemeenschap, officieel gesubsidieerd en vrij gesubsidieerd) zou worden vertegenwoordigd;

4° twee directeurs die de hogere kunstscholen vertegenwoordigen, voorgedragen door de meerderheid van de directeurs van de hogere kunstscholen;

5° twee vertegenwoordigers van het hoger onderwijs voor sociale promotie, voorgedragen door de Hoge Raad voor het Onderwijs voor Sociale promotie, bedoeld in artikel 78 van het decreet van 16 april 1991 houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie;

6° zes vertegenwoordigers van het personeel, voorgedragen door de vakorganisaties, aangesloten bij de vakorganisaties die vertegenwoordigd zijn in de Nationale Arbeidsraad, en die in het hoger onderwijs aansluiting bieden;

7° zes studenten, waarvan een vertegenwoordiger voor elke academische pool, voorgedragen door de representatieve studentenorganisaties die op gemeenschapsvlak erkend zijn.

Voor elke categorie bedoeld bij 3° tot 5°, kunnen de voorgedragen vertegenwoordigers niet afkomstig zijn uit dezelfde instellingen als die waaruit de aftredende leden afkomstig waren; dit geldt ook voor de vertegenwoordigers van de studenten bedoeld in 7° na vier opeenvolgende jaarlijkse hernieuwingen. Onder alle leden bedoeld in 7° moet overigens ten minste één lid afkomstig zijn uit een universiteit, één uit een hogeschool, één uit een hogere kunstschool en één uit een instelling voor sociale promotie.

Met uitzondering van het lid bedoeld in 1°, heeft elk lid een plaatsvervanger, voorgedragen volgens dezelfde nadere regels; de plaatsvervanger van een rector is er de eerste vicerector van zijn universiteit of, indien die functie niet binnen de betrokken universiteit bestaat, een andere vicerector die door haar voor die functie wordt aangewezen. Het plaatsvervangende lid heeft alleen bij afwezigheid van het werkend lid zitting.

Met uitzondering van de leden bedoeld in 1°, 2° en 7°, worden de leden van de raad van bestuur van de ARES voor een periode van vijf jaar benoemd. De vertegenwoordigers van de studenten bedoeld in 7° worden benoemd voor een hernieuwbaar mandaat van één jaar, zonder vijf opeenvolgende mandaten te kunnen overschrijden.

De voorzitter van de ARES wordt door de Regering voor een periode van drie jaar benoemd, op eensluidend advies van de andere leden van de raad; de voorzitter wordt niet gekozen uit de andere leden van de raad van bestuur van de ARES.

Met uitzondering van de leden bedoeld in 1° en 2°, moet minstens één derde, afgerond naar de hogere eenheid, van het aantal voorgedragen personen, personen van verschillend geslacht zijn als de andere voor die categorie voorgedragen personen, behalve als het behoorlijk wordt bewezen dat die verhouding onmogelijk is.

Elk lid dat de hoedanigheid heeft verloren waarvoor het aangewezen werd, wordt als ontslagnemend beschouwd. Wanneer een lid ontslag neemt of overlijdt gedurende zijn mandaat, wordt het gedurende het jaar vervangen voor de voleindiging van zijn mandaat volgens dezelfde nadere regels. Zijn plaatsvervanger neemt het interim waar ».

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.28.1. Artikel 28, § 1, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013 vereist dat de vertegenwoordigers van het personeel van alle instellingen voor hoger onderwijs die door de Franse Gemeenschapsregering moeten worden aangewezen om deel uit te maken van de raad van bestuur van de « ARES », worden voorgesteld door vakorganisaties.

Die bepaling, die de wijze regelt waarop die vertegenwoordigers van het personeel worden aangewezen, kan de situatie van de derde verzoekende partij, die hoogleraar is aan de « Université catholique de Louvain » en dus lid is van het personeel van een instelling voor hoger onderwijs, rechtstreeks aantasten.

B.28.2. Die verzoekende partij heeft belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 28, § 1, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013.

Er dient niet te worden nagegaan of de andere verzoekende partijen eveneens doen blijken van dat belang.

Wat de middelen in de zaak nr. 5927 betreft

B.29.1. In hun memorie van antwoord voeren de verzoekende partijen, voor het eerst, aan dat artikel 28, § 1, eerste lid, 3°, van het decreet van 7 november 2013 discriminerende verschillen in behandeling zou invoeren tussen de directeurs van instellingen die zitting hebben in de raad van bestuur van de « ARES » en diegenen die daarin geen zitting hebben, onder de directeurs-voorzitters van hogescholen, tussen de universiteitsrectoren en de

directeurs van andere instellingen, alsook tussen de directeurs-voorzitters van hogescholen en de vertegenwoordigers van de personeelsleden en de studenten.

Zij voeren ook, voor het eerst in die memorie, aan dat artikel 28, § 1, eerste lid, 3°, van het decreet van 7 november 2013 in strijd zou zijn met het « beginsel van het charter met het verenigingsleven ».

B.29.2. Een verzoekende partij mag in haar memorie van antwoord geen nieuwe middelen formuleren.

B.29.3. Zowel de argumenten die zijn afgeleid uit de verschillen in behandeling bedoeld in B.29.1 als het aanvoeren van een schending van het voormelde « beginsel » zijn nieuwe middelen en zijn bijgevolg niet ontvankelijk.

B.30.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 beperkt artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs van de andere inrichtende machten dan de overheden, van hogescholen, van hogere kunstschole en van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, omdat het die inrichtende machten, alsook de vertegenwoordigingsorganen ervan zou uitsluiten van de raad van bestuur van de « ARES ».

B.30.2.1. De raad van bestuur van de « ARES » omvat, naast andere leden, « zes vertegenwoordigers van de Hogescholen, waarvan tenminste vier directeurs-voorzitters die de hogescholen vertegenwoordigen », « twee directeurs die de hogere kunstschole vertegenwoordigen » en « twee vertegenwoordigers van het hoger onderwijs voor sociale promotie » (artikel 28, § 1, 3°, 4° en 5°, van het decreet van 7 november 2013).

De vertegenwoordigers van de hogescholen die geen « directeur-voorzitter » zijn, kunnen afkomstig zijn van « vertegenwoordigings- en coördinatieorganen van de inrichtende machten » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 17).

Vertegenwoordigers van de « Conseil des Pouvoirs Organisateurs de l'Enseignement Officiel Neutre Subventionné – Enseignement organisé par les Provinces, les Communes et la Commission communautaire française de la Région de Bruxelles-Capitale » (« C.P.E.O.N.S. ») en de « Fédération de l'Enseignement Supérieur Catholique (FédESuC) »

kunnen zitting hebben in de raad van bestuur van de « ARES » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 41).

B.30.2.2. De bestreden bepaling sluit niet uit dat de vertegenwoordigers van de hogescholen en van het « hoger onderwijs voor sociale promotie » binnen de raad van bestuur van de « ARES » andere inrichtende machten van dergelijke instellingen dan de overheden of vertegenwoordigingsorganen van die inrichtende machten zijn.

Zij heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven, aangezien alleen de hogere kunstschoolen niet kunnen worden vertegenwoordigd door inrichtende machten of vertegenwoordigingsorganen ervan.

B.30.3. De vrijheid van onderwijs, erkend bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, waarborgt dat iedere private persoon het recht heeft om een school op te richten en te organiseren en zowel de inhoud als de vorm van het daarin verstrekte onderwijs te bepalen, zonder vooraf de toestemming van de overheid te moeten verkrijgen.

B.30.4. Artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 heeft enkel tot doel de regels inzake de samenstelling van de raad van bestuur van de « ARES » te bepalen.

Die regels belemmeren geenszins het recht van de inrichtende machten die geen overheden zijn, om een hogere kunstschool op te richten, te organiseren of de inhoud en de vorm van het daarin verstrekte onderwijs te bepalen.

De bestreden bepaling beperkt de vrijheid van onderwijs niet ten aanzien van de hogere kunstschoolen.

B.30.5. Het eerste middel in de zaak nr. 5927, in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, is niet gegrond.

B.31.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 schendt artikel 28, § 1, van het decreet van 27 november 2013 artikel 24, § 4, van de Grondwet omdat het, door het aantal vast te stellen en de manier van aanwijzing te bepalen van de vertegenwoordigers van de

instellingen voor hoger onderwijs die de raad van bestuur van de « ARES » uitmaken, de hogescholen, de hogere kunstschole en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie verschillend zou behandelen.

B.31.2. Artikel 24, § 4, van de Grondwet bepaalt :

« Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoordt ».

Die bepaling vestigt, op het vlak van onderwijs, het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat is afgeleid uit de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.31.3. De twintig hogescholen (artikel 11 van het decreet van 7 november 2013) zijn vertegenwoordigd in de raad van bestuur van de « ARES » door zes personen, terwijl zowel de zestien hogere kunstschole (artikel 12 van hetzelfde decreet) als het honderdtal instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie (artikel 13, eerste lid, van hetzelfde decreet) vertegenwoordigd zijn door twee leden van die raad.

De universiteiten, de hogescholen, de hogere kunstschole en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie worden, binnen de raad van bestuur van de « ARES », vertegenwoordigd « volgens een verdeling [...] die overeenstemt met het aandeel studenten betrokken bij elk van de onderwijsvormen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 10; *ibid.*, nr. 537/3, p. 11). Het aantal vertegenwoordigers van de hogescholen is afgestemd op dat van de vertegenwoordigers van de universiteiten (*ibid.*, nr. 537/3, p. 41).

Tussen de hogescholen, de hogere kunstschole en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie bestaat dus een objectief onderscheid dat het verschil in gewicht, binnen de raad van bestuur van de « ARES », van de vertegenwoordigers van die drie categorieën van onderwijsinstellingen redelijk verantwoordt.

B.31.4.1. De vertegenwoordigers van de hogescholen, de hogere kunstschole en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie worden allen aangewezen door de

Franse Gemeenschapsregering (artikel 28, § 1, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013) voor een mandaat van vijf jaar (artikel 28, § 1, vierde lid, van hetzelfde decreet).

Voor die drie categorieën van vertegenwoordigers heeft die aanwijzing enkel plaats op voordracht. De voorgedragen personen kunnen « niet afkomstig zijn uit dezelfde instellingen als die waaruit de aftredende leden afkomstig waren » (artikel 28, § 1, tweede lid, eerste zin, van het decreet van 7 november 2013) en minstens een derde ervan moet in beginsel « van verschillend geslacht zijn als de andere voor die categorie voorgedragen personen » (artikel 28, § 1, zesde lid, van hetzelfde decreet).

B.31.4.2. De oorsprong van die voordracht varieert niettemin naar gelang van de categorie van instellingen.

De procedure is vergelijkbaar voor de vertegenwoordigers van de hogescholen en voor die van de hogere kunstscholen. De eerstgenoemden worden voorgedragen door de meerderheid van de directeurs-voorzitters van de hogescholen, terwijl de anderen dat zijn door de meerderheid van de directeurs van de hogere kunstscholen.

De « vertegenwoordigers van het hoger onderwijs voor sociale promotie » worden daarentegen niet voorgedragen door de meerderheid van de hoofden van de betrokken instellingen, maar door de Algemene raad van het onderwijs voor sociale promotie.

B.31.4.3. De Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie heeft met name de opdracht « de Regering [...] een advies voor te leggen omtrent elke vraag in verband met de sturing, de verbetering, de ontwikkeling en bevordering van het onderwijs voor sociale promotie », « de ontwikkeling van het onderwijs voor sociale promotie te volgen en te vergemakkelijken », « op de voordracht van de sturingscel de prioritaire thematiek te bepalen [die] het zal moeten behandelen over de twee komende jaren », « de evolutie van het aanbod inzake onderwijs te bevorderen en de referentiesystemen van het onderwijs voor sociale promotie uit te werken » en « de onderwijsprofielen voor de afdelingen die onder het hoger onderwijs ressorteren [uit te werken] » waarvan de « ARES » op de hoogte moet worden gebracht (artikel 79, §§ 1 en 5, van het decreet van 16 april 1991 « houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie »).

De Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie is samengesteld uit tweeëndertig werkende leden die de Franse Gemeenschapsregering voor een hernieuwbaar mandaat van vijf jaar aanwijst (artikel 80, eerste en tweede lid, van het decreet van 16 april 1991). Zes onder hen vertegenwoordigen de onderwijsnetten en zes anderen vertegenwoordigen het bestuurs- en onderwijzend personeel van het onderwijs voor sociale promotie. Elk van die twee groepen moet twee personen tellen voor het door de Franse Gemeenschap ingerichte onderwijs, twee personen voor het gesubsidieerd officieel onderwijs en twee anderen voor het gesubsidieerd vrij onderwijs « verdeeld volgens de aard » (artikel 80, derde lid, 1° en 2°, van het decreet van 16 april 1991). De Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie telt ook vier studenten in het onderwijs voor sociale promotie, onder wie één « per net en aard » (artikel 80, derde lid, 3°, van het decreet van 16 april 1991). Alle voormelde leden worden voorgedragen door de verenigingen die de betrokken inrichtende machten vertegenwoordigen (artikel 80, vijfde lid, van het decreet van 16 april 1991). De Raad telt daarnaast drie leden die de verenigingen vertegenwoordigen die zijn erkend bij de wet van 19 december 1974 « tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel », vijf personen die « economische en maatschappelijke kringen » vertegenwoordigen « die belang hebben voor het onderwijs voor sociale promotie, of andere belanghebbende kringen », alsook de directeur-generaal van het niet-verplicht onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek en diens afgevaardigde, en de inspecteur die belast is met de coördinatie van de inspectiedienst van het onderwijs voor sociale promotie en het afstandsonderwijs en diens afgevaardigde (artikel 80, derde lid, 4° tot 7°, van het decreet van 16 april 1991). Ten slotte zijn er nog een voorzitter en drie ondervoorzitters (artikel 80, eerste lid, van het decreet van 16 april 1991).

B.31.4.4. Het aanzienlijk groter aantal instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie en de daaruit voortvloeiende grotere moeilijkheid om hun hoofden te raadplegen, alsook de functie en de samenstelling van de Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie, vormen evenveel objectieve elementen die redelijk verantwoorden dat het voorstel tot aanwijzing van de leden van de raad van bestuur van de « ARES » die het onderwijs voor sociale promotie vertegenwoordigen, uitgaat van een andere instantie dan die van de voorstellen tot aanwijzing van de leden die de hogescholen en de hogere kunstscholen binnen dat beheersorgaan vertegenwoordigen.

B.31.5. Het eerste middel in de zaak nr. 5927, in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 4, van de Grondwet, is niet gegrond.

B.32.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 schendt artikel 28, § 1, van het decreet van 7 november 2013 ook artikel 24, § 4, van de Grondwet, in zoverre het in de raad van bestuur van de « ARES » de aanwezigheid zou waarborgen van de vertegenwoordigingsorganen van alle universiteiten en de vertegenwoordigingsorganen van het personeel en de studenten, en niet die van de vertegenwoordigingsorganen van de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.32.2. Zoals in B.31.3 is vermeld, worden de universiteiten, de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie in de raad van bestuur van de « ARES » vertegenwoordigd in overeenstemming met het aandeel studenten betrokken bij elk van de onderwijsvormen.

De zes vertegenwoordigers van de hogescholen moeten worden voorgedragen door de meerderheid van de directeurs-voorzitters van de hogescholen, de twee vertegenwoordigers van de hogere kunstscholen moeten eveneens worden voorgedragen door de meerderheid van de directeurs van die scholen en de twee vertegenwoordigers van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie moeten worden voorgedragen door de Algemene Raad van het onderwijs voor sociale promotie.

Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat, gelet op de specifieke kenmerken ervan, alle onderwijsvormen op soortgelijke wijze worden behandeld.

B.32.3. Het tweede middel in de zaak nr. 5927 is niet gegrond.

Wat het middel in de zaak nr. 5933 betreft

B.33.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 zou artikel 28, § 1, eerste lid, 6°, van het decreet van 7 november 2013 afbreuk doen aan de vrijheid van vertegenwoordiging van de leden van het academisch personeel - die erkend zou zijn bij de

artikelen 10, 11, 23, derde lid, 1°, 26 en 27 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens -, in zoverre die decretale bepaling de vertegenwoordiging van het academisch personeel van de universiteiten zou voorbehouden aan de vertegenwoordigers van de vakorganisaties en derhalve een hoogleraar aan een universiteit zou beletten om vertegenwoordigd te zijn in de raad van bestuur van de « ARES » door een persoon die niet wordt voorgedragen door een vakorganisatie.

B.33.2. Volgens de tekst van de bestreden bepaling zijn de vertegenwoordigers, in de raad van bestuur van de « ARES », van het volledige personeel van de instellingen voor hoger onderwijs die betrokken zijn bij die instelling van openbaar nut, aangewezen door de Franse Gemeenschapsregering, op voordracht van de vakorganisaties.

Tijdens de parlementaire voorbereiding van die tekst is verklaard dat die vertegenwoordigers van het personeel « de verschillende centrales en de verschillende soorten hoger onderwijs vertegenwoordigen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 41).

Hieruit vloeit voort dat onder de vertegenwoordigers van het personeel een hoogleraar aan een universiteit alleen binnen de raad van bestuur van de « ARES » kan worden vertegenwoordigd door een persoon die wordt voorgedragen door een vakorganisatie.

B.33.3. Artikel 10 van de Grondwet bepaalt :

« Er is in de Staat geen onderscheid van standen.

De Belgen zijn gelijk voor de wet; zij alleen zijn tot de burgerlijke en militaire bedieningen benoembaar, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere gevallen door een wet kunnen worden gesteld.

De gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd ».

Artikel 11 van de Grondwet bepaalt :

« Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden ».

Artikel 23, eerste lid, tweede lid en derde lid, 1°, van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Die rechten omvatten inzonderheid :

1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen; ».

Artikel 26 van de Grondwet bepaalt :

« De Belgen hebben het recht vreedzaam en ongewapend te vergaderen, mits zij zich gedragen naar de wetten, die het uitoefenen van dit recht kunnen regelen zonder het echter aan een voorafgaand verlot te onderwerpen.

Deze bepaling is niet van toepassing op bijeenkomsten in de open lucht, die ten volle aan de politiewetten onderworpen blijven ».

Artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vergadering en op vrijheid van vereniging, met inbegrip van het recht om vakverenigingen op te richten en zich bij vakverenigingen aan te sluiten voor de bescherming van zijn belangen.

2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, voor de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Dit artikel verbiedt niet, dat wettige beperkingen worden aangebracht in de uitoefening van deze rechten door leden van de gewapende macht, van de politie of van het ambtelijk apparaat van de Staat ».

B.33.4. Geen enkele van de aangevoerde bepalingen waarborgt een hoogleraar aan een universiteit het recht om zijn vertegenwoordiger binnen een beheersorgaan van een instelling van openbaar nut, zoals de « ARES », vrij te kiezen.

Voor het overige is het niet onredelijk aan te nemen dat de decreetgever een vertegenwoordiging van het personeel heeft gewenst die toelaat rekening te houden met de belangen van alle personeelscategorieën.

B.33.5. Het middel is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 29 van het decreet van 7 november 2013

B.34. Artikel 29 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De raad van bestuur van de ARES vergadert ten minste zes keer per academiejaar, als de voorzitter de bijeenroeping organiseert, of op aanvraag van ten minste één vijfde van zijn leden.

Zijn beslissingen worden met een quorum van 50 % van de aanwezige werkende of plaatsvervangende leden genomen, met uitzondering van de aangelegenheden bedoeld in artikel 21, 1°, 2°, 3°, 4°, 13°, 14°, 15° en 16°, waarvoor een gekwalificeerde tweederdemeerderheid vereist is; zijn huishoudelijk reglement kan andere regels vaststellen inzake quorum van de aanwezige leden en versterkte meerderheden dan deze bepaling.

De beraadslagingen verlopen achter gesloten deuren, maar de beslissingen worden bekendgemaakt. De leden van de raad van bestuur zijn ertoe gehouden die vertrouwelijkheid in acht te nemen, te zorgen voor de collegialiteit van de beslissingen van die Raad en zich te onthouden van elke actie die in strijd zou zijn met de opdrachten van de ARES, op straffe van ontslagverlening of schorsing door de Regering.

[...] ».

B.35.1. Artikel 29, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 stelt verschillende regels vast betreffende de werking van de raad van bestuur van de « ARES », waarvan geen enkele van de vijf verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 lid is.

Die regels zijn niet van dien aard dat ze de situatie van hoogleraren die geen deel uitmaken van dat beheersorgaan van de « ARES » rechtstreeks en ongunstig raken.

B.35.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 29, derde lid, van het bestreden decreet.

Ten aanzien van artikel 39 van het decreet van 7 november 2013

B.36. Artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

«De thematische kamers zijn, naast uit de leden van het bureau van de ARES, samengesteld uit de volgende leden :

1° voor de kamer van de universiteiten : de rectoren van de universiteiten;

2° voor de kamer van de hogescholen en het hoger onderwijs voor sociale promotie : de directeurs-voorzitters van de hogescholen en een vertegenwoordiger, afkomstig uit de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie van elke academische pool, door deze voorgedragen;

3° voor de kamer van de hogere kunstschole : de directeurs van de hogere kunstschole.

Aan die leden worden personeelsleden en studenten toegevoegd, afkomstig uit de instellingen waarop elke thematische kamer betrekking heeft, zodat ze in totaal uit minstens 20 % vertegenwoordigers van het personeel en 20 % studenten zou bestaan, onder wie, voor de kamer van de hogescholen en het hoger onderwijs voor sociale promotie, minstens één personeelslid en één student, afkomstig uit een instelling voor sociale promotie, voorgedragen door de leden van de raad van bestuur van de ARES respectievelijk bedoeld bij 6° en 7°.

Een lid van een thematische kamer die verhinderd is, kan zich laten vertegenwoordigen door een plaatsvervanger, die volgens de in artikel 28 nader bepaalde regels wordt aangewezen.

De leden van het bureau van de ARES die niet afkomstig zijn uit de instellingen waarop de thematische kamer betrekking heeft, hebben daar alleen met raadgevend stem zitting.

In de kamer van de hogescholen en het hoger onderwijs voor sociale promotie, voor alle materies betreffende de overeenstemming of de gelijkwaardigheid van bekwaamheidsbewijzen tussen beide vormen van onderwijs, zorgt de weging van de stemmen voor een gelijk aantal leden afkomstig uit de hogescholen en deze die afkomstig zijn uit de instellingen voor sociale promotie.

De raad van bestuur van de ARES wijst de leden van de thematische kamers aan.

De mandaten van de leden van de kamers worden in overeenstemming gebracht met die van de raad van bestuur van de ARES, volgens dezelfde nadere regels.

De ARES zendt de Regering de samenstelling van de thematische kamers over ».

B.37.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 beperkt artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 de vrijheid van onderwijs van de andere inrichtende machten dan de overheden, van hogescholen, hogere kunstschole en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, waarbij die inrichtende machten, alsook hun vertegenwoordigingsorganen worden uitgesloten van de thematische kamers van de « ARES ».

B.37.2. De « ARES » bevat drie thematische kamers (artikel 22 van het decreet van 7 november 2013) : de « kamer van de universiteiten », de « kamer van de hogescholen en het hoger onderwijs voor sociale promotie » en de « kamer van de hogere kunstschole » (artikel 37, tweede lid, van hetzelfde decreet).

De leden van het bureau van de « ARES » zijn van rechtswege lid van die kamers (artikel 38, eerste lid, van hetzelfde decreet). Dat bureau omvat met name de vier « ondervoorzitters » van de raad van bestuur (artikel 32, eerste lid, in samenhang gelezen met artikel 28, § 2). Eén van die ondervoorzitters wordt verkozen onder de vertegenwoordigers van de hogescholen die lid zijn van die raad (artikel 28, § 2, eerste lid, 2°) en een andere onder de vertegenwoordigers van het « hoger onderwijs voor sociale promotie » die zitting heeft in dat beheersorgaan (artikel 28, § 2, eerste lid, 4°).

Zoals in B.30.2.2 is vermeld, kunnen die twee soorten vertegenwoordigers inrichtende machten van een hogeschool of van een instelling voor hoger onderwijs voor sociale promotie zijn die geen overheid zijn, of vertegenwoordigingsorganen van die inrichtende machten.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven, aangezien alleen de hogere kunstschole in de kamer van de hogere kunstschole niet kunnen worden vertegenwoordigd door inrichtende machten of door vertegenwoordigingsorganen ervan.

B.37.3. Artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 heeft enkel tot doel de regels vast te stellen in verband met de samenstelling van de thematische kamers van de « ARES », waaronder de kamer van de hogere kunstschole.

De regels inzake de samenstelling van die kamer staan geenszins het recht van inrichtende machten die geen overheden zijn in de weg om een hogere kunstschool op te richten, te organiseren of de inhoud en de vorm van het daarin verstrekte onderwijs te bepalen.

Die regels preciseren bovendien dat de directeurs van de zestien hogere kunstscholen lid zijn van die kamer. De directeur van een dergelijke instelling is de « afgevaardigde van de inrichtende macht » en voert haar beslissingen uit (artikelen 72, § 5, eerste lid, en 78, § 3, eerste lid, van het decreet van 20 december 2001 « tot vaststelling van de regels die specifiek zijn voor het hoger kunstonderwijs georganiseerd in de hogere kunstscholen (organisatie, financiering, omkadering, statuut van het personeel, rechten en plichten van studenten) »).

In zoverre zij betrekking heeft op de samenstelling van de kamer van de hogere kunstscholen beperkt de bestreden bepaling de vrijheid van onderwijs niet.

B.37.4. Het middel in de zaak nr. 5927, in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, door artikel 39 van het decreet van 7 november 2013, is niet gegrond.

B.38.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 schendt artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 artikel 24, § 4, van de Grondwet, in zoverre het, door het aantal vast te stellen en de manier van aanwijzing te bepalen van de vertegenwoordigers van de instellingen voor hoger onderwijs binnen de thematische kamers van de « ARES », de hogescholen, de hogere kunstscholen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, verschillend zou behandelen.

B.38.2. De zes in artikel 10 van het decreet van 7 november 2013 opgesomde universiteiten worden door hun rector vertegenwoordigd in de kamer van de universiteiten. De twintig in artikel 11 van het decreet van 7 november 2013 opgesomde hogescholen worden door hun directeur-voorzitter vertegenwoordigd in de kamer van de hogescholen en het hoger onderwijs voor sociale promotie. De zestien in artikel 12 van het decreet van 7 november 2013 opgesomde hogere kunstscholen worden door hun directeur vertegenwoordigd binnen de kamer van de hogere kunstscholen.

Het honderdtal instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie opgesomd in artikel 13 van het decreet van 7 november 2013 worden daarentegen niet allemaal rechtstreeks vertegenwoordigd binnen de kamer van de hogescholen en het onderwijs voor sociale promotie. Zij worden er slechts vertegenwoordigd door vijf of zes personen, namelijk een persoon die wordt voorgedragen door elk van de vijf academische polen (artikel 62 van het decreet van 7 november 2013) en, wanneer het gaat om een verschillende persoon, door de ondervoorzitter van de raad van bestuur van de « ARES » aangewezen onder de twee leden van dat beheersorgaan die het onderwijs voor sociale promotie vertegenwoordigen, om deel uit te maken van het bureau van de « ARES » (artikel 28, § 2, eerste lid, 4°, in samenhang gelezen met artikel 32, eerste lid, en met artikel 38, eerste zin, van het decreet van 7 november 2013).

B.38.3.1. Aanvankelijk werd overwogen dat elke instelling voor hoger onderwijs aanwezig zou zijn in de thematische kamers (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 10, en nr. 537/3, p. 11).

De omstandigheid dat de universiteiten, de hogescholen en de hogere kunstschole worden vertegenwoordigd door een verschillend aantal personen binnen de thematische kamers die daarop betrekking hebben, vloeit voort uit het feit dat, los van de regel die in de bestreden bepaling is vervat, het aantal instellingen dat tot elk van die categorieën behoort, niet hetzelfde is.

Evenwel werd het niet wenselijk geacht dat alle instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie aanwezig zouden zijn in de kamer van de hogescholen en het onderwijs voor sociale promotie om te voorkomen dat die instellingen « in verhouding oververtegenwoordigd » zouden zijn (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 10, en nr. 537/3, p. 11).

Het verschil in behandeling tussen, enerzijds, de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie en, anderzijds, de universiteiten, de hogescholen en de hogere kunstschole, is dus redelijk verantwoord.

B.38.3.2. Gelet op het feit dat alle universiteiten, alle hogescholen en alle hogere kunstscholen krachtens de bestreden bepaling vertegenwoordigd worden door hun hoofd in de thematische kamers van de « ARES » die op hen betrekking hebben, is het niet nodig te voorzien in een manier van aanwijzing van de vertegenwoordigers van die categorieën van instellingen.

De bestreden bepaling regelt dus enkel de manier van aanwijzing van de vertegenwoordigers van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, zodat die bepaling, voor dat aspect van de vertegenwoordiging van de instellingen voor hoger onderwijs in de thematische kamers van de « ARES », geen verschil in behandeling invoert onder de voormelde categorieën van instellingen.

B.38.4. Het eerste middel in de zaak nr. 5927, in zoverre het is afgeleid uit de schending, door artikel 39 van het decreet van 7 november 2013, van artikel 24, § 4, van de Grondwet, is niet gegrond.

B.39.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 schendt artikel 39 van het decreet van 7 november 2013 ook artikel 24, § 4, van de Grondwet in zoverre het in de thematische kamers van de « ARES » de aanwezigheid zou waarborgen van de rectoren van alle universiteiten en van de organen die het personeel en de studenten vertegenwoordigen, en niet die van de vertegenwoordigingsorganen van de hogescholen, van de hogere kunstscholen en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.39.2. Om dezelfde redenen zoals die welke in B.32.2 zijn vermeld, blijkt uit de bestreden bepaling dat, gelet op de specifieke kenmerken ervan, alle onderwijsvormen op soortgelijke wijze worden behandeld.

B.39.3. Het tweede middel in de zaak nr. 5927, in zoverre het is afgeleid uit de schending, door artikel 39 van het decreet van 7 november 2013, van artikel 24, § 4, van de Grondwet, is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 40 van het decreet van 7 november 2013

B.40. Artikel 40 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De ARES stelt de volgende vaste commissies samen, die, op haar aanvraag, worden belast met het voorbereiden van haar beraadslagingen en beslissingen :

1° de ‘ Commission de la Mobilité des étudiants et du personnel (CoM) ’ (Commissie voor de mobiliteit van studenten en personeel);

2° de ‘ Commission de l'Information sur les Etudes (CIE) ’ (Commissie voor de informatie over de studies);

3° de ‘ Commission de l'aide à la réussite (CAR) ’ (Commissie voor de verbetering van de slaagkansen);

4° de ‘ Commission de la Coopération au Développement (CCD) ’ (Commissie voor ontwikkelingssamenwerking);

5° de ‘ Commission des Relations internationales ’ (CRI) (Commissie voor internationale betrekkingen);

6° de ‘ Commission de la Vie étudiante, Démocratisation et Affaires sociales (CoVEDAS) ’ (Commissie voor studentenleven, democratisering en sociale zaken);

7° de ‘ Commission Développement Durable (CDD) ’ (Commissie voor duurzame ontwikkeling);

8° de ‘ Commission pour la Qualité de l'Enseignement et de la Recherche (CoQER) ’ (Commissie voor de kwaliteit van onderwijs en onderzoek);

9° de ‘ Commission de la Valorisation de la Recherche et de la Recherche interuniversitaire (CoVRI) ’ (Commissie voor herwaardering van onderzoek en interuniversitair onderzoek);

10° de ‘ Commission Observatoire et Statistiques (COS) ’ (Commissie waarnemingscentrum en statistiek);

11° de ‘ Commission des Bibliothèques et Services académiques collectifs (CBS) ’ (Commissie bibliotheken en collectieve academische dienstverlening);

12° de ‘ Commission de la Formation continue et de l'Apprentissage tout au long de la Vie (CoFoC) ’ (Commissie voortgezette opleiding en leven lang leren).

De ARES omvat ook de commissie belast met het ontvangen van de klachten van de studenten betreffende de weigering van een inschrijving, bedoeld in artikel 97, waarvan ze de griffie waarneemt ».

B.41.1. In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt de grondwettigheid van artikel 40, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 betwist wegens de bevoegdheid van de « commissie belast met het ontvangen van de klachten van de studenten betreffende de weigering van een inschrijving ».

B.41.2. De bestreden bepaling heeft evenwel enkel tot doel de « ARES » ertoe te verplichten de griffie te verzekeren van die commissie opgericht bij artikel 97 van het decreet van 7 november 2013, geciteerd in B.90.

Het is ook die laatste bepaling die de bevoegdheid van die commissie regelt.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.41.3. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van de artikelen 52, 58, 59 en 61 van het decreet van 7 november 2013

B.42. Artikel 52 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Een academische pool is een vereniging zonder winstoogmerk waarvan de leden instellingen voor hoger onderwijs zijn, waaronder minstens een Universiteit, vereniging die op de geografische nabijheid van hun vestigingen steunt.

Elke instelling voor hoger onderwijs behoort tot een of meerdere Academische polen, naargelang de plaats van de vestigingen. Het behoren tot een pool wordt door de lijst van de machtigingen om initiële studies van de eerste en de tweede cyclussen in te richten bedoeld bij artikel 88, § 1 bepaald ».

Artikel 58 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De Algemene vergadering van de lidinstellingen van een Academische pool stelt de statuten ervan vast. Ze is ook als enige bevoegd voor elke wijziging van deze. Binnen de Algemene vergadering, beschikt elke instelling over een aantal stemmen dat evenredig is met het aantal gediplomeerden van de initiële BES-opleiding, bachelor en master voortkomend uit studies gevolgd op het grondgebied van de Pool krachtens een machtiging verkregen door de instelling op dit grondgebied. De Algemene vergadering beslist bij de eenvoudige

meerderheid, met een eenvoudige meerderheid onder de vertegenwoordigers van respectief de Universiteiten, de hogescholen, de Hogere kunstscholen en de Instellingen voor sociale promotie.

De statuten alsook elke wijziging in verband ermee worden zonder verwijl ter goedkeuring aan de Regering overgezonden. De Regering bepaalt de statuten van de Academische pool bij gebreke aan beslissing van de Algemene vergadering binnen de zes maanden van de inwerkingtreding van dit decreet.

Deze statuten bepalen inzonderheid :

1° het implementeren van de opdrachten bepaald bij artikel 53, tweede lid, alsook de bijzondere opdrachten toevertrouwd aan de Pool door zijn leden;

2° de werkwijze van de Pool;

3° de maatschappelijke zetel ervan;

4° de competenties, de samenstelling, de mode voor de aanwijzing van de leden en de werkwijze van zijn Raad van bestuur, alsook van de andere beheers- of adviesorganen bestaande binnen de Pool om de opdrachten ervan te verwezenlijken ».

Artikel 59 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Met doeltreffendheid als doel, inzonderheid om zijn opdrachten bedoeld bij artikel 53, 2° en 8°, te vervullen, kan een Academische pool organen oprichten meer specifiek belast met een deel van zijn grondgebied.

Wanneer de Algemene vergadering van een Academische pool de statuten ervan vaststelt, zoals bepaald bij artikel 58, brengt ze een advies uit over de oprichting ervan. De beslissing om er al dan niet één op te richten wordt bij consensus genomen. De samenstelling en de opdrachten van deze organen worden ook tijdens een beraadslaging met consensusprocedure vastgelegd. Bij gebreke aan een consensus onder de leden, kan de Academische pool de zaak bij de Regering aanhangig maken, die dan definitief de statuten van deze organen bepaalt ».

Artikel 61 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Voor het financiële beheer van de Academische polen wordt gezorgd overeenkomstig de bepalingen betreffende de instellingen van openbaar nut van categorie B van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut en de uitvoeringsbesluiten ervan.

In zijn financiële beheer wordt een Academische pool ertoe gemachtigd elk mogelijk saldo van zijn rekeningen naar het volgende begrotingsjaar over te dragen ».

B.43.1. In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van artikel 52 van het decreet van 7 november 2013 met artikel 27 van de Grondwet, in zoverre de verplichting om deel uit te maken van een academische pool in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk afbreuk zou doen aan de vrijheid van vereniging van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht niet openbaar is.

Volgens dezelfde verzoekende partijen zijn artikel 58, eerste lid, derde zin, artikel 58, tweede lid, eerste zin, artikel 59, tweede lid, en artikel 61, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 27 van de Grondwet, omdat zij, door het beheer van de polen te regelen met schending van de wet van 27 juni 1921 «betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen», afbreuk doen aan de vrijheid van vereniging van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht geen openbare overheid is.

B.43.2. Een academische pool is een publiekrechtelijke rechtspersoon die de vorm heeft van een vereniging zonder winstoogmerk (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, pp. 9, 13 en 18, en nr. 537/3, pp. 11 en 46).

Krachtens artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen is de decreetgever bevoegd om, in de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren, gedecentraliseerde diensten, instellingen en ondernemingen op te richten, zonder daarbij gebonden te zijn aan vooraf bestaande organisatievormen. De decreetgever kan daarbij gebruik maken van zowel publiekrechtelijke als privaatrechtelijke technieken, zij het dat het hem daarbij verboden is, behoudens met een beroep op artikel 10 van de voormelde bijzondere wet, op algemene wijze af te wijken van het rechtspersonenrecht, dat tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid behoort.

Door academische polen als rechtspersonen van publiek recht op te richten en zelf de regels vast te stellen met betrekking tot hun opdrachten (artikel 53), hun algemene vergadering (artikelen 52, 58 en 59), hun middelen (artikelen 55 en 56), hun raad van bestuur (artikel 57), hun statuten (artikel 58), hun controle (artikel 60), hun financieel beheer (artikel 61) en, voor het overige, door hen de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk

te geven, heeft de decreetgever de bevoegdheid uitgeoefend die artikel 9 van de voormelde bijzondere wet hem toekent.

Aldus heeft de decreetgever artikel 27 van de Grondwet niet geschonden.

B.43.3. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 53 van het decreet van 7 november 2013

B.44. Vóór de wijziging ervan bij artikel 35 van het decreet van 30 januari 2014 « betreffende het inclusief hoger onderwijs » bepaalde artikel 53 van het decreet van 7 november 2013 :

« Een Academische pool is een overleg- of dialoogplaats tussen instellingen voor hoger onderwijs. Hij heeft tot hoofdplicht de promotie van alle vormen van samenwerking tussen de leden en het steunen ervan alsook het bevorderen van de samenwerking om de studenten kwaliteitsdiensten aan te bieden.

Dus, onverminderd de opdrachten van de ARES en de academische zones, zorgt een Academische pool voor :

1° de promotie en de begeleiding van de mobiliteit van de studenten en de leden van het personeel, mits inachtneming van hun statuut en op vrijwillige basis, tussen de verschillende vestigingen en de instellingen, met inbegrip van de nadere praktische en financiële regels;

2° het aanbod van collectieve diensten bestemd voor het personeel en de studenten van zijn leden, inzonderheid van de bibliotheken en studiezalen, de restaurants en leefvriendelijke plaatsen, medische, sociale diensten en diensten voor psychologische begeleiding, sport- en culturele activiteiten, en het beheren van de ermee gepaard gaande ontvangsten en uitgaven;

3° het federeren en inrichten van de raadgeving en begeleiding voor persoonlijke studiegangen alsook de pedagogische steun voor de leerkrachten;

4° de coördinatie van het informeren en het oriënteren van de toekomstige studenten omtrent de verschillende ingerichte studies en de vertegenwoordiging van zijn leden bij elke informatieactiviteit in verband met de hogere studies of in verband met het leerplichtonderwijs;

5° de coördinatie van de opleidingen die op de hogere studies voorbereiden en elke andere activiteit die de overgang tussen het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs kan bevorderen;

6° het behartigen van de relaties tussen alle lidinstellingen, hun personeel en hun studenten met de plaatselijke actoren, of ze privé of openbaar zijn;

7° het bevorderen van de creatie op zijn niveau van gefedereerde centra betreffende de disciplines voor onderzoek, onderwijs of diensten, die de competenties en teams van lidinstellingen van de Pool samenbrengen;

8° het behartigen van een gedeeld gebruik van de infrastructuren, uitrustingen en roerende en onroerende goederen prioritair bestemd voor de opdrachten inzake onderwijs, onderzoek en dienst ten bate van de collectiviteit;

9° en, meer algemeen, het aanbieden van een bevoorrechte plaats voor dialoog en reflectie onder leden.

De statuten van elke Academische pool vermelden hoe deze opdrachten verwezenlijkt moeten worden ».

B.45. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5933 is artikel 53, tweede lid, 3° en 4°, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, in zoverre het afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs van de hogescholen, van de hogere kunstscholen en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht niet openbaar is.

B.46.1. De toetreding tot een structuur voor de pedagogische ondersteuning van de leerkrachten en de coördinatie van het informeren en oriënteren van de studenten doen geen afbreuk aan de vrijheid van onderwijs gewaarborgd bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet.

Luidens artikel 53, eerste lid, van het bestreden decreet is een academische pool een « overleg- of dialoogplaats tussen instellingen voor hoger onderwijs » en heeft die dus geen enkele beslissingsbevoegdheid. De bestreden bepaling verplicht geen enkele instelling voor hoger onderwijs een beroep te doen op de « pedagogische ondersteuning van de leerkrachten » georganiseerd door de pool en gecoördineerd door een « didactisch centrum voor hoger onderwijs » beoogd in artikel 148, tweede lid, 1°, van het decreet (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 19). Dat type van instelling is overigens « autonoom » ten opzichte van de polen (artikel 19, eerste lid, van het bestreden decreet). De « aan de polen toegekende opdrachten [...] interfereren niet met de inrichting zelf van het onderwijs, dat een exclusieve bevoegdheid van de instellingen blijft » (*ibid.*,

nr. 537/3, p. 11). « Wat de informatie over de studies betreft, behouden de instellingen hun individuele capaciteiten boven de polen » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 19).

B.46.2. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 57 van het decreet van 7 november 2013

B.47. Artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Een Academische pool wordt beheerd door een Raad van bestuur samengesteld uit 30 leden maximum komend uit de lidinstellingen. Hij is bevoegd voor alle aangelegenheden, met uitzondering van deze die uitdrukkelijk onder de bevoegdheid vallen van zijn Algemene vergadering, krachtens artikel 58.

Hij wordt voorgezeten door de Rectoren van Universiteiten die hun maatschappelijke zetel hebben op het grondgebied van de Pool en door een Directeur-Voorzitter van een hogeschool die haar maatschappelijke zetel heeft op het grondgebied van de Pool, als die bestaat. Deze laatste wordt beurtelings door de Raad van bestuur van de Pool aangewezen onder de Directeurs-Voorzitters van één van de bedoelde hogescholen. De Raad stelt ook twee Ondervoorzitters aan : één onder de Directeurs van de Hogere kunstschole die hun maatschappelijke zetel hebben op het grondgebied van de Pool, één ander onder de Directeurs van de Instellingen voor sociale promotie die hun maatschappelijke zetel hebben op het grondgebied van de Pool.

De samenstelling van de Raad van bestuur van een Academische pool is een weerspiegeling van de relatieve omvang van de instellingen inzake aantal gediplomeerden van de initiële BES-opleiding, bachelor en master voortkomend uit studies gevolgd op het grondgebied van de Pool krachtens een machtiging verkregen door de instelling op dat grondgebied, met een minimale vertegenwoordiging, mogelijk onrechtstreeks, van de instellingen met gereduceerde omvang. Ze zorgt voor de aanwezigheid van elke vorm van onderwijs en van de verscheidene categorieën van de academische gemeenschap ervan, waaronder minstens 20 % van vertegenwoordigers van het personeel en minstens 20 % van studenten. Met uitsluiting van de leden *ex officio*, moet minstens een derde, afgerond naar de hogere eenheid, van de leden van de Raad van bestuur personen zijn van het ander geslacht, behoudens met redenen omklede onmogelijkheid.

Binnen deze raad, voor de aangelegenheden die betrekking hebben op het onderwijsaanbod op het grondgebied van de Pool, zijn de vertegenwoordigers van de instellingen die over geen machtiging beschikken in een vestiging van de Pool voor studies van de eerste of tweede cyclus van het studiegebied niet stemgerechtigd ».

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.48.1. Artikel 57, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt dat, voor bepaalde aangelegenheden die vallen onder de bevoegdheid van de academische pool, sommige leden van de raad van bestuur ervan niet stemgerechtigd zijn.

Aangezien die bepaling een institutionele regel is die de organisatie van het hoger onderwijs betreft, is zij niet van dien aard dat zij de situatie van de hoogleraren rechtstreeks en ongunstig kan raken.

B.48.2. Bijgevolg hebben de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 geen belang bij de vernietiging van artikel 57, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013.

Wat de middelen in de zaken nrs. 5927 en 5928 betreft

B.49. In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van artikel 57 van het decreet van 7 november 2013 met artikel 27 van de Grondwet, in zoverre de plaats van de universiteitsrectoren binnen een academische pool en in het bijzonder in de raad van bestuur ervan, afbreuk zou doen aan de vrijheid van vereniging van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht geen publieke overheid is.

B.50. Zoals in B.43.2 is vermeld, is een academische pool een publiekrechtelijke rechtspersoon en heeft de vrijheid van vereniging gewaarborgd bij artikel 27 van de Grondwet alleen betrekking op de privaatrechtelijke verenigingen.

B.51. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 62 van het decreet van 7 november 2013

B.52. Artikel 62 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Er worden vijf Academische polen opgericht, verdeeld als volgt :

1° de Pool Luik-Luxemburg, op het grondgebied van de Provincies Luik en Luxemburg;

2° de Pool ‘ Louvain ’, op het grondgebied van de Provincie Waals Brabant;

3° de Pool Brussel, op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest;

4° de Pool Henegouwen, op het grondgebied van de Provincie Henegouwen;

5° de Pool Namen, op het grondgebied van de Provincie Namen ».

B.53.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 62 van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 27 van de Grondwet, omdat de oprichting van academische polen afbreuk zou doen aan de vrijheid van vereniging van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht geen overheid is.

B.53.2. Om dezelfde redenen als vermeld in B.43.2 is de grief niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 63 van het decreet van 7 november 2013

B.54. Artikel 63 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Een academische zone tussen verscheidene polen is een adviesinstantie bestaande uit de leden van de Raden van bestuur van de Academische polen ervan.

Een academische zone tussen verscheidene polen heeft enkel als opdrachten de ARES een evolutie van het aanbod aan hoger onderwijs van het korte type voor te stellen en projecten aan te moedigen of te coördineren inzake steun tot het slagen van studenten ».

B.55.1. In de zaak nr. 5927 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van artikel 63, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, in zoverre die bepaling afbreuk zou doen aan de

vrijheid van onderwijs van de niet-publieke inrichtende machten van hogescholen, van hogere kunstschole en van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, door die machten elke bevoegdheid inzake het onderwijsaanbod te ontzeggen.

B.55.2. De bestreden bepaling kent aan elke academische zone tussen verscheidene polen, die slechts een « adviesinstantie » is, de opdracht toe om « de ARES een evolutie van aanbod aan hoger onderwijs van het korte type voor te stellen ».

De « ARES » heeft met name de opdracht om « door een met redenen omkleed advies een antwoord te brengen op elk voorstel van een pooloverschrijdende academische zone betreffende het aanbod van hoger onderwijs van het korte type, en de Regering machtigingen voor te stellen, waarbij de concurrentie tussen de instellingen, de onderwijsvormen en de academische polen dient te worden beperkt » (artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013), alsook om « de Regering voor te stellen het onderwijsaanbod te laten evolueren, na het advies van de betrokken thematische Kamers te hebben ingewonnen, op aanvraag van één of meer instellingen of om aan het advies van de Oriëntatieraad gevolg te geven » (artikel 21, eerste lid, 3°, van hetzelfde decreet). De « ARES » moet ook « het overleg [...] organiseren over elk vraagstuk betreffende haar opdrachten » (artikel 21, eerste lid, 6°, van hetzelfde decreet).

De bestreden bepaling verbiedt de inrichtende machten van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie niet advies uit te brengen of voorstellen te formuleren in verband met het onderwijsaanbod. Zij ontzegt hun niet elke bevoegdheid ter zake.

Die bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.55.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 65 van het decreet van 7 november 2013

B.56. Artikel 65 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Er bestaan drie academische zones tussen verscheidene polen, verdeeld als volgt :

1° de zone Luik-Luxemburg-Namen die de Academische polen samenbrengt bedoeld bij artikel 62, 1° en 5°;

2° de zone Brussel-Waals Brabant die de Academische polen bedoeld bij artikel 62, 3° en 2°, bijeenbrengt;

3° de zone Henegouwen die met de Academische pool bedoeld bij artikel 62, 4°, overeenstemt ».

B.57.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 doet die bepaling afbreuk aan de vrijheid van vereniging, gewaarborgd bij artikel 27 van de Grondwet.

B.57.2. Een academische zone tussen verscheidene polen verenigt de leden van een of twee raden van bestuur van een academische pool.

Zoals in B.43.2 is vermeld, is een academische pool een publiekrechtelijk rechtspersoon.

Een vereniging die uitsluitend bestaat uit publiekrechtelijke rechtspersonen zou niet kunnen worden beschouwd als een private vereniging waarop artikel 27 van de Grondwet van toepassing is.

B.57.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 70 van het decreet van 7 november 2013

B.58. Artikel 70 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De initiële cursussen van het lange type worden in twee studiecyclussen ingericht :

1° een eerste cyclus bekrachtigd met de graad van bachelor die 180 studiepunten telt;

2° een tweede cyclus bekrachtigd met de graad van master die 60 studiepunten bevat of, als het een bijzondere finaliteit heeft, 120 studiepunten.

Sommige studiecyclussen kunnen deel uitmaken van meerdere verschillende cursussen van het lange type.

Bij uitzondering daarop, omvatten de tweede cyclussen in de geneeskunde en de diergeneeskunde 180 studiepunten. De tweede studiecycclus in de geneeskunde wordt bekrachtigd met de graad van arts; de tweede studiecycclus in de diergeneeskunde wordt bekrachtigd met de graad van dierenarts.

§ 2. De studies van master in minstens 120 studiepunten kunnen één of meerdere keuzen bevatten van 30 specifieke studiepunten die aan deze studies één van de volgende finaliteiten geven :

1° De didactische finaliteit die de specifieke pedagogische opleiding omvat met toepassing van het decreet van 8 februari 2001 tot vaststelling van de initiële opleiding van de geaggregeerden voor het hoger secundair onderwijs of van het decreet van 17 mei 1999 betreffende het kunsthoger onderwijs; ze wordt enkel voor de academische graden ingericht die overeenstemmen met de vereiste bekwaamheidsbewijzen in het onderwijs ingericht of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap. De Regering bepaalt deze overeenstemming.

2° De grondige finaliteit die tot wetenschappelijk of artistiek onderzoek leidt. Ze bevat tezelfdertijd grondig onderwijs in een bijzonder vak en een algemene opleiding voor het beroep navorser. Ze wordt exclusief in de universiteit of, voor kunststudies, in Hogere Kunstscholen in medeorganisatie met een gemeenschappelijk programma ingericht met een universiteit die deel neemt aan een overeenstemmende thematische doctorale school.

3° Een gespecialiseerde finaliteit in een bijzonder vak van het gebied waartoe de cursus die bijzondere beroepscompetenties of bijzondere artistieke competenties beoogt, behoort. De instellingen voor hoger onderwijs kunnen één of meerdere verschillende gespecialiseerde finaliteiten inrichten voor eenzelfde master.

De ARES zorgt voor de coherentie van het aanbod aan dergelijke finaliteiten en vermijdt elke onverantwoorde overbodige herhaling.

§ 3. De studies van master die reeds bestonden vóór de inwerkingtreding van dit decreet mogen enkel 60 studiepunten bevatten binnen een cursus van het lange type van 240 studiepunten. Ze bevatten geen finaliteit. De lijst van deze studies wordt als bijlage III bij dit decreet opgenomen.

Om de twee jaar brengt de ARES voor de Regering een evaluatie uit over deze cursussen ».

B.59.1. Een cursus is een « samenhangend geheel van één of meer studiecyclussen dat een bepaalde initiële opleiding uitmaakt; binnen een cursus kunnen de tussengraden overgangsgaden zijn, die dus de voorbereiding tot de volgende cyclus als hoofddoel hebben,

en is de eindgraad ‘ beroepsgericht ’ » (artikel 15, § 1, eerste lid, 25°, van het decreet van 7 november 2013).

Het hoger onderwijs « wordt in drie cyclussen georganiseerd », waarbij een cyclus overeenstemt met « studies die leiden tot het behalen van een academische graad » (artikel 15, § 1, eerste lid, 26°, van hetzelfde decreet).

De « master » is de « academische graad van niveau 7 ter bekrachtiging van de studies van de tweede cyclus die minstens 60 studiepunten tellen en, als zij een bijzondere finaliteit nastreven, minstens 120 studiepunten tellen » (artikel 15, § 1, eerste lid, 46°, van het decreet van 7 november 2013). Het « studiepunt » is een « eenheid die overeenstemt met de tijd die door de student, binnen een studieprogramma, besteed wordt aan een leeractiviteit » (artikel 15, § 1, eerste lid, 24°, van datzelfde decreet). De « finaliteit » is het « samenhangend geheel van onderwijseenheden dat 30 studiepunten vertegenwoordigt van een studieprogramma voor master dat minstens 120 studiepunten telt, leidend tot aanvullende gespecialiseerde competenties die door een afzonderlijke academische graad worden bekrachtigd » (artikel 15, eerste lid, 37°, van datzelfde decreet).

B.59.2. Artikel 70, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 kent aan de « ARES » een algemene taak toe met betrekking tot de organisatie van sommige studies in de Franse Gemeenschap.

Zelfs indien de toepassing van die regel gevolgen zou kunnen hebben voor het werk van de ene of de andere hoogleraar aan een universiteit, dan nog betreft hij geenszins hun statuut en kan hij hun situatie niet rechtstreeks en ongunstig raken.

B.59.3. Bovendien zetten de derde en de vijfde verzoekende partij in de zaak nr. 5933 niet concreet uiteen hoe die bepaling de situatie van de cursussen die zij verstrekken in het kader van de masterstudies die op hen betrekking hebben of de niet anders gepreciseerde « initiatieven » van de derde verzoekende partij rechtstreeks en ongunstig kan aantasten.

B.59.4. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 70, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 73 van het decreet van 7 november 2013

B.60. Artikel 73 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Op het einde van een initiële opleiding bekrachtigd door een academische graad van master in minstens 120 studiepunten of van gelijkwaardig niveau, kunnen specialisatiestudies van de tweede cyclus tot een andere academische graad van master leiden, na het slagen, volgens het studieprogramma, voor minstens 60 bijkomende studiepunten.

Deze studies hebben tot doel een gespecialiseerde beroepskwalificatie te verlenen die overeenstemt met minstens één van de volgende doelstellingen :

1° de uitoefening van sommige beroepen toe te laten, met inachtneming van de overeenstemmende wetsbepalingen, inzonderheid in de gezondheidssector;

2° een antwoord te geven aan de behoeften inzake specifieke opleidingen in het kader van programma's voor ontwikkelingssamenwerking;

3° toegang te verlenen tot de bijzondere bekwaamheidsbewijzen en graden vereist door de wet of tot de bijzondere competenties erkend door de onderzoeks- en onderwijsteams, die gericht zijn op originaliteit, uniciteit en wetenschappelijke of artistieke specificiteit in de Franse Gemeenschap.

De ARES zorgt voor de coherentie van deze studies en waarborgt er de overeenstemming van in verband met deze criteria ».

B.61.1. In de zaken nrs. 5927 en 5929 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van artikel 73, derde lid, van het decreet van 7 november 2013.

B.61.2. Door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de overeenstemming van de specialisatiestudies van de tweede cyclus met de beoogde criteria te waarborgen, doet de bestreden bepaling geen afbreuk aan de vrijheid van onderwijs gewaarborgd bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet.

Zoals is vermeld in B.13.2.4, zijn de instellingen voor hoger onderwijs inderdaad autonoom ten opzichte van de « ARES », die haar opdrachten moet uitoefenen zonder afbreuk te doen aan de autonomie van die instellingen.

B.61.3. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 74 van het decreet van 7 november 2013

B.62. Artikel 74 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

«De instellingen voor hoger onderwijs kunnen studies van voortgezette opleiding inrichten ter bestemming van gediplomeerden van het hoger onderwijs of houders van gelijkwaardige bekwaamheidsbewijzen.

Deze studies hebben één of meerdere doelstellingen :

1° het actualiseren van de kennis van de gediplomeerden, inzonderheid in functie van het bijzondere beroepsprofiel van de studenten;

2° het perfectioneren of specialiseren van hun kennis en competenties in een of ander bijzonder vak, in hetzelfde studiegebied als hun initiële diploma of in een verschillend gebied. Tot deze categorie behoren inzonderheid de opleiding van wederinschakeling in het arbeidsproces of heroriëntatie;

3° het aanvullen en perfectioneren van hun opleiding, in rechtstreeks verband met hun huidige of komende beroepsactiviteit, met als doel de continuïteit van hun beroepstraject;

4° het uitbreiden en verrijken van hun persoonlijke opleiding, als actieve burger met kritische zin.

Voor deze studies van voortgezette opleiding, is uit essentie de professionele en persoonlijke inaanmerkingneming van toepassing en kadert in het levenslange leerproces.

De ARES, op advies van de Academische polen, zorgt voor de coherentie van het aanbod aan dergelijke studies en de voorwaarden voor de toegang ertoe en voor het vermijden van elke concurrentie.

Het slagen voor deze studies wordt niet met een academische graad bekrachtigd. Ze kunnen het uitreiken toelaten van sommige getuigschriften en de toekenning van studiepunten aan de studenten die overeenstemmen met de met succes gevolgde studies, indien ze minstens betrekking hebben op 10 studiepunten en dezelfde criteria in acht nemen inzake organisatie, toegang, inhoud en kwaliteit als de studies die tot academische graden leiden. Deze overeenstemming wordt door de ARES bevestigd.

Deze studies van voortgezette opleiding komen niet in aanmerking voor het algemene systeem van financiering van de hogere studies, met uitzondering van de studies ingericht door de Instellingen voor sociale promotie. Nochtans kan de Regering specifieke regels bepalen voor de financiering van sommige onder hen, na advies van de ARES ».

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.63.1. De « studies voor voortgezette opleiding » zijn een « gestructureerd geheel van leeractiviteiten die door een instelling voor hoger onderwijs worden georganiseerd, maar die niet leiden tot een bekwaamheidsbewijs of een academische graad, met uitzondering van sommige studies voor sociale promotie, dat tot doel heeft de verworven competenties en kennis van de gediplomeerden van het hoger onderwijs of van personen die gelijkaardige professionele of persoonlijke verworven competenties en kennis kunnen laten gelden, aan te vullen, uit te breiden, te verbeteren, bij te werken of te vervolmaken » (artikel 15, § 1, eerste lid, 34°, van het decreet van 7 november 2013).

Vóór de wijziging ervan bij artikel 34 van het decreet van 25 juni 2015 « tot wijziging van verschillende bepalingen betreffende het hoger onderwijs » bepaalde artikel 66 van het decreet van 7 november 2013 :

« [...]

§ 2. De studies van voortgezette opleiding bieden aan de gediplomeerden van het hoger onderwijs en de personen die de verworven kennis en vaardigheden op professioneel of persoonlijk niveau in aanmerking kunnen laten nemen of gelijkwaardig personeel, op het einde van hun initiële opleiding of levenslang en met een persoonlijk, maatschappelijk of beroepsdoel, gestructureerde gehelen van leeractiviteiten met als doel het vervolledigen, uitbreiden, verbeteren, actualiseren of de vervolmaking van hun kennis, knowhow, vaardigheden en kwalificaties, verworven zowel tijdens hun vorige studies als door hun persoonlijke of beroepservaring.

Deze studies kunnen tot de uitreiking leiden van diploma's, bekwaamheidsbewijzen, getuigschriften of attesten, naargelang hun inhoud en hun statuut. Het gaat om studies van de eerste of tweede cyclus naargelang van het niveau van de leeractiviteiten die ze bevatten.

[...]

§ 4. Voor de studies en de opleidingen bedoeld bij de paragrafen 2 en 3, dragen het inschrijvingsgeld gevegd van de studenten, de mogelijke specifieke financiering en de eigen vermogensmiddelen bestemd door de instelling bij tot de dekking van de kosten die gepaard gaan met de organisatie van dit onderwijs. Deze bepaling is niet van toepassing op de opleiding van het CAPAES noch op de opleidingen ingericht door de Instellingen voor sociale promotie ».

B.63.2. Noch de laatste zeven woorden van het vierde lid van artikel 74 van het decreet van 7 november 2013, noch het zesde lid van hetzelfde artikel regelen het statuut van de hoogleraren.

Zelfs indien de toepassing ervan gevolgen zou kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in de zaak nr. 5933, dan nog zouden die bepalingen hun situatie niet rechtstreeks kunnen raken, vermits zij slechts enkele algemene regels vaststellen inzake de organisatie en de financiering met betrekking tot de « studies van voortgezette opleiding ».

B.63.3. Voor het overige volstaat het gegeven dat de tweede, de derde en de vijfde verzoekende partij « academische verantwoordelijken » zijn voor een programma van voortgezette opleiding, voorgesteld door de universitaire instelling die hen tewerkstelt, niet om aan te tonen dat de bestreden bepalingen hun situatie op ongunstige wijze rechtstreeks zouden kunnen raken.

Bovendien verduidelijkt de vierde verzoekende partij niet hoe de bestreden bepalingen haar ertoe zouden kunnen verplichten om ervan af te zien de erkenning van het studieprogramma dat zij naar eigen zeggen « leidt », voor rekening van de instelling die haar tewerkstelt te verkrijgen, of om de organisatie ervan grondig te wijzigen.

B.63.4. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij het vorderen van de vernietiging van de laatste zeven woorden van het vierde lid van artikel 74 van het decreet van 7 november 2013 en van het zesde lid van dat laatste artikel.

Wat de middelen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 betreft

B.64.1. In de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van artikel 74 van het decreet van 7 november 2013, in zoverre die bepaling afbreuk zou doen aan de autonomie van de instellingen en dus aan de vrijheid van onderwijs van de hogescholen, van de hogere kunstschole en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht niet openbaar is.

B.64.2. Door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om de coherentie van het aanbod aan studies van voortgezette opleiding en de voorwaarden voor de toegang ertoe te verzekeren, waarbij elke concurrentie wordt vermeden (artikel 74, vierde lid) en om de overeenstemming te bevestigen van die studies met criteria inzake organisatie, toegang, inhoud en kwaliteit (artikel 74, vijfde lid, laatste zin) doet de bestreden bepaling geen afbreuk aan de vrijheid van onderwijs gewaarborgd bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet.

Zoals in B.13.2.4 is vermeld, zijn de instellingen voor hoger onderwijs inderdaad autonoom ten opzichte van de « ARES », die haar opdrachten moet uitoefenen zonder afbreuk te doen aan de autonomie van die instellingen.

B.64.3. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 75 van het decreet van 7 november 2013

B.65. Artikel 75 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De administratieve taal van de instellingen voor hoger onderwijs is de Franse taal.

§ 2. De onderwijs- en evaluatietaal van de leeractiviteiten is het Frans.

Nochtans kunnen activiteiten in een andere taal ingericht en geëvalueerd worden :

1° in de eerste studiecycclus, naar rata van ten hoogste een vierde van de studiepunten;

2° voor de studies die leiden tot de academische graad van master, behoudens voor de studiepunten die specifiek zijn voor de didactische finaliteit, naar rata van de helft van de studiepunten;

3° voor de studies die gezamenlijk ingericht worden door meerdere instellingen voor hoger onderwijs overeenkomstig artikel 82, waaronder minstens één instelling buiten de Franse Gemeenschap;

4° voor de specialisatiestudies;

5° voor de studies van de derde cyclus;

6° voor de studies van voortgezette opleiding en andere opleidingen.

In het algemeen kan elke leeractiviteit van een cursus van de eerste of tweede cyclus gegeven of geëvalueerd worden in een andere taal indien ze ook in het Frans wordt ingericht; aan deze verplichting wordt voldaan voor de opties of de activiteiten op individuele keuze van de student, in de zin van artikel 127, als er minstens een andere keuze bestaat inzake optie of activiteit in het Frans.

Voor de toepassing van paragraaf 2 van het tweede lid, 1° en 2°, komen het onderwijs in vreemde talen, het eindstudiewerk, de activiteiten inzake beroepsintegratie alsook de leeractiviteiten die gezamenlijk ingericht worden door instellingen buiten de Franse Gemeenschap die erkend zijn door hun bevoegde overheid inzake hoger onderwijs, niet in aanmerking.

Voor de studies van de tweede cyclus, kan bovendien de Regering aan de instellingen voor hoger onderwijs afwijkingen toestaan wanneer de beoogde studies een internationale aard hebben voortvloeiend uit de excellentie van het wetenschappelijke of artistieke gebied, of van zijn bijzondere aard. De afwijkingen worden op de voordracht van de ARES toegestaan ».

B.66.1. Die decretale bepaling staat de instellingen voor hoger onderwijs toe een andere taal dan het Frans als onderwijstaal te gebruiken. Zij legt evenwel enkele voorwaarden vast met betrekking tot sommige studies van de eerste en van de tweede cyclus.

De vierde verzoekende partij in de zaak nr. 5933 geeft niet aan of de cursus die zij in het Engels verstrekt, is verbonden met die categorieën van studies, zodat niet kan worden nagegaan of de in de voormelde bepaling uiteengezette voorwaarden haar situatie rechtstreeks en ongunstig kunnen raken.

B.66.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 75 van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 82 van het decreet van 7 november 2013 en artikel 15, § 1, eerste lid, 18°, van hetzelfde decreet

B.67.1. Artikel 82 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. In het kader van hun opdrachten ontwikkelen de instellingen voor hoger onderwijs partnerschappen onderling, alsook met andere instellingen of rechtspersonen uit de wereld van de wetenschappen, het onderwijs, uit het beroepsleven en de cultuur. De gekozen partners kunnen Belgisch zijn of uit het buitenland komen. Ze kunnen samenwerkingsovereenkomsten met deze partners sluiten.

Voor de overeenkomsten inzake onderwijs, moeten de partnerinstellingen door hun bevoegde overheid erkend worden inzake hoger onderwijs.

§ 2. Twee of meerdere instellingen voor hoger onderwijs, in de Franse Gemeenschap of buiten de Franse Gemeenschap, kunnen onderling samenwerkingsovereenkomsten in de zin van de vorige paragraaf sluiten voor de gezamenlijke administratieve en academische organisatie van leeractiviteiten van een opleiding of een gezamenlijk studieprogramma waartoe minstens één van ze gemachtigd is. Een dergelijke overeenkomst kan betrekking hebben op het aanbod en de organisatie van onderwijs, het uitwisselen van personeelsleden of het delen van infrastructuren.

De overeenkomst wijst, onder de instellingen die ertoe gemachtigd worden voor de bedoelde studies, de referentie-instelling aan die belast is met de centralisatie van het administratieve en academische beheer van het programma en de studenten. De Regering kan de minimale inhoud van een dergelijke overeenkomst aanvullen.

§ 3. Een gezamenlijk studieprogramma kan tot een gezamenlijke diploma-uitreiking leiden wanneer het gezamenlijk ingericht wordt in de zin van de vorige paragraaf, alle partners in de Franse Gemeenschap ertoe gemachtigd zijn of gezamenlijk gemachtigd zijn voor deze studies, de leeractiviteiten gezamenlijk ingericht, beheerd en verstrekt worden en het slagen daarvoor collegiaal bekrachtigd wordt en wanneer het leidt tot de gezamenlijke uitreiking van een enkel diploma, ondertekend door alle partners, ofwel diploma's uitgereikt door iedere instelling krachtens hun eigen machtiging en wetgeving.

Om een programma voor de gezamenlijke diplomering voor te dragen, moeten de partnerinstellingen in de Franse Gemeenschap, elk, in het kader van de overeenkomst, minstens 15 % ten laste nemen van de leeractiviteiten van het programma van de betrokken studiecycclus. Daarenboven, zal elke student effectief leeractiviteiten hebben gevolgd ingericht door minstens twee verschillende partners.

Dit laatste lid is niet van toepassing op de studies die aanleiding geven tot een gezamenlijke diplomering en die ingericht worden in het kader van de bijzondere programma's bepaald door de Europese Unie.

De overeenkomst inzake gezamenlijke diplomering bepaalt inzonderheid :

- 1° de bijzondere voorwaarden voor de toegang tot de studies;
- 2° de nadere regels voor de inschrijving;
- 3° de organisatie van leeractiviteiten;
- 4° de nadere regels voor de evaluatie, de beraadslaging en de bekrachtiging op het einde van de cyclus;
- 5° het opschrift van de graad (graden), bekwaamheidsbewijzen of diploma's die uitgereikt worden, alsook het model ervan;
- 6° de regels voor de herverdeling van de ontvangsten en de verdeling van de uitgaven over de partnerinstellingen;

7° de instelling voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap aangewezen als referentie in de Franse Gemeenschap;

8° de bepalingen met betrekking tot de verzekeringen aangegaan voor de studenten.

De nadere regels voor de evaluatie en de organisatie bepaald in de overeenkomst moeten overeenstemmen met de wetgeving die geldt in één van de partnerinstellingen.

[...] ».

B.67.2. Artikel 15, § 1, eerste lid, 18°, van hetzelfde decreet bepaalt :

« Voor de toepassing van dit decreet en de besluiten tot uitvoering ervan, wordt verstaan onder :

[...]

18° gezamenlijke diplomering : bijzondere vorm van co-organisatie van gezamenlijke studies waarvoor alle partners in de Franse Gemeenschap die aan gezamenlijke diplomering doen voor die studies daartoe gemachtigd of samen gemachtigd zijn, waarvan de leeractiviteiten gezamenlijk worden georganiseerd, beheerd en verstrekt, en waarvoor een collegiale bekrachtiging voor het slagen ervoor wordt verleend, leidend tot het uitreiken van een uniek diploma of van diploma's die worden uitgereikt volgens de wetgeving die elke partner eigen is; ».

B.68.1. Artikel 82, § 3, van het decreet van 7 november 2013 legt de voorwaarden vast waaronder een « gezamenlijk studieprogramma », gezamenlijk ingericht door instellingen voor hoger onderwijs gebonden door een « samenwerkingsovereenkomst », kan leiden tot een « gezamenlijke diploma-uitreiking ». Dezelfde bepaling legt ook de voorwaarden vast waaronder een « programma voor de gezamenlijke diplomering » kan worden voorgesteld en legt vereisten inzake inhoud op met betrekking tot elke « overeenkomst inzake gezamenlijke diplomering » gesloten tussen de voormelde instellingen.

B.68.2. Artikel 82, § 3, van het decreet van 7 november 2013 richt zich enkel tot de instellingen voor hoger onderwijs. Het regelt geenszins het statuut van de hoogleraren.

Ook al zou de toepassing ervan gevolgen kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in de zaak nr. 5933, dan nog zou die bepaling de situatie van die laatstgenoemden niet rechtstreeks kunnen raken.

Voor het overige tonen de verklaringen van de derde verzoekende partij in die zaak en de documenten die zij voorlegt niet aan dat artikel 82, § 3, van het decreet van 7 november 2013, dat tot doel heeft de aspecten van de samenwerking tussen de instellingen voor hoger onderwijs te regelen, haar situatie ongunstig zou kunnen raken.

B.68.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 15, § 1, eerste lid, 18°, en van artikel 82, § 3, van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 86 van het decreet van 7 november 2013 en van artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, van hetzelfde decreet

B.69.1. Artikel 86 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De machtiging om hogere studies te organiseren en om de academische graden toe te kennen die ze bekrachtigen, wordt aan een instelling voor hoger onderwijs bij decreet toevertrouwd of ingetrokken.

De machtiging heeft betrekking op de studies die leiden tot een bijzonder bekwaamheidsbewijs, alsook op het geografische grondgebied waarop deze studies ingericht kunnen worden, met uitzondering van de werkzaamheden betreffende de voorbereiding van een doctoraatsthesis die niet in verband staan met een specifieke vestiging. Een machtiging wordt verleend voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of, in het Waalse Gewest, voor één of meerdere bestuursarrondissementen.

Op eensluidend advies van de ARES kan een instelling voor hoger onderwijs een deel van de leeractiviteiten inrichten buiten de aldus bepaalde vestigingen, voor zover deze gedecentraliseerde activiteiten niet 15 studiepunten per studiecycclus overschrijden en nooit een dubbele onderwijsactiviteit zijn.

§ 2. Elke gezamenlijke instelling van een studiecycclus, met of zonder gezamenlijke diplomering, tussen meerdere instellingen voor hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap met toepassing van de bepalingen van artikel 82, § 2 of § 3, wordt eerst aan het gunstige advies van de ARES voorgelegd.

Deze bepaling betreft niet de reeds bestaande gezamenlijke organisaties bij de inwerkingtreding ervan ».

B.69.2. Artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, van hetzelfde decreet bepaalt :

« Voor de toepassing van dit decreet en de besluiten tot uitvoering ervan, wordt verstaan onder :

[...]

42° machtiging : bevoegdheid die bij decreet aan een instelling voor hoger onderwijs toegekend wordt op een bepaald grondgebied een studieprogramma te organiseren, een academische graad toe te kennen en de ermee gepaard gaande getuigschriften en diploma's uit te reiken; ».

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.70.1. Artikel 86, § 1, tweede en derde lid, van het decreet van 7 november 2013 draagt bij tot de definitie van de inhoud van een « machtiging om hogere studies te organiseren en om de academische graden toe te kennen die ze bekrachtigen » die is verleend aan een instelling voor hoger onderwijs, en stelt de regels vast met betrekking tot de definitie van het grondgebied waarop die studies kunnen worden ingericht.

De definitie van de machtiging bij artikel 15, § 1, 42°, van hetzelfde decreet geeft aan dat die handeling alleen rechtstreeks betrekking heeft op de activiteiten van de instellingen voor hoger onderwijs.

B.70.2. Artikel 86, § 1, tweede en derde lid, van het decreet van 7 november 2013 richt zich enkel tot de instellingen voor hoger onderwijs. Het regelt geenszins het statuut van de hoogleraren.

Zelfs indien de toepassing ervan gevolgen zou kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in de zaak nr. 5933, dan nog zou die bepaling hun situatie niet rechtstreeks kunnen raken.

Voor het overige tonen de verklaringen van de eerste verzoekende partij en de documenten die zij voorlegt niet aan dat artikel 86, § 1, tweede en derde lid, haar activiteiten als hoogleraar aan een universiteit en bestuurder binnen een hogeschool ongunstig zou kunnen raken.

B.70.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5931 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 15, § 1, 42°, en van artikel 86, § 1, tweede en derde lid, van het decreet van 7 november 2013.

B.71.1. Artikel 86, § 2, van hetzelfde decreet maakt elke co-organisatie van een studiecycclus waartoe is besloten na de inwerkingtreding van die bepaling, afhankelijk van het gunstige advies van de « ARES ». Een « co-organisatie » is een « partnerschap tussen twee of meer instellingen die zich, door middel van een overeenkomst, bereid verklaren om werkelijk deel te nemen aan de administratieve en academische organisatie van de leeractiviteiten van een opleiding of van een gezamenlijk studieprogramma waartoe ten minste één onder die gemachtigd is; een dergelijke overeenkomst kan betrekking hebben op het aanbod en de organisatie van cursussen, de uitwisseling van personeelsleden of van infrastructuren » (artikel 15, § 1, eerste lid, 22°, van het decreet van 7 november 2013).

B.71.2. Die bepaling richt zich enkel tot de instellingen voor hoger onderwijs. Zij regelt geenszins het statuut van de hoogleraren.

Zelfs indien de toepassing ervan gevolgen zou kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in de zaak nr. 5933, dan nog zou die bepaling hun situatie niet rechtstreeks kunnen raken.

Voor het overige tonen de verklaringen van de derde verzoekende partij en de documenten die zij voorlegt niet aan dat de voormelde decretale bepaling, die tot doel heeft de aspecten van de samenwerking onder instellingen voor hoger onderwijs van de Franse Gemeenschap te regelen, haar situatie ongunstig zou kunnen raken.

B.71.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 86, § 2, van het decreet van 7 november 2013.

Wat het middel in de zaak nr. 5927 betreft

B.72.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 86, § 1, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, omdat het, door een machtiging te vereisen voor de inrichting van de hogere studies en voor het uitreiken van de academische graden, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs van de hogescholen, van de hogere kunstscholen en van de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de inrichtende macht privaat is en door de Franse Gemeenschap wordt gesubsidieerd.

B.72.2. De vrijheid van onderwijs erkend bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet kent iedere privépersoon het recht toe om onderwijs in te richten en te laten verstrekken zonder daarvoor vooraf de toestemming te moeten hebben.

De vrijheid van onderwijs is evenwel niet absoluut. Zij kan worden beperkt door een wetgevende maatregel op voorwaarde dat die niet onevenredig is met het daarmee nagestreefde doel.

Het recht op subsidies ten laste van de Gemeenschap, dat voortvloeit uit de vrijheid van onderwijs, is beperkt, enerzijds, door de mogelijkheid voor de Gemeenschap om die te koppelen aan vereisten in verband met het algemeen belang en, anderzijds, door de noodzaak de beschikbare financiële middelen te verdelen onder de verschillende opdrachten van de Gemeenschap.

B.72.3. De inrichting van hogere studies afhankelijk maken van het bezit van een machtiging beperkt de vrijheid van onderwijs.

B.72.4. Een van de doelstellingen van het decreet van 7 november 2013 bestaat erin « in het voordeel van alle spelers [...] de concurrentie te blijven verminderen onder de instellingen voor hoger onderwijs die dezelfde doelstellingen van algemeen belang beogen [...] en de overgang van een competitief model naar een samenwerkend model na te streven » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, pp. 6-7).

In de memorie van toelichting bij het ontwerpdecreet dat aan de oorsprong van het decreet van 7 november 2013 ligt, wordt in dat verband gepreciseerd :

« De concurrentiesituatie binnen ons systeem dat, in dit stadium, al te vaak, op het vlak van het studieaanbod, een beleid van vestiging in plaats van een samenhangend beheer bevoorrecht, zowel op plaatselijk niveau als voor ons hele systeem van hoger onderwijs is herhaaldelijk aan de kaak gesteld » (*ibid.*, p. 8).

Het decreet strekt ertoe « een logica van mededinging te overstijgen voor een samenhangend beheer dat steunt op de begrippen van uitmuntendheid, synergie, samenwerking en solidariteit onder de instellingen en hun teams » (*ibid.*, nr. 537/3, p. 8).

Het decreet, dat ook ertoe strekt « een antwoord te bieden op de noodzaak om naar behoren gebruik te maken van de publieke middelen » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 8), stelt een « model » voor dat onder meer tot doel heeft « de overbodige herhalingen onder instellingen weg te werken », « een beter beheer van de publieke middelen te verzekeren » en « de situaties van overbodige herhalingen te beperken die onder meer voortvloeien uit het bestaande systeem van openbare financiering en machtigingen » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 9).

Gelet op het feit dat de instellingen voor hoger onderwijs voornamelijk worden gefinancierd door middel van een « gesloten enveloppe » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 12; *ibid.*, nr. 537/3, p. 9), bestaat het zowel individuele als collectieve « belang » van die instellingen erin « de situaties van onverantwoorde concurrentie te beperken die structureel leiden tot een spreiding van de middelen voor die welke die studies inrichten » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 12; *ibid.*, nr. 537/3, p. 9).

B.72.5. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de vereiste van een machtiging voor de inrichting van hogere studies in hogescholen, hogere kunstscholen en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie waarvan de private inrichtende machten worden gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap, een maatregel is die niet alleen evenredig is met de wil om de concurrentie te beperken in het algemeen belang, maar ook met de noodzaak om rekening te houden met de beschikbare financiële middelen van de Franse Gemeenschap.

B.72.6. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 87 en bijlage IV van het decreet van 7 november 2013

B.73. Artikel 87 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Een machtiging wordt ‘ voorwaardelijk ’ genoemd wanneer ze onderworpen is aan de voorwaarde dat de instellingen aan wie deze gezamenlijke machtiging wordt toegekend, een overeenkomst van gezamenlijke diplomering met elkaar sluiten, in de zin van artikel 82, § 3.

Behoudens uitdrukkelijke verantwoording, is elke nieuwe machtiging voorgedragen door de ARES, ofwel een voorwaardelijke gezamenlijke machtiging, ofwel moet deze in een project kaderen van samenwerking of gezamenlijke organisatie tussen verschillende instellingen volgens de bepalingen van artikel 82.

De lijst van deze machtigingen wordt als bijlage IV bij dit decreet opgenomen ».

Bijlage IV van hetzelfde decreet bevat een « lijst van de voorwaardelijke gezamenlijke machtigingen ».

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.74.1. Artikel 87 van het decreet van 7 november 2013 stelt twee bijzondere regels vast met betrekking tot sommige machtigingen, die worden aangevuld in bijlage IV van dat decreet.

Zelfs indien de toepassing van die regels gevolgen kan hebben voor het werk van sommige hoogleraren, dan nog hebben zij geenszins betrekking op hun statuut en kunnen zij hun situatie niet rechtstreeks en ongunstig raken.

B.74.2. Bovendien zet de derde verzoekende partij in de zaak nr. 5933 niet concreet uiteen hoe de voormelde bepalingen de « initiatieven » waarnaar zij verwijst en die niet nader worden gepreciseerd, rechtstreeks en ongunstig kunnen raken.

B.74.3. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 87 en van bijlage IV van het decreet van 7 november 2013.

Wat het middel in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 betreft

B.75.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 is artikel 87, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, omdat het de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstscholen en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie hun initiatiefrecht zou ontnemen met betrekking tot de ontwikkeling van het onderwijsaanbod.

B.75.2.1. Een machtiging in de zin van artikel 87, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 wordt bij decreet verleend (artikel 86, § 1, van hetzelfde decreet).

De decreterende macht wordt gezamenlijk uitgeoefend door het Parlement en de Regering (artikel 17 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen), waarbij het initiatiefrecht zowel toekomt aan de Regering als aan de leden van het Parlement (artikel 132 van de Grondwet).

B.75.2.2. Een « nieuwe machtiging » in de zin van artikel 87, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 is een machtiging die niet bestond vóór de inwerkingtreding van dat decreet.

B.75.2.3. Die bepaling heeft alleen betrekking op de machtigingen die door de « ARES » aan de Franse Gemeenschapsregering worden voorgesteld (artikel 21, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013).

Zij ontnemt evenwel noch die Regering, noch de leden van het Parlement hun recht om andere machtigingen voor te stellen, bijvoorbeeld op verzoek van private inrichtende machten.

B.75.3. De instellingen voor hoger onderwijs zijn autonoom ten opzichte van de « ARES » (artikel 19, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013). Een onderwijsinstelling kan overigens alleen aan de « ARES » vragen het onderwijsaanbod te

laten evolueren, evolutie die die instelling van openbaar nut kan voorstellen aan de Regering (artikel 21, eerste lid, 3°, van hetzelfde decreet). Een academische zone tussen verscheidene polen kan eveneens aan de « ARES » voorstellen het onderwijsaanbod te laten evolueren (artikel 63, tweede lid, van hetzelfde decreet).

B.75.4. De in de bestreden bepaling vervatte regel ontnemt een private inrichtende macht evenmin het initiatiefrecht om een overeenkomst voor gezamenlijke diplomering te sluiten of een project van samenwerking op te stellen met het oog op het aanvragen van een nieuwe machtiging in de zin van die bepaling.

Bovendien kan de « ARES » ook, onder voorbehoud van een uitdrukkelijke motivering, een nieuwe machtiging voorstellen zonder dat een dergelijke overeenkomst of een dergelijk project bestaat, « met name om de vernieuwende initiatieven of de initiatieven die zijn verbonden aan een bijzondere bevoegdheid van een team te ondersteunen » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 23).

B.75.5. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.75.6. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 88 en bijlage II van het decreet van 7 november 2013

B.76. Artikel 88 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« § 1. De machtigingen om initiële cursussen van de eerste en tweede cyclussen en van specialisatiebachelor kunnen herzien worden, op voorstel of na advies van de ARES, met uitwerking voor het academiejaar dat een aanvang neemt gedurende het jaar dat op het jaar van de aanneming van het decreet ter toekenning van deze machtigingen volgt. In zijn voorstellen verantwoordt de ARES en zorgt deze voor een collectief evenwicht, in harmonie met de lokale aanvragen en de menselijke, intellectuele, materiële en financiële middelen die beschikbaar zijn, en waarbij elke concurrentie of overbodige herhaling vermijdend. Het advies van de ARES over de nieuwe machtigingen steunt inzonderheid op de bestaande specifieke competenties, op de opvangcapaciteiten voor studenten en de globale coherentie van het aanbod, daarbij steriele concurrentie tussen instellingen en Academische polen wordt belet.

De lijst van de machtigingen om de initiële studies van de eerste en de tweede cyclussen en de specialisatiebachelor in te richten wordt als bijlage II bij dit decreet opgenomen.

§ 2. Uiterlijk op het begin van het academiejaar 2020 moeten de studiecyclussen van het korte type, buiten specialisatiestudies, die leiden tot dezelfde academische graad ingericht in hetzelfde arrondissement en waarvan minstens één diploma's toekent aan minder dan 10 studenten per jaar en gemiddeld over de vijf academiejaren, gezamenlijk ingericht worden door de instellingen die gemachtigd zijn binnen de Academische pool van de betrokken vestigingen, op straffe van verlies van deze machtiging voor deze vestigingen. Deze bepaling betreft niet de studies ingericht een keer op het grondgebied van een Academische pool of die gezamenlijk als gezamenlijke diplomering door minstens drie gemachtigde instellingen worden ingericht. De ARES kan de wetgever uitzonderingen op deze bepaling, die degelijk met redenen omkleed moeten worden, voorstellen.

§ 3. De machtiging om de grondige finaliteit van een master in te richten wordt verleend aan de universiteiten die gemachtigd zijn voor deze master in 120 studiepunten en die aan een thematische doctoraatsschool deelnemen van het studiegebied. Bij uitzondering daarop wordt de machtiging om de grondige finaliteit in te richten ook toegekend aan de Hogere Kunstscholen als deze ook ingericht wordt in het kader van een gezamenlijk programma met een universiteit die aan de doctoraatsschool in de kunsten en kunstwetenschappen deelneemt ».

Bijlage II van hetzelfde decreet (« Machtigingen om de initiële studies van de eerste en de tweede cyclus in te richten ») omvat een tabel met als titel « lijst van de academische graden van beroepsgerichte bachelor, bachelor specialisatie, overgangsbachelor en master van minstens 120 studiepunten » en verschillende andere tabellen waarin de machtigingen worden opgesomd die worden verleend aan de universiteiten, de hogescholen en de hogere kunstscholen.

Wat het belang van de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 betreft

B.77.1. De « bachelor specialisatie » verwijst naar de « studies die leiden tot een academische graad van bijzondere bachelor (van niveau 6) tot bekrachtiging van de specifieke studies van de eerste cyclus van ten minste 60 studiepunten, die een voorafgaande opleiding van bachelor aanvullen » (artikel 15, § 1, eerste lid, 11°, van het decreet van 7 november 2013).

Bijlage II van het decreet van 7 november 2013, waarnaar artikel 88, § 1, tweede lid, van het decreet verwijst, identificeert onder meer de studieprogramma's die de instellingen voor hoger onderwijs kunnen inrichten.

B.77.2. Zelfs indien de toepassing van die bijlage gevolgen kan hebben voor het werk van sommige hoogleraren, dan nog heeft zij geenszins betrekking op hun statuut en kan zij hun situatie niet rechtstreeks en ongunstig raken.

B.77.3. Bovendien zetten de derde en de vijfde verzoekende partij niet concreet uiteen hoe de voormelde bepalingen de situatie van de cursussen die zij verstrekken in het kader van de hen betreffende studies of de niet anders gepreciseerde « initiatieven » van de derde verzoekende partij rechtstreeks kunnen raken.

B.77.4. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 88, § 1, tweede lid, en van bijlage II van het decreet van 7 november 2013.

Wat de middelen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 betreft

B.78.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet omdat het de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie hun vrijheid zou ontnemen om studies van voortgezette opleiding aan te bieden.

B.78.2. Artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 heeft betrekking op de studiecyclussen die, in geval van slagen, leiden tot een academische graad.

Het slagen voor de studies van voortgezette opleiding leidt niet tot een academische graad (artikel 74, vijfde lid, van het decreet van 7 november 2013).

Daar de bestreden bepaling niet van toepassing is op de studies van voortgezette opleiding, heeft zij niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.79.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaken nrs. 5927, 5928 en 5929 is artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met de artikelen 24, § 1,

eerste lid, en 27 van de Grondwet omdat die decretale bepaling, door de co-organisatie te eisen van studiecyclussen door instellingen die ertoe gemachtigd zijn hogere studies in te richten, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstscholen en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.79.2.1. De vrijheid van onderwijs kan worden beperkt door een wetgevende maatregel op voorwaarde dat die niet onevenredig is met het daarmee nagestreefde doel.

B.79.2.2. De vrijheid van vereniging erkend bij artikel 27 van de Grondwet impliceert onder meer het recht om zich niet te verenigen.

Artikel 11 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens bepaalt :

« 1. Eenieder heeft recht [...] op vrijheid van vereniging [...].

2. De uitoefening van deze rechten kan aan geen andere beperkingen worden onderworpen dan die welke bij de wet zijn voorzien en die in een democratische samenleving nodig zijn in het belang van 's lands veiligheid, de openbare veiligheid, de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, voor de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. [...] ».

Die bepaling erkent een « negatief recht van vereniging, met andere woorden een recht om niet ertoe te worden verplicht zich bij een vereniging aan te sluiten » (EHRM, 30 juni 1993, *Sigurður A. Sigurjónsson* t. IJsland, § 35; grote kamer, 29 april 1999, *Chassagnou en andere* t. Frankrijk, § 103; grote kamer, 11 januari 2006, *Sørensen en Rasmussen* t. Denemarken, § 54; 27 april 2010, *Vörður Ólafsson* t. IJsland, §§ 45-46).

B.79.3. De instellingen voor hoger onderwijs die individueel ertoe gemachtigd zijn studies in te richten, ertoe verplichten een cyclus van die studies gezamenlijk in te richten, op straffe van het verlies van hun machtiging, beperkt zowel de vrijheid van onderwijs als de vrijheid van vereniging van de inrichtende machten van die instellingen.

B.79.4. Artikel 88, § 2, van het decreet van 7 november 2013 strekte ertoe een einde te maken aan « situaties van overbodige overlappings met een te klein aantal studenten » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 23).

Die bepaling maakt deel uit van een geheel van maatregelen dat ertoe strekt te voorkomen dat « sommige instellingen verdwijnen », hetgeen « zou leiden tot een verminderde kwaliteit en dichtheid van het lokaal aanbod van ons systeem van hoger onderwijs dat precies rijk is aan die verscheidenheid » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 6) en dat, zoals in B.72.4 is vermeld, ertoe strekt een einde te maken aan een overmatig onderwijsaanbod en aan de onverantwoorde concurrentie onder instellingen die kunnen leiden tot een spreiding van de middelen en, gelet op de wijze van publieke financiering van het onderwijs, tot een ondoeltreffend gebruik van overheidsgeld.

B.79.5. De draagwijdte van de verplichting tot co-organisatie die in de bestreden bepaling is opgenomen, is afgebakend door middel van « duidelijke en redelijke grensdel » waarin met « een grote voorzichtigheid » is voorzien (*ibid.*, nr. 537/3, p. 55).

Die verplichting heeft alleen betrekking op de hogere studies van het korte type die worden ingericht door minstens twee instellingen voor hoger onderwijs in eenzelfde administratief arrondissement.

Alle instellingen die ertoe gemachtigd zijn die studies in te richten op het grondgebied van de academische pool waarvan dat administratief arrondissement deel uitmaakt, zijn enkel ertoe gehouden de voormelde studies gezamenlijk in te richten wanneer een van de in dat arrondissement gevestigde instellingen « minder dan 10 studenten per jaar en gemiddeld over de vijf academiejaren » diplomeert.

De « co-organisatie » is een « partnerschap tussen twee of meer instellingen die zich, door middel van een overeenkomst, bereid verklaren om werkelijk deel te nemen aan de administratieve en academische organisatie van de leeractiviteiten van een opleiding of van een gezamenlijk studieprogramma waartoe ten minste één onder die gemachtigd is; een dergelijke overeenkomst kan betrekking hebben op het aanbod en de organisatie van cursussen, de uitwisseling van personeelsleden of van infrastructuren » (artikel 15, § 1, eerste lid, 22°, van het decreet van 7 november 2013).

B.79.6.1. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de verplichting die de bestreden bepaling oplegt aan de hogescholen, de hogere kunstschoolen en de instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie, waarvan de private inrichtende machten door de Franse Gemeenschap worden gesubsidieerd, en die erin bestaat studies van het korte type gezamenlijk in te richten waarvoor die instellingen voor hoger onderwijs ertoe gemachtigd zijn die in te richten, een maatregel is die niet alleen evenredig is met het doel om de concurrentie in het algemeen belang te beperken, maar tevens met de noodzaak om rekening te houden met de beschikbare financiële middelen van de Franse Gemeenschap.

Die bepaling is dus niet onbestaanbaar met de vrijheid van onderwijs.

B.79.6.2. Voor zover de bestreden bepaling de voormelde onderwijsinstellingen zou verplichten tot een samenwerking in de vorm van een vereniging, doet zij om dezelfde redenen niet op onevenredige wijze afbreuk aan de vrijheid van vereniging.

B.80. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 89 van het decreet van 7 november 2013

B.81. Vóór de wijziging ervan bij artikel 39 van het decreet van 25 juni 2015 « tot wijziging van verschillende bepalingen betreffende het hoger onderwijs » bepaalde artikel 89 van het decreet van 7 november 2013 :

« De machtiging om specialisatiemasterstudies in te richten wordt enkel toegekend aan de instellingen die ertoe gemachtigd zijn een academische graad van het lange type van hetzelfde studiegebied toe te kennen. Deze studies worden noodzakelijkerwijze ofwel ingericht door een universiteit of een Hogere Kunstschool, ofwel gezamenlijk door meerdere instellingen waarvan minstens één universiteit. Nochtans, wordt een dergelijke machtiging verloren voor de instelling die de overeenstemmende studies inricht, ofwel het geheel van de instellingen die de overeenstemmende studies gezamenlijk inrichten, indien ze gemiddeld niet minstens tien studenten een diploma hebben uitgereikt gedurende de drie vorige academiejaren, rekening houdend met het eerste organisatiejaar, behoudens als deze studies ingericht of gezamenlijk ingericht worden als enige in de Franse Gemeenschap. De ARES kan de wetgever uitzonderingen, degelijk met redenen omkleed, op deze bepaling voorstellen.

De lijst van de academische graden die de studies bedoeld bij artikel 73, 3°, bekrachtigen, wordt als bijlage V bij dit decreet opgenomen; de Regering bepaalt de lijst van deze die bedoeld worden bij de categorieën 1° en 2° in coherentie met de andere wetgevingen en reglementeringen die ermee verband houden ».

B.82. Artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereist onder meer dat het verzoekschrift met betrekking tot een beroep tot vernietiging voor elk middel uiteenzet in welk opzicht de regels waarvan de schending voor het Hof wordt aangevoerd, door de bestreden wetsbepaling zouden zijn geschonden.

B.83. Het in de zaak nr. 5927 ingediende verzoekschrift zet niet uiteen hoe artikel 89 van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar zou zijn met de regels waarvan de niet-naleving door het Hof kan worden afgekeurd.

In zoverre daarin de vernietiging van die decretale bepaling wordt gevorderd, is het beroep in die zaak niet ontvankelijk.

Ten aanzien van artikel 90 van het decreet van 7 november 2013

B.84. Artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De instellingen voor hoger onderwijs worden ertoe gemachtigd studies van voortgezette opleiding in te richten in de studiegebieden waarvoor ze gemachtigd worden studies te organiseren van de eerste of tweede cyclus. De ARES kan uitzonderingen, degelijk met redenen omkleed, toestaan op deze bepaling ».

B.85.1. In de zaken nrs. 5927 en 5929 wordt het Hof in de eerste plaats verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van de eerste zin van artikel 90 van het decreet van 7 november 2013, in zoverre die decretale bepaling, door een instelling voor hoger onderwijs te verbieden om studies van voortgezette opleiding in te richten in andere studiegebieden dan die waarvoor zij ertoe gemachtigd is hogere studies van de eerste of de tweede cyclus in te richten, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstschole en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.85.2. De vrijheid van onderwijs kan worden beperkt door een wetgevende maatregel op voorwaarde dat die niet onevenredig is met het daarmee nagestreefde doel.

B.85.3. Artikel 90, eerste zin, van het decreet van 7 november 2013 behoudt de inrichting van de studies van voortgezette opleiding in elk studiegebied voor aan de instellingen voor hoger onderwijs die ertoe gemachtigd zijn hogere studies in dat studiegebied in te richten.

Die regel beperkt de vrijheid van onderwijs van de inrichtende macht van een instelling die studies van voortgezette opleiding wil aanbieden met betrekking tot een studiegebied waarvoor die instelling niet ertoe gemachtigd is hogere studies in te richten.

B.85.4.1. De studies van voortgezette opleiding bestaan in een gestructureerd geheel van leeractiviteiten die worden voorgesteld aan gediplomeerden van het hoger onderwijs of aan personen met een soortgelijke kennis en soortgelijke vaardigheden en competenties, verworven door hun persoonlijke of beroepservaring (artikel 15, § 1, eerste lid, 34°, van het decreet van 7 november 2013; artikel 66, § 2, eerste lid, van hetzelfde decreet; artikel 74, eerste lid, van hetzelfde decreet).

Die studies hebben tot doel « de kennis van de gediplomeerden [te actualiseren] », de « kennis en competenties in een of ander bijzonder vak » van de student « in hetzelfde studiegebied als [het] initiële diploma of in een verschillend gebied » te « perfectioneren of specialiseren », de « [initiële] opleiding » van de student in « rechtstreeks verband met [zijn] huidige of komende beroepsactiviteit, met als doel de continuïteit van [zijn] beroepstraject [aan te vullen] en [te] perfectioneren » en zijn « persoonlijke opleiding, als actieve burger met kritische zin [uit te breiden] en [te] verrijken » (artikel 74, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013).

B.85.4.2. Een « studiegebied » is een « tak van de kennis die met één of meer cursussen overeenstemt » (artikel 15, § 1, eerste lid, 28°, van het decreet van 7 november 2013). Een « cursus » is een « samenhangend geheel van één of meer studiecyclussen dat een bepaalde initiële opleiding uitmaakt; binnen een cursus kunnen de tussengraden *overgangsgraden* zijn,

die dus de voorbereiding tot de volgende cyclus als hoofddoel hebben, en is de eindgraad ‘ beroepsgericht ’ » (artikel 15, § 1, eerste lid, 25°, van hetzelfde decreet).

De hogere studies worden ingericht in de volgende zesentwintig studiegebieden : « Filosofie », « Theologie », « Taal-, letterkunde en traductologie », « Geschiedenis, kunstgeschiedenis en archeologie », « Informatie en communicatie », « Politieke en sociale wetenschappen », « Rechtswetenschappen », « Criminologie », « Economische wetenschappen en beheerswetenschappen », « Psychologische en opvoedingswetenschappen », « Geneeskundige wetenschappen », « Diergeneeskundige wetenschappen », « Tandwetenschappen », « Biomedische en farmaceutische wetenschappen », « Wetenschappen van de volksgezondheid », « Wetenschappen van de motoriek », « Wetenschappen », « Landbouwkundige wetenschappen en biologische engineering », « Ingenieurwetenschappen en technologie », « Bouwkunst en stedenbouw », « Kunst en kunstwetenschappen », « Plastische, visuele en ruimtekunsten », « Muziek », « Theater en spreekkunsten », « Vertoningskunsten en techniek van de verspreiding en de communicatie » en « Dans » (artikel 83, § 1, eerste lid, van hetzelfde decreet).

De studies van voortgezette opleiding, die geen door de instellingen voor hoger onderwijs ingerichte « hogere studies » zijn (artikel 66, §§ 1 en 2, van hetzelfde decreet), behoren tot één of meer van die studiegebieden (artikel 83, § 1, derde lid, van hetzelfde decreet).

B.85.5. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de studies van voortgezette opleiding de hogere studies in beginsel voortzetten. Het is niet zonder redelijke verantwoording dat de organisatie van dergelijke voortgezette opleiding in beginsel wordt voorbehouden aan instellingen die gemachtigd zijn hogere studies in hetzelfde studiegebied te organiseren.

B.86.1. In de zaken nrs. 5927 en 5929 wordt het Hof vervolgens verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van de tweede zin van artikel 90 van het decreet van 7 november 2013, in zoverre de bestreden bepaling, door aan de « ARES » de bevoegdheid toe te kennen om af te wijken van de in de eerste zin van dat artikel vervatte regel, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstschole en instellingen voor sociale promotie.

B.86.2. De tweede zin van artikel 90 van het decreet van 7 november 2013 kent aan de « ARES » de bevoegdheid toe om, onder voorbehoud van een behoorlijke motivering, te beslissen of aan een instelling voor hoger onderwijs een machtiging moet worden verleend om studies van voortgezette opleiding in te richten in een studiegebied waarvoor zij niet ertoe gemachtigd is hogere studies van de eerste of van de tweede cyclus in te richten.

De bestreden bepaling maakt het dus mogelijk om de draagwijdte van de inbreuk op de vrijheid van onderwijs vervat in de eerste zin van artikel 90 van hetzelfde decreet te beperken. Zij draagt dus ertoe bij de rechten van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstscholen of instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie uit te breiden en aldus de vrijheid van onderwijs te bevorderen.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.87. De grieven zijn niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 91 van het decreet van 7 november 2013

B.88. Artikel 91, eerste lid, van hetzelfde decreet bepaalt :

« De machtiging om de doctorale opleiding in te richten wordt toegekend, per studiegebied of geheel van studiegebieden, gezamenlijk aan de Universiteiten die een thematische doctoraatschool omvatten die erkend is door de ARES en die bij de overeenstemmende doctoraatschool bij het FRS-FNRS hoort. Deze is de enige in de Franse Gemeenschap ».

B.89.1. Artikel 91, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 legt voorwaarden vast voor de machtiging van de universiteiten om een doctorale opleiding in te richten.

B.89.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 91, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 97 van het decreet van 7 november 2013

B.90. Vóór de wijziging ervan bij artikel 44 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Er wordt een commissie belast met het ontvangen van de klachten van de studenten betreffende een weigering om inschrijving bedoeld bij artikel 96 opgericht. Voor deze wordt door de ARES gezorgd, die er de logistieke en administratieve steun aan geeft; een personeelslid van de ARES neemt het secretariaat waar.

§ 2. De Regering wijst de leden van deze commissie aan, op de voordracht van de ARES. Ze bestaat uit minstens vijf werkende leden en vijf plaatsvervangende leden. Deze leden worden gekozen onder de leden van het personeel en de studenten van de instellingen voor hoger onderwijs, waaronder minstens 20 % studenten. Daarenboven, moet minimum een derde, afgerond naar de hogere eenheid, van de leden van de commissie personen zijn van een verschillend geslacht als dat van de andere personen, behoudens onmogelijkheid, degelijk met redenen omkleed.

Deze commissie kan meerdere raden bevatten die samengesteld zijn en aangewezen op gelijkaardige wijze.

Het mandaat van de leden van de commissie bedraagt vijf jaar, met uitzondering van de leden studenten die voor één jaar aangewezen worden. De mandaten kunnen vernieuwd worden.

De leden kunnen hun ontslag indienen op elk ogenblik. De Regering kan enkel een lid ontslaan in geval van zware nalatigheid of onbetwistbaar wangedrag. De leden blijven hun ambt vervullen totdat ze vervangen worden, behoudens ontslag door de Regering.

§ 3. De Regering bepaalt de nadere regels voor de werking van deze commissie. Noch de Regering noch enig lid van de ARES of van een instelling voor hoger onderwijs kan geenszins onderrichtingen geven aan de leden van de commissie over de wijze waarop ze hun bevoegdheid moeten uitoefenen.

Geen enkel lid van deze commissie kan aan het onderzoek van een klacht betreffende een weigering met betrekking tot een instelling waar hij aan gebonden is als personeelslid of als student, deelnemen.

Na de kennisgeving van de verwerping van het interne beroep bedoeld bij artikel 96, § 2, beschikt de student over veertien dagen om de beslissing te betwisten die genomen werd op het einde van deze procedure vóór genoemde commissie bij aangetekend schrijven. Dit verzoek vermeldt duidelijk de identiteit van de student en het precieze voorwerp van het beroep; het bevat alle elementen en alle documenten die hij nodig acht om zijn beroep met redenen te omkleeden.

De commissie is niet bevoegd om zich uit te spreken over de academische redenen die tot de beslissing hebben geleid, maar kan de weigering om inschrijving binnen de veertien dagen vanaf de ontvangst van de klacht invalideren indien elementen die de beslissing over de aanvraag om inschrijving gunstig hadden kunnen beïnvloeden niet in aanmerking werden genomen bij dit interne beroep. Indien, na het verstrijken van deze termijn, de commissie deze weigering niet heeft geïnvalideerd, wordt de beslissing van de academische autoriteiten definitief ».

Na de wijzigingen aangebracht bij artikel 44 van het decreet van 25 juni 2015, in werking getreden « vanaf het academiejaar 2015-2016 » (artikel 76 van hetzelfde decreet), bepaalt artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Er wordt een commissie belast met het ontvangen van de klachten van de studenten betreffende een weigering om inschrijving bedoeld bij artikel 96 opgericht. Voor deze wordt door de ARES gezorgd, die er de logistieke en administratieve steun aan geeft; een personeelslid van de ARES neemt het secretariaat waar. De klachten ingediend tegen een beslissing tot weigering van inschrijving gebaseerd op artikel 96, 3°, worden vooraf door de Commissaris of Afgevaardigde bij de instelling onderzocht. Deze brengt een advies uit aan de Commissie wat betreft de financiering van de student. De Regering bepaalt de termijnen en procedure betreffende dit advies.

§ 2. De Regering wijst de leden van deze commissie aan, op de voordracht van de ARES. Ze bestaat uit minstens vijf werkende leden en vijf plaatsvervangende leden. Deze leden worden gekozen onder de leden van het personeel en de studenten van de instellingen voor hoger onderwijs, waaronder minstens 20 % studenten. Daarenboven, moet minimum een derde, afgerond naar de hogere eenheid, van de leden van de commissie personen zijn van een verschillend geslacht als dat van de andere personen, behoudens onmogelijkheid, degelijk met redenen omkleed.

Deze commissie kan meerdere raden bevatten die samengesteld zijn en aangewezen op gelijkaardige wijze.

Het mandaat van de leden van de commissie bedraagt vijf jaar, met uitzondering van de leden studenten die voor één jaar aangewezen worden. De mandaten kunnen vernieuwd worden.

De leden kunnen hun ontslag indienen op elk ogenblik. De Regering kan enkel een lid ontslaan in geval van zware nalatigheid of onbetwistbaar wangedrag. De leden blijven hun ambt vervullen totdat ze vervangen worden, behoudens ontslag door de Regering.

§ 3. De Regering bepaalt de nadere regels voor de werking van deze commissie. Noch de Regering noch enig lid van de ARES of van een instelling voor hoger onderwijs kan geenszins onderrichtingen geven aan de leden van de commissie over de wijze waarop ze hun bevoegdheid moeten uitoefenen.

Geen enkel lid van deze commissie kan aan het onderzoek van een klacht betreffende een weigering met betrekking tot een instelling waar hij aan gebonden is als personeelslid of als student, deelnemen.

Na de kennisgeving van de verwerping van het interne beroep bedoeld in artikel 96, § 2, beschikt de student over vijftien werkdagen om de beslissing te betwisten die genomen werd op het einde van deze procedure vóór genoemde commissie. Op straffe van onontvankelijkheid wordt het verzoek via aangetekende brief ingediend, en vermeldt duidelijk de identiteit van de student en het precieze voorwerp van het beroep. Het bevat alle elementen en alle documenten die de student nodig acht om zijn beroep te motiveren.

De commissie is niet bevoegd om zich uit te spreken over de academische redenen die tot de beslissing hebben geleid, maar ze invalideert de weigering tot inschrijving binnen de vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van de klacht indien elementen die de beslissing over de aanvraag om inschrijving gunstig hadden kunnen beïnvloeden niet in aanmerking werden genomen bij dit interne beroep.

De termijnen van 15 werkdagen bedoeld in het tweede en vierde lid worden geschorst tussen 24 december en 1 januari, alsook tussen 15 juli en 15 augustus ».

B.91.1 In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt het Hof in de eerste plaats verzocht zich uit te spreken over een middel afgeleid uit de schending van de artikelen 146 en 161 van de Grondwet in zoverre die twee grondwetsbepalingen vereisen dat de bevoegde wetgever de regels vaststelt die essentieel zijn voor de oprichting van een rechtscollege.

B.91.2. Artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 bepaalt :

« Het Grondwettelijk Hof doet, bij wege van arrest, uitspraak op de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een wet, een decreet of een in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel wegens schending van :

1° de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten; of

2° de artikelen van titel II ‘ De Belgen en hun rechten ’, en de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet;

3° artikel 143, § 1, van de Grondwet ».

Het Hof is niet bevoegd om een decreet van de Franse Gemeenschap rechtstreeks te toetsen aan het wettigheidsbeginsel vervat in de artikelen 146 en 161 van de Grondwet.

B.91.3. Het middel is bijgevolg niet ontvankelijk.

B.92.1 In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt ook aangevoerd dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013, in zoverre het een administratief rechtscollege opricht, niet bestaanbaar zou zijn met artikel 161 van de Grondwet, in zoverre het een regel bevat die de respectieve bevoegdheden van de federale overheid, van de gemeenschappen en van de gewesten bepaalt.

B.92.2.1. Vóór de wijziging ervan bij artikel 44 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 96 van het decreet van 7 november 2013, waarnaar in de bestreden bepaling wordt verwezen :

« § 1. Bij met redenen omklede beslissing kunnen de autoriteiten van de instelling voor hoger onderwijs, volgens de procedure waarin wordt voorzien in het studiereglement, de inschrijving van een student weigeren :

1° wanneer deze student in de voorbije vijf jaar het voorwerp is geweest van een maatregel tot uitsluiting uit een instelling voor hoger onderwijs wegens fraude bij de inschrijving of zware fraude;

2° wanneer de inschrijvingsaanvraag betrekking heeft op studies die niet aanleiding geven tot een financiering;

3° wanneer deze student niet gefinancierd kan worden.

Van de beslissing tot weigering van de inschrijving moet aan de student via aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs ten laatste veertien dagen na de ontvangst van zijn eindaanvraag om effectieve inschrijving kennis worden gegeven.

De kennisgeving van de weigering om inschrijving moet de nadere regels vermelden voor de uitoefening van de rechten op beroep.

§ 2. Het studiereglement bepaalt een interne beroepsprocedure bij de academische autoriteiten van de instelling tegen de beslissingen tot weigering bedoeld in de vorige paragraaf ».

Na de wijzigingen aangebracht bij artikel 43 van het decreet van 25 juni 2015, in werking getreden « vanaf het academiejaar 2015-2016 » (artikel 76 van hetzelfde decreet), bepaalt artikel 96 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Bij met redenen omklede beslissing en volgens een procedure bedoeld in het studiereglement kunnen de autoriteiten van de instelling voor hoger onderwijs :

1° de inschrijving van een student weigeren wanneer tegen deze student in de voorbije vijf academiejaren een maatregel tot uitsluiting uit een instelling voor hoger onderwijs werd genomen wegens fraude bij de inschrijving of fraude bij de evaluaties;

2° de inschrijving van een student weigeren wanneer de inschrijvingsaanvraag betrekking heeft op studies die geen aanleiding geven tot een financiering;

3° de inschrijving van een student weigeren wanneer deze student niet gefinancierd kan worden;

4° de inschrijving van een student weigeren wanneer tegen deze student in de voorbije vijf academiejaren een maatregel tot uitsluiting van een instelling voor hoger onderwijs werd genomen wegens fraude.

Van de beslissing tot weigering van de inschrijving moet aan de student via aangetekende brief of tegen ontvangstbewijs ten laatste veertien dagen na de ontvangst van zijn eindaanvraag om effectieve inschrijving kennis worden gegeven.

De instellingen voor hoger onderwijs bezorgen de commissaris of de afgevaardigde van de Regering bij de instelling, de namen van de studenten tegen wie die in de voorbije vijf academiejaren een maatregel tot uitsluiting uit een instelling voor hoger onderwijs werd genomen wegens fraude bij de inschrijving of fraude bij de evaluaties. De commissaris of de afgevaardigde bezorgen deze namen aan 'ARES' die belast is met de ontwikkeling van een databank beheerd met inachtneming van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

De kennisgeving van de weigering om inschrijving moet de nadere regels vermelden voor de uitoefening van de rechten op beroep.

§ 2. Het studiereglement bepaalt een interne beroepsprocedure bij de academische autoriteiten van de instelling tegen de beslissingen tot weigering bedoeld in de vorige paragraaf.

De bekendmaking van de beslissing tot intern beroep wordt via aangetekende brief aan de student gericht ».

B.92.2.2. De bij de bestreden bepaling opgerichte commissie is ermee belast zich uit te spreken over het beroep dat is ingesteld tegen de beslissing van de academische autoriteiten van de instellingen voor hoger onderwijs waarmee het interne beroep tegen een eerdere beslissing tot weigering van inschrijving van een student bij die instelling wordt verworpen.

Die commissie is een administratief rechtscollege (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 14).

B.92.3. Artikel 161 van de Grondwet bepaalt :

« Geen administratief rechtscollege kan worden ingesteld dan krachtens een wet ».

Die tekst is in de Grondwet ingevoegd door een herziening van 18 juni 1993. De oprichting van een administratief rechtscollege is derhalve een aangelegenheid die de Grondwet voorbehoudt aan de federale overheid.

B.92.4. Artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bepaalt :

« De decreten kunnen rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Parlementen niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid ».

Die bepaling staat de Franse Gemeenschap met name toe een decreet te nemen dat een federale aangelegenheid regelt op voorwaarde dat die bepaling noodzakelijk is voor de uitoefening van haar bevoegdheden, die aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en de weerslag van die bepaling op de federale aangelegenheid slechts marginaal is.

B.92.5.1. Teneinde de academische organisatie van de studies te harmoniseren, strekken sommige bepalingen van het decreet van 7 november 2013 ertoe de procedures voor de inschrijving in de instellingen voor hoger onderwijs « eenvormig te maken » (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, pp. 11 en 12).

De oprichting van de in artikel 97 van dat decreet bedoelde commissie beantwoordt aan de zorg om « het inschrijvingsproces en de daaraan verbonden controle te verduidelijken » en draagt bij tot het wegwerken van verschillen zoals dat wenselijk wordt geacht om een werkelijk « statuut van de student » in de Franse Gemeenschap in te voeren (*ibid.*, nr. 537/3, p. 14). Dat administratieve rechtscollege vervangt de commissies die « binnen elke gesubsidieerde instelling » bestonden of « de bevoegdheid die gedelegeerd was aan de minister van hoger onderwijs voor de door de Franse Gemeenschap ingerichte instellingen » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 14). Het nagestreefde doel bestaat erin « een gelijke en billijke behandeling te verzekeren aan alle studenten, ongeacht de instelling voor hoger onderwijs waar zij zich willen inschrijven » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 14). Het optreden, in geval van een

beroep, van een enkele instantie wordt zo voorgesteld dat het « alle studenten een gelijke behandeling kan waarborgen » (*ibid.*, nr. 537/3, p. 14).

Gelet op het door de decreetgever nagestreefde doel kan de bestreden bepaling noodzakelijk worden geacht voor de uitoefening van zijn bevoegdheid.

B.92.5.2. De bevoegdheid van de door de bestreden bepaling opgerichte commissie is beperkt tot het onderzoek van beroepen die zijn gericht tegen beslissingen genomen door de academische overheden van universiteiten, hogescholen of hogere kunstschoolen waarbij de interne beroepen worden verworpen die zijn uitgeoefend tegen sommige soorten weigeringen tot inschrijving van een student bij een instelling voor hoger onderwijs.

In die context leent de federale aangelegenheid van de oprichting van administratieve rechtscolleges zich tot een gedifferentieerde regeling en is de weerslag op die aangelegenheid marginaal.

B.92.5.3. De oprichting van de commissie belast met het in ontvangst nemen van de klachten van de studenten met betrekking tot een weigering tot inschrijving bedoeld in artikel 96 van het decreet van 7 november 2013, kan dus worden verantwoord op grond van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

B.92.6. Artikel 97 van het decreet van 7 november 2013, in zoverre het een administratief rechtscollege opricht, is niet onbestaanbaar met artikel 161 van de Grondwet.

B.93.1. In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt ten slotte aangevoerd dat artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet zou schenden door afbreuk te doen aan de vrijheid van onderwijs van de hogescholen en van de hogere kunstschoolen die niet door de overheid zijn ingericht, in zoverre de door die decretale bepaling opgerichte commissie een van die instellingen ertoe zou kunnen verplichten een student in te schrijven die niet het voorwerp kan uitmaken van een financiering of die niet zou beschikken over de vereiste minimumopleiding en in zoverre zij ertoe gemachtigd zou zijn de relevantie te controleren van de motieven op basis waarvan een hogere kunstschool een inschrijving weigert wegens het niet slagen voor een door haar ingerichte toelatingsproef.

B.93.2. De bij artikel 97 van het decreet van 7 november 2013 opgerichte commissie « vervangt » met name de commissies die zijn opgericht binnen de gesubsidieerde instellingen voor hoger onderwijs (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, pp. 14 en 23).

B.93.3. De overheden van een instelling voor hoger onderwijs kunnen de inschrijving van een student weigeren wanneer zijn aanvraag tot inschrijving « betrekking heeft op studies die niet aanleiding geven tot een financiering » of wanneer « deze student niet gefinancierd kan worden » (artikel 96, § 1, eerste lid, 2° en 3°, van het decreet van 7 november 2013).

De academische overheden van die instelling kunnen een intern beroep tegen een weigering tot inschrijving gemotiveerd door een van die twee omstandigheden verwerpen (artikel 96, § 2, en artikel 97, § 3, derde lid, van hetzelfde decreet).

De bij de bestreden bepaling opgerichte commissie kan, wanneer bij haar een beroep is ingesteld tegen een dergelijke beslissing van de academische overheden, dat beroep ongeldig verklaren (artikel 97, § 3, vierde lid, van hetzelfde decreet), indien bijvoorbeeld blijkt dat het motief in het voorliggende geval niet relevant is. De bestreden bepaling kent aan die commissie evenwel niet de bevoegdheid toe om de instelling waarvan de beslissing in het geding is, ertoe te verplichten een student in te schrijven die niet het voorwerp kan uitmaken van een financiering.

B.93.4. De bij de bestreden bepaling opgerichte commissie is alleen bevoegd om kennis te nemen van de klachten met betrekking tot een weigering tot inschrijving bedoeld in artikel 96 van het decreet van 7 november 2013 (artikel 97, § 1, eerste zin, van dat decreet).

Geen enkele van de categorieën van weigeringen tot inschrijving die in dat artikel worden omschreven, heeft betrekking op de vereisten inzake de opleiding van de persoon die zijn inschrijving aan een instelling voor hoger onderwijs aanvraagt of op het slagen voor een door een hogere kunstschool met toepassing van artikel 110 van hetzelfde decreet ingerichte toelatingsproef.

B.93.5. De bestreden bepaling heeft derhalve niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.94. De grieven zijn hetzij niet ontvankelijk, hetzij niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 105 van het decreet van 7 november 2013

B.95. Artikel 105, § 1, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de studies wordt bij decreet bepaald.

Deze bedragen omvatten de inschrijving op de rol, de inschrijving voor het academiejaar en de inschrijving voor de proeven en examens ingericht gedurende dit academiejaar. Geen enkel aanvullend geld kan gevraagd worden.

In iedere instelling voor hoger onderwijs wordt een overlegcommissie belast met het opstellen van de lijst van de kosten geraamd in functie van de werkelijke kosten van de goederen en diensten geleverd aan de studenten en die niet beschouwd worden als inning van een aanvullend inschrijvingsgeld. Deze kosten worden in het studiereglement vermeld van elke instelling. Deze commissie wordt samengesteld, in gelijke delen, uit vertegenwoordigers van de academische autoriteiten, de vertegenwoordigers van de personeelsleden van de instelling en de vertegenwoordigers van de studenten. In de Hogere Kunstschoolen en de hogescholen, komen de vertegenwoordigers van de studenten uit de Studentenraad. De Commissaris of Afgevaardigde van de Regering woont de werkzaamheden van deze commissie bij.

Voor de studenten die niet in aanmerking komen voor een financiering, met uitzondering van deze die afkomstig zijn uit landen van de Europese Unie, uit minder gevorderde landen - opgenomen op de LDC (Least Developed Countries) lijst van de UNO - of uit landen waarmee de Franse Gemeenschap een overeenkomst heeft gesloten ertoe strekkend de gelijkheid te verklaren van het inschrijvingsgeld van die studenten met dat van studenten die voor financiering in aanmerking komen, bepaalt de ARES de bedragen van het inschrijvingsgeld, zonder dat dit geld vijf keer het bedrag van het inschrijvingsgeld bedoeld bij het eerste lid mag overschrijden.

Deze paragraaf is niet van toepassing op de studies die tot een gezamenlijke diplomering leiden ingericht in het kader van bijzondere cursussen bepaald door de Europese Unie ».

B.96.1. In de zaak nr. 5927 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van artikel 105, § 1, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 in zoverre die decretale bepaling, door aan de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende macht van een hogeschool of een hogere kunstschool het recht te ontnemen om het bedrag te bepalen van het

inschrijvingsgeld voor de studies die zij in die instellingen inricht, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs.

B.96.2. Zoals reeds in herinnering is gebracht, kan de vrijheid van onderwijs worden beperkt door een wetgevende maatregel op voorwaarde dat die niet onevenredig is met het daarmee nagestreefde doel.

B.96.3.1. Een « voor financiering in aanmerking komende student » is een « regelmatig ingeschreven student die, op grond van eigen karakteristieken, het type inschrijving of het studieprogramma waarvoor hij ingeschreven is, in aanmerking komt voor de financiering van de instelling voor hoger onderwijs die de studies organiseert » (artikel 15, § 1, eerste lid, 36°, van het decreet van 7 november 2013).

Het decreet van 11 april 2014 « tot aanpassing van de financiering van de instellingen voor hoger onderwijs aan de nieuwe organisatie van de studies » « betreft de definitie van een voor financiering in aanmerking komende student, in de zin van het decreet van 7 november 2013 [...], die regelmatig ingeschreven is in een instelling voor hoger onderwijs met volledig leerplan » (artikel 1 van het decreet van 11 april 2014).

B.96.3.2. Het bedrag van het inschrijvingsgeld voor de studies, die geen « opleidingen » zijn in de zin van artikel 21, eerste lid, 14°, van hetzelfde decreet, is in beginsel vastgesteld bij decreet (artikel 105, § 1, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013).

De bevoegdheid om het bedrag van het inschrijvingsgeld vast te stellen die de bestreden bepaling aan de « ARES » toekent, heeft alleen betrekking op die studies.

Die bevoegdheid betreft bovendien alleen de « studenten die niet in aanmerking komen voor een financiering » die niet « afkomstig » zijn uit lidstaten van de Europese Unie, uit de minst ontwikkelde landen (« Least Developed Countries ») geïdentificeerd door de Organisatie van de Verenigde Naties of Staten waarmee de Franse Gemeenschap een overeenkomst betreffende het bedrag van het inschrijvingsgeld heeft gesloten.

De door de bestreden bepaling aan de « ARES » toegekende bevoegdheid strekt zich evenmin uit tot de studenten die de studies volgen « die tot een gezamenlijk diplomering leiden ingericht in het kader van bijzondere cursussen bepaald door de Europese Unie » (artikel 105, § 1, vijfde lid, van het decreet van 7 november 2013).

B.96.4. De toekenning aan de « ARES » van de bevoegdheid om het bedrag van het inschrijvingsgeld vast te stellen, geeft de wil weer om « een homogeniteit te verzekeren van de bedragen » die de betrokken studenten moeten betalen (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 17).

Gelet op de grenzen van die bevoegdheid, vermeld in B.96.3, is de beperking die de bestreden bepaling aanbrengt ten aanzien van de vrijheid van onderwijs van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende macht van een hogeschool of van een hogere kunstschool niet onevenredig met het nagestreefde doel.

B.96.5. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 108 van het decreet van 7 november 2013

B.97. Vóór de wijziging ervan bij artikel 48 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 108 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Met uitzondering van de studenten die een cursus volgen in een Koninklijke militaire school, kan iemand die de Franse taal niet voldoende beheerst, niet worden toegelaten tot de proeven van een studiejaar van de eerste cyclus.

§ 2. Dit bewijs kan worden aangebracht :

1° ofwel door het bezit van een diploma, bekwaamheidsbewijs of studiegetuigschrift vermeld in artikel 107 uitgereikt door de Franse Gemeenschap of als bekrachtiging van studies waarin voldoende cursussen worden onderwezen in de Franse taal; de Regering bepaalt de minimumvoorwaarden waaraan moet worden voldaan voor deze studies;

2° ofwel door het slagen voor een examen dat specifiek hiertoe wordt georganiseerd door de ARES, volgens de bepalingen vastgesteld door de Regering;

3° ofwel door een slaagattest voor een van de examens, proeven of toelatingsexamens voor studies van het hoger onderwijs voorzien door dit decreet en georganiseerd binnen de Franse Gemeenschap.

De ARES organiseert minstens tweemaal per academiejaar een proef voor een afdoende beheersing van de Franse taal ».

Na de wijzigingen aangebracht bij artikel 48 van het decreet van 25 juni 2015, in werking getreden « vanaf het academiejaar 2015-2016 » (artikel 76 van hetzelfde decreet), bepaalt artikel 108 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Met uitzondering van de studenten die een andere cursus volgen in een Hogere Kunstschool dan deze die leiden tot de graad van bachelor-geaggregeerde van het lager secundair onderwijs in muziek en van bachelor in muzikale opleiding, kan iemand die de Franse taal niet voldoende beheerst, niet worden toegelaten tot de proeven van een studiejaar van de eerste cyclus.

§ 2. Dit bewijs kan worden aangebracht :

1° ofwel door het bezit van een diploma, bekwaamheidsbewijs of studiegetuigschrift vermeld in artikel 107 uitgereikt door de Franse Gemeenschap of als bekrachtiging van studies waarin voldoende cursussen worden onderwezen in de Franse taal; de Regering bepaalt de minimumvoorwaarden waaraan moet worden voldaan voor deze studies;

2° ofwel door het slagen voor een examen dat specifiek hiertoe wordt georganiseerd door de ARES, ten minste twee keer per academiejaar volgens de bepalingen vastgesteld door de Regering;

3° ofwel door een slaagattest voor een van de examens, proeven of toelatingsexamens voor studies van het hoger onderwijs voorzien door dit decreet en georganiseerd binnen de Franse Gemeenschap;

4° ofwel door een slaagattest voor andere proeven voor het beheersen van de Franse taal waarvan de lijst door de Regering wordt vastgesteld ».

B.98. In de zaken nrs. 5927 en 5928 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid, met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, van artikel 108, § 2, eerste lid, 2°, en tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 in zoverre die decretale bepaling, door een hogeschool en een instelling voor hoger onderwijs voor sociale promotie te beletten de inhoud te bepalen van het « [specifieke] examen » inzake een « afdoende beheersing van de Franse taal » en het ogenblik te kiezen waarop die proef wordt georganiseerd, of door niet verenigbaar te zijn met sommige regels inzake de inrichting van het onderwijs voor sociale promotie, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs.

B.99.1. Artikel 108, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013 is opgeheven bij artikel 48, 2°, c), van het decreet van 25 juni 2015, in werking getreden « vanaf het academiejaar 2015-2016 » (artikel 76 van het decreet van 25 juni 2015).

B.99.2. In zoverre zij betrekking hebben op artikel 108, § 2, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013, zijn de grieven zonder voorwerp geworden.

B.100.1. Het « [specifieke] examen » dat, na het slagen ervoor, toelaat, met toepassing van artikel 108, § 2, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013 een voldoende beheersing van de Franse taal aan te tonen voor de toelating tot een proef van een studiejaar van de eerste cyclus, is een toelatingsproef die gemeenschappelijk is voor alle hogescholen en instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

Uit artikel 21, eerste lid, 5°, van het decreet van 7 november 2013, blijkt dat de opdracht van de « ARES » zich beperkt tot de « materiële organisatie » van een dergelijke proef, hetgeen noch de keuze van het ogenblik van die proef, noch de beschrijving van de inhoud ervan omvat.

B.100.2. Het gegeven dat artikel 31 van het decreet van 16 april 1991 « houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie » kan worden tegengesproken door de bestreden bepaling of dat andere regels inzake de inrichting van het onderwijs voor sociale promotie mogelijk onbestaanbaar zijn met de bestreden bepaling, volstaat niet om aan te tonen dat die laatste afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs.

Bovendien maakt artikel 31 van het decreet van 16 april 1991 deel uit van de bepalingen van het decreet waarbij de inrichting van het secundair onderwijs voor sociale promotie wordt geregeld.

B.100.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.100.4. In zoverre het betrekking heeft op artikel 108, § 2, eerste lid, 2°, van het decreet van 7 november 2013, is de grief niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 111 van het decreet van 7 november 2013

B.101. Artikel 111, § 2, van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Hebben ook toegang tot de studies van de tweede cyclus met als doel het behalen van de academische graad die deze studies bekrachtigt, de studenten die houder zijn van :

1° een academische graad van de eerste cyclus van het korte type krachtens een beslissing van de Regering of van de academische autoriteiten en onder de bijkomende voorwaarden die zij vastleggen zonder dat deze voorwaarden meer beperkend kunnen zijn dan deze bepaald door de Regering of dat ze een onderscheiding maken tussen de instellingen die de academische graad hebben uitgereikt;

2° een gelijkaardige academische graad uitgereikt door een instelling voor hoger onderwijs in of buiten de Franse Gemeenschap krachtens een beslissing van de academische autoriteiten en onder de bijkomende voorwaarden die zij vastleggen;

3° een buitenlandse academische graad erkend als gelijkwaardig aan deze vermeld in de vorige punten met toepassing van dit decreet, een Europese richtlijn, een internationale overeenkomst of een andere wetgeving, onder dezelfde voorwaarden.

De bijkomende toelatingsvoorwaarden zijn bedoeld om te verzekeren dat de student de vereiste voorkennis voor de onderwerpen van de beoogde studies heeft verworven. Als deze bijkomende toelatingsvoorwaarden bestaan uit een of meerdere bijkomende cursussen, mogen deze voor de student niet meer dan 60 bijkomende studiepunten inhouden, rekening houdend met het geheel van studiepunten dat hij elders kan valoriseren bij zijn toelating. Deze cursussen maken deel uit van zijn het studieprogramma van de tweede cyclus ».

B.102.1. Die bepaling legt de voorwaarden vast inzake de toegang tot de studies van de tweede cyclus waaraan een student moet voldoen aan wie een academische graad van de eerste cyclus van het korte type of een vergelijkbare academische graad of een als gelijkwaardig erkende graad is toegekend.

Zij regelt dus geenszins het statuut van de hoogleraren aan een universiteit en zou geen afbreuk kunnen doen aan het niveau van hun onderwijs of aan de pedagogische methodes die zij hanteren en hierdoor hun situatie rechtstreeks en ongunstig zou kunnen raken.

B.102.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 111, § 2, van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 114 van het decreet van 7 november 2013

B.103. Artikel 114 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Wanneer de academische autoriteiten hun studieprogramma's opstellen, moeten ze de onvoorwaardelijke toelating tot de tweede cyclus waarborgen, zonder bijkomende cursussen, voor alle houders van een academische graad van de eerste cyclus van het lange type afgeleverd door de Franse Gemeenschap. De ARES stelt de lijst ervan op en garandeert deze bepaling ».

B.104.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is de tweede zin van artikel 114 van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, omdat hij, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen die bepaling te « garanderen », die instelling van openbaar nut zou toestaan om in te grijpen in de in dat artikel beoogde beslissingen en aldus afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs.

B.104.2. Door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om « die bepaling [te garanderen] » kent de tweede zin van artikel 114 van het decreet van 7 november 2013 aan die instelling van openbaar nut enkel de opdracht toe om « de juistheid van de lijst te garanderen » die zij moet opstellen ter uitvoering van diezelfde bepaling (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/3, p. 59).

De bestreden bepaling kent de « ARES » dus geenszins de bevoegdheid toe om in te grijpen in beslissingen die de academische overheden van instellingen voor hoger onderwijs moeten nemen ter uitvoering van de eerste zin van artikel 114 wanneer zij hun studieprogramma's opstellen.

B.104.3. Uit hetgeen voorafgaat, vloeit voort dat de bestreden bepaling niet de draagwijdte heeft die de verzoekende partijen eraan geven.

B.104.4. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 120 van het decreet van 7 november 2013

B.105. Artikel 120 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Voor de studies gezamenlijk georganiseerd door verschillende instellingen die partner zijn van een overeenkomst van de mede organisatie van een gezamenlijk programma, met of zonder de gezamenlijke diplomering bedoeld in artikel 82 § 2 en § 3, kan de Regering een afwijking toekennen aan de algemene bepalingen betreffende de toegang tot de studies, op eensluidend advies van de ARES. De gemotiveerde aanvraag wordt gezamenlijk gestuurd door de instellingen die partner zijn van de ARES en dit, vóór 1 maart voorafgaand aan het academiejaar ».

B.106.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is artikel 120 van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet omdat die decretale bepaling, door te voorzien in het optreden van de « ARES » in de daarbij ingevoerde afwijkingsprocedure, afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende machten van hogescholen, hogere kunstscholen of instellingen voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.106.2. De « algemene bepalingen betreffende de toegang tot de studies » stellen regels vast die de vrijheid van onderwijs van een private inrichtende macht van een instelling voor hoger onderwijs kunnen beperken.

Artikel 120 van het decreet van 7 november 2013 machtigt de Franse Gemeenschapsregering ertoe instellingen voor hoger onderwijs die haar daar om verzoeken, toe te staan die regels niet na te leven.

In die context kan het optreden van de « ARES » - instelling van openbaar nut waarvan de organen grotendeels zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van instellingen voor hoger onderwijs - in de procedure voor de toekenning van een toelating tot afwijking van regels die de vrijheid van onderwijs kunnen beperken, op zich niet worden beschouwd als een beperking van die vrijheid.

B.106.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 121 van het decreet van 7 november 2013

B.107. Vóór de wijziging ervan bij artikel 52 van het decreet van 25 juni 2015, bepaalde artikel 121, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 :

« Overeenkomstig het model bepaald door de Regering en volgens de procedure bepaald door de Regering stelt de ARES voor elke wijziging of ontwikkeling van een cursus van het korte type, een minimaal studieprogramma op dat ze aan de Regering bezorgt vóór 1 maart voor het volgende academiejaar. De Regering bepaalt, per studiegebied, de globale minimale uurrooster van leeractiviteiten die werkelijk door de instelling worden georganiseerd en die omkaderd worden door zijn personeel dat een programma van een cursus van het korte type moet bevatten, ongeacht het aantal studiepunten verbonden met de diverse onderwijseenheden ».

B.108.1. In de zaak nr. 5928 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de grondwettigheid van de woorden « een minimaal studieprogramma » in die bepaling.

B.108.2. De eerste zin van artikel 121 van het decreet van 7 november 2013 is opgeheven bij artikel 52 van het decreet van 25 juni 2015, in werking getreden « vanaf het academiejaar 2015-2016 » (artikel 76 van het decreet van 25 juni 2015).

B.108.3. De grief is zonder voorwerp geworden.

Ten aanzien van artikel 123 van het decreet van 7 november 2013

B.109. Artikel 123 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Om een voldoende aanbod te garanderen van alle initiële cursussen binnen de Franse Gemeenschap, kan de Regering, na advies van de ARES, voor elke instelling voor hoger onderwijs een lijst met studiecycli vastleggen die ze moet blijven organiseren en de vestigingsplaats waar ze moeten worden georganiseerd, met inachtneming van de machtigingen, op straffe van het verlies van elke subsidie en machtiging voor andere studies die ze organiseert. Deze verplichting moet twee maanden vóór het begin van het volgende quadrimester meegedeeld worden ».

B.110.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5927 is die bepaling niet bestaanbaar met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet in zoverre zij afbreuk doet aan de vrijheid van onderwijs van de private en door de Franse Gemeenschap gesubsidieerde inrichtende macht van een hogeschool, een hogere kunstschool of een instelling voor hoger onderwijs voor sociale promotie.

B.110.2. De vrijheid van onderwijs gewaarborgd bij artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet kent iedere privépersoon het recht toe om de inrichting van dat onderwijs te beëindigen dat hij met toepassing van die bepaling inricht en laat verstrekken.

De vrijheid van onderwijs kan worden beperkt door een wetgevende maatregel op voorwaarde dat die niet onevenredig is met het daarmee nagestreefde doel.

B.110.3. Artikel 123 van het decreet van 7 november 2013 machtigt de Franse Gemeenschapsregering ertoe een gesubsidieerde instelling voor hoger onderwijs te verplichten de inrichting van een door de Regering bepaalde studiecycclus voort te zetten. Die bepaling voorziet ook erin dat de instelling die die verplichting niet naleeft, elke subsidiëring en haar machtiging tot het inrichten van de andere studies kan verliezen.

Die regel beperkt de vrijheid van onderwijs van de inrichtende macht van die instelling.

B.110.4.1. Het decreet van 7 november 2013 heeft met name tot doel de « dichtheid van het lokaal aanbod » van hoger onderwijs te vrijwaren (*Parl. St.*, Parlement van de Franse Gemeenschap, 2012-2013, nr. 537/1, p. 6; *ibid.*, nr. 537/3, p. 6), « een zo groot mogelijk lokaal onderwijsaanbod te waarborgen » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 9) en « een lokaal aanbod van initiële studies te behouden » (*ibid.*, nr. 537/1, p. 13), alsook een « lokaal aanbod » te verzekeren (*ibid.*, nr. 537/3, p. 7).

B.110.4.2. De Franse Gemeenschapsregering kan een instelling voor hoger onderwijs alleen ertoe verplichten een studiecycclus te blijven inrichten wanneer die verplichting noodzakelijk is om « een voldoende aanbod te garanderen van alle initiële cursussen binnen de Franse Gemeenschap ».

De initiële cursussen van het korte type worden ingericht in één enkele studiecycclus en worden « bekrachtigd » door de graad van bachelor (artikel 69, § 1, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013). De initiële cursussen van het lange type worden ingericht in twee studiecyclussen, waarbij de eerste wordt « bekrachtigd » door de graad van bachelor en de tweede door de graad van master, arts of dierenarts (artikel 70, § 1, van het decreet van 7 november 2013).

B.110.4.3. Ten slotte kan de Regering een dergelijke verplichting pas opleggen na het advies te hebben ingewonnen van de « ARES », instelling van openbaar nut die ermee belast is de uitvoering van de verschillende opdrachten van hoger onderwijs te waarborgen « zonder de autonomie van de instellingen voor hoger onderwijs in het gedrang te brengen » (artikel 20 van het decreet van 7 november 2013). De Regering kan alleen afwijken van het advies van de « ARES » wanneer zij haar beslissing in het bijzonder motiveert (artikel 21, derde lid, van hetzelfde decreet).

B.110.5. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 125 van het decreet van 7 november 2013

B.111. Vóór de wijziging ervan bij artikel 54 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 125 van het decreet van 7 november 2013 :

« § 1. Om een harmonisatie te verzekeren tussen de opleidingen die nodig zijn voor het volgen van studies binnen de Franse Gemeenschap en de Europese Unie, alsook om de leerresultaten en transversale competenties bekrachtigd met de academische graden te garanderen, kan de Regering minimaal verplichte inhouden opleggen voor de programma's van de initiële cursussen, op voorstel van de ARES.

§ 2. De studieprogramma's voor bachelor moeten voor elke cursus van het lange type minstens 60 % omvatten - wat overeenstemt met 108 studiepunten - van gemeenschappelijke cursussen en voor elke cursus van het korte type minstens 80 % van gemeenschappelijke cursussen, wat overeenstemt met 144 studiepunten.

De ARES garandeert de naleving van de bepalingen bedoeld in het vorige lid : ze stelt de minimale gemeenschappelijke inhoud van deze cursussen op ».

B.112.1. In de zaak nr. 5928 wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de bestaanbaarheid van die bepaling met artikel 24, § 1, eerste lid, van de Grondwet, in zoverre de woorden « minimaal verplichte inhouden opleggen », « minstens 60 % [van gemeenschappelijke cursussen] » en « minstens 80 % van gemeenschappelijke cursussen » in artikel 125 van het decreet van 7 november 2013 onvoldoende nauwkeurig zouden zijn gedefinieerd.

B.112.2. De vrijheid van onderwijs die de verzoekende partijen aanvoeren, houdt niet in dat de bevoegde wetgever in de door hem aangenomen bepalingen alle elementen aangeeft die de uitvoering ervan veronderstelt.

B.112.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 134 van het decreet van 7 november 2013

B.113. Artikel 134 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De autoriteiten van de instelling voor hoger onderwijs leggen het studiereglement en de bijzondere regels van de werking van de examencommissies vast. Deze bepalingen worden bij het studiereglement gevoegd.

Onder voorbehoud van andere wetsbepalingen legt dit reglement van de examencommissie onder andere het volgende vast :

1° de procedure voor de inschrijving voor de proeven; bij gebrek aan een bepaalde procedure worden de studenten geacht ingeschreven te zijn voor alle proeven voor het einde van het quadrimester voor het geheel van de onderwijseenheden georganiseerd tijdens dit quadrimester waarvoor ze zich ingeschreven hadden voor het academiejaar;

2° de exacte samenstelling van de examencommissie, haar werkwijze en de bekendmaking van de beslissingen;

3° de organisatie van de beraadslagingen en van het toekennen van studiepunten;

4° de procedure voor de toelating tot de studies en de valorisatie van de verworven kennis, alsook de leden van de examencommissie belast met deze taak;

5° de nadere regels voor de procedure voor gelijkstelling, alsook de leden van de examencommissie belast met deze taak;

6° de periodes van de evaluatie en de nadere regels voor de organisatie en het verloop van de proeven;

7° de sancties voor fraude vastgesteld tijdens het verloop van de evaluaties of de samenstelling van de dossiers voor toelating of gelijkstelling die bij de examencommissie worden ingediend;

8° de wijze van indienen, behandelen en regelen van klachten van studenten over onregelmatigheden in het verloop van de evaluaties of bij de behandeling van de dossiers.

Voor de examencommissies belast met het verlenen van de graad van doctor wordt een uniek reglement vastgesteld door de ARES.

De academische autoriteiten stellen de uurrooster vast van de proeven door voldoende termijnen tussen de opeenvolgende proeven tijdens eenzelfde periode van evaluatie te behouden ».

B.114.1. Een examencommissie is een « academische instantie die hoofdzakelijk belast wordt met de toelating tot de studies, de begeleiding van studenten, de evaluatie van de leerresultaten, hun kwalificatie en de organisatie van overeenstemmende examens » (artikel 15, § 1, eerste lid, 45°, van het decreet van 7 november 2013).

De graad van « doctor (DOC) » is de « academische graad niveau 8 die de studies van de derde cyclus bekrachtigt, uitgereikt door een universiteit en behaald na verdediging van een proefschrift overeenkomstig artikel 71, § 2 » (artikel 15, § 1, eerste lid, 29°, van hetzelfde decreet).

B.114.2. Net als artikel 21, eerste lid, 12°, van het decreet van 7 november 2013, kent artikel 134, derde lid, van hetzelfde decreet aan de « ARES » de opdracht toe om de regels aan te nemen inzake de werking van de examencommissies die zijn belast met het toekennen van de graad van doctor.

B.114.3. Om gelijkaardige redenen als die welke zijn uiteengezet in B.18.3.1 en B.18.3.2, zijn de grieven, in zoverre zij betrekking hebben op artikel 134, derde lid, van het decreet van 7 november 2013, niet gegrond.

B.115.1. Artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 verplicht de « academische autoriteiten » ertoe zich ervan te vergewissen dat er voldoende tijd is tussen de opeenvolgende proeven tijdens een evaluatieperiode.

Wanneer bijvoorbeeld verschillende proeven van eenzelfde evaluatieperiode worden georganiseerd in de vorm van een mondeling examen en wanneer het aantal voor die examens ingeschreven studenten relatief hoog ligt, zou die verplichting ertoe kunnen leiden de periode tijdens welke de betrokken hoogleraren die studenten zouden moeten ondervragen, te verlengen, in te korten of op te splitsen.

De voormelde regel kan de situatie van de hoogleraren dus rechtstreeks en ongunstig raken.

B.115.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013.

B.116.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 is artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet, omdat die decretale bepaling, door een hoogleraar aan een universiteit mogelijk ertoe te verplichten bijna alle dagen van een evaluatieperiode bepaalde proeven in te richten, afbreuk zou doen aan het recht van die hoogleraar op billijke arbeidsvoorwaarden.

B.116.2. Artikel 23, eerste lid, tweede lid en derde lid, 1°, van de Grondwet bepaalt :

« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.

Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.

Die rechten omvatten inzonderheid :

1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen; ».

Om billijk te zijn moeten de arbeidsvoorwaarden « van die aard zijn dat de arbeid de werknemer een arbeidsvoldoening schenkt, hem de mogelijkheid biedt zich volledig te ontplooien, zijn gezondheid beschermt en aan hem en aan zijn familie de mogelijkheid biedt om een onafhankelijk en fatsoenlijk bestaan te leiden » (*Parl. St.*, Senaat, 1991-1992,

nr. 100-2/3°, p. 16). In die arbeidsvoorwaarden zijn « o.a. begrepen » de « arbeidsduur », de « betaalde feestdagen », de « arbeidsduurvermindering voor de werknemers die gevaarlijk of ongezond werk verrichten », de « wekelijkse rust », de « veiligheid en gezondheid », de « ontslagvoorwaarden », de « sociale promotie » en de « beroepsoriëntatie en -vorming » (*ibid.*).

B.116.3. Zelfs indien de toepassing van de bestreden bepaling tot gevolg zou hebben dat een hoogleraar aan een universiteit ertoe zou worden verplicht elke werkdag van de evaluatieperiode studenten te evalueren, heeft die niet tot gevolg de arbeidsvoorwaarden van die hoogleraar dermate aan te tasten dat zelfs indirect afbreuk zou worden gedaan aan het billijke karakter van zijn arbeidsvoorwaarden.

B.116.4. In zoverre hij betrekking heeft op artikel 134, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013, is de grief niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 140 van het decreet van 7 november 2013

B.117.1. Vóór de wijziging ervan bij artikel 56 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 140 van het decreet van 7 november 2013 :

« Op het einde van het tweede en het derde quadrimester, op basis van de proeven die door de student worden afgelegd tijdens het academiejaar en van hun gemiddelde, kent de examencommissie de studiepunten toe voor de onderwijseenheden waarvan de evaluatie voldoende is of waarvoor het tekort aanvaardbaar is na inzage van het geheel van de resultaten.

De examencommissie kan dus soeverein het slagen proclameren voor een onderwijseenheid, het geheel van de eenheden gevolgd tijdens het academiejaar of een studiecyclus zelfs als de criteria bedoeld in artikel 139 niet bereikt werden.

In dit geval kent ze definitief de overeenstemmende studiepunten toe, ongeacht het gemiddelde of het behaalde cijfer; dit cijfer wordt dus beschouwd als de slaagdrempel te hebben bereikt en wordt in die zin gewijzigd na de beraadslaging, indien nodig ».

Vóór de wijziging ervan bij artikel 55 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 139 van het decreet van 7 november 2013 :

« De eindevaluatie van een onderwijseenheid wordt uitgedrukt aan de hand van een cijfer tussen 0 en 20, waarbij de slaagdrempel op 10/20 ligt. De studiepunten worden definitief verworven. Een examencommissie mag niet weigeren studiepunten toe te kennen die gebonden zijn aan de proeven waarvoor de student deze slaagdrempel bereikt heeft, ongeacht het behaalde globale gemiddelde.

De globale evaluatie van het geheel van de eenheden gevolgd tijdens een academiejaar of een studiecycclus wordt uitgedrukt op dezelfde manier, waarbij de slaagdrempel op gemiddeld 10/20 ligt voor zover de studiepunten van de beoogde onderwijseenheden werden toegekend ».

B.117.2. Artikel 55 van het decreet van 25 juni 2015 heft, in artikel 139 van het decreet van 7 november 2013, het tweede lid en de woorden « ongeacht het behaalde globale gemiddelde » van het eerste lid op.

Artikel 56 van het decreet van 25 juni 2015 heft in artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 de woorden « het gemiddelde of » op.

B.118.1. Artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 staat de examencommissie toe om een cijfer te wijzigen dat een hoogleraar na zijn evaluatie van de student heeft toegekend, wanneer de examencommissie heeft beslist dat een student is geslaagd, ondanks het feit dat dat cijfer de bij het decreet bepaalde slaagdrempel niet heeft bereikt.

Die regel kan de situatie van de hoogleraar aan een universiteit die het door de examencommissie gewijzigde cijfer heeft toegekend, rechtstreeks en ongunstig raken.

B.118.2. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben dus belang bij de vernietiging van artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013.

B.119.1. Volgens de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 is artikel 140, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met artikel 23, derde lid, 1°, van de Grondwet, omdat die decretale bepaling, door de examencommissie toe te staan een cijfer onder de slaagdrempel dat een hoogleraar aan een universiteit heeft toegekend na afloop van

de evaluatie van een onderwijseenheid, te verhogen teneinde dat cijfer op het niveau van de slaagdrempel te brengen, afbreuk zou doen aan het recht van die hoogleraar op billijke arbeidsvoorwaarden.

B.119.2. De examencommissie kan het cijfer onder de slaagdrempel dat een student behaalt na de evaluatie van een onderwijseenheid enkel verhogen wanneer « het tekort aanvaardbaar is na inzage van het geheel van de resultaten » (artikel 140, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013).

Bovendien omvat de examencommissie « inzonderheid alle leerkrachten die, binnen de instelling voor hoger onderwijs, verantwoordelijk zijn voor een onderwijseenheid van het studieprogramma die geen individuele keuze is van de student » (artikel 131, § 2, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013) en de « verantwoordelijken voor de andere onderwijseenheden van het programma die in de loop van het academiejaar werden gevolgd door minstens één student die regelmatig ingeschreven is, nemen met recht deel aan de beraadslaging » (artikel 131, § 2, tweede lid, van hetzelfde decreet). Alle docenten die verantwoordelijk zijn voor een van de betrokken onderwijseenheden hebben het recht om deel te nemen aan de beraadslaging van de examencommissie (artikel 132, § 2, eerste lid, van hetzelfde decreet). De hoogleraar wiens cijfer is gewijzigd met toepassing van de bestreden bepaling wordt dus verzocht deel te nemen aan de beraadslaging van de examencommissie.

In die context heeft de bestreden bepaling niet tot gevolg de arbeidsvoorwaarden van een hoogleraar aan een universiteit te beïnvloeden.

B.119.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 148 van het decreet van 7 november 2013

B.120. Artikel 148 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« De instellingen voor hoger onderwijs organiseren de hulp voor het slagen van de studenten binnen hun instelling of in samenwerking met andere instellingen.

Deze activiteiten worden prioritair gebruikt voor de bevordering van het slagen van de studenten van het eerste jaar van de eerste cyclus die deze uitoefenen. Deze lijst is niet exhaustief, maar houdt onder andere de volgende maatregelen in :

1° de oprichting van een didactisch centrum voor hoger onderwijs in het kader van de academische pool. Dit centrum heeft als opdracht het adviseren, opleiden en omkaderen van de leerkrachten die vooral deze studenten opleiden;

2° het aanbod aan specifieke activiteiten voor de studenten om hen de methodes en technieken aan te leren waardoor ze betere slaagkansen hebben;

3° het ter beschikking stellen van middelen voor zelfevaluatie en van adviesdiensten om de bekwaamheden en de eventuele leemten van studenten te erkennen;

4° de organisatie van remediëringsactiviteiten om tegemoet te komen aan de mogelijke leemten van de studenten in één of andere cursus of, meer in het algemeen, ze te helpen de moeilijkheden boven te komen bij het begin van het hoger onderwijs en hen te helpen het volgende academiejaar te beginnen met de beste slaagkansen;

5° de begeleiding van de studenten in hun keuze van hun studieprogramma en de remediëringsactiviteiten of meer in het algemeen de hulp voor het slagen en voor de interpretatie van hun resultaten;

6° het aanbod aan leeractiviteiten in kleine groepen en gewijd aan praktische oefeningen in minstens één discipline die kenmerkend is voor het gekozen studiedomein, om zich te verzekeren van de juiste studiekeuze van de student;

7° de ontwikkeling van vernieuwende didactische methodes gericht op het profiel van studenten van het eerste jaar binnen een domein van welbepaalde studies.

Deze diverse activiteiten kunnen gedeeltelijk of volledig georganiseerd worden in het derde quadrimester van het academiejaar.

Op basis van een gezamenlijke aanvraag ingediend door ARES, kan de Regering bijkomende middelen daartoe toekennen.

Volgens de voorwaarden vastgesteld door de academische autoriteiten kan de actieve deelname van een student van het eerste jaar aan één van deze activiteiten gevaloriseerd worden door de examencommissie tijdens de studiecycclus als ze het voorwerp heeft uitgemaakt van een proef of een specifieke evaluatie; deze valorisatie mag geen 5 studiepunten overschrijden. Deze mogelijke proef wordt slechts één keer georganiseerd tijdens het quadrimester waarin deze activiteiten plaatsgevonden hebben.

Worden beschouwd als studenten van het eerste jaar van de eerste cyclus, de studenten die ten minste nog geen 45 studiepunten verworven of gevaloriseerd hebben onder de 60 eerste studiepunten van de eerste cyclus ».

B.121.1. Zoals reeds is vermeld, is een « academische pool » een vereniging van instellingen voor hoger onderwijs waaronder minstens één universiteit (artikel 52, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013), met dien verstande dat elke in de Franse Gemeenschap gevestigde universiteit deel uitmaakt van een dergelijke vereniging (artikel 52, tweede lid, van hetzelfde decreet).

Artikel 148, tweede lid, 1°, van het decreet van 7 november 2013 verplicht de instellingen voor hoger onderwijs om in het kader van een vereniging maatregelen te nemen teneinde de slaagkansen van de studenten te vergroten.

Zelfs indien de toepassing van die bepaling gevolgen zou kunnen hebben voor de situatie van de ene of de andere verzoekende partij in haar hoedanigheid van docent, dan nog zou zij die niet rechtstreeks en ongunstig kunnen raken.

B.121.2. Bovendien preciseren de tweede, de vierde en de vijfde verzoekende partij in de zaak nr. 5933 niet hoe de voormelde regel de situatie van een hoogleraar aan een universiteit die verantwoordelijk is voor een programma binnen de instelling die hem tewerkstelt of die van een hoogleraar die, ten behoeve van gediplomeerde studenten, een seminarie inricht in verband met het zoeken naar werk, rechtstreeks en ongunstig kan aantasten.

B.121.3. Gelet op hetgeen voorafgaat en hetgeen in B.12.3.2 is vermeld, hebben de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 geen belang bij de vernietiging van artikel 148, tweede lid, 1°, van het decreet van 7 november 2013.

B.122.1. Volgens de eerste, de tweede en de vijfde verzoekende partij in de zaak nr. 5927 is artikel 148, vierde lid, van het decreet van 7 november 2013 niet bestaanbaar met de artikelen 24, § 1, eerste lid, en 27 van de Grondwet, omdat die decretale bepaling, door aan de « ARES » de opdracht toe te vertrouwen om op te treden in de organisatie van de « hulp voor het slagen », afbreuk zou doen aan de vrijheid van onderwijs en aan de vrijheid van vereniging van de hogescholen en hogere kunstscholelen waarvan de inrichtende macht privaat is en door de Franse Gemeenschap wordt gesubsidieerd.

B.122.2. De bestreden bepaling kent aan de « ARES » slechts een zeer beperkte rol toe. Zij belast die instelling van openbaar nut ermee aan de Franse Gemeenschapsregering een

verzoek om extra middelen te bezorgen, dat gezamenlijk door verschillende instellingen voor hoger onderwijs wordt voorgelegd.

Die bepaling ontnemt de hogescholen en de hogere kunstscholen dus geenszins het recht, dat zelfs een plicht is, om de « hulp voor het slagen » te organiseren door onder meer de maatregelen te nemen die zijn bepaald in artikel 148, tweede lid, van het decreet van 7 november 2013.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.122.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 149 van het decreet van 7 november 2013

B.123. Artikel 149 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Bovendien kunnen de academische polen, onder de coördinatie van hun didactische centra voor hoger onderwijs, voorbereidende activiteiten voor hogere studies gezamenlijk organiseren. Ze kunnen samenwerkingsovereenkomsten daarover sluiten met andere instellingen voor hoger onderwijs, inrichtingen voor sociale promotie of inrichtingen voor secundair onderwijs georganiseerd, gesubsidieerd of erkend in de Franse Gemeenschap.

Op basis van een gezamenlijke aanvraag van de betrokken instellingen die goedgekeurd en bezorgd wordt door de ARES, kan de Regering ze bijkomende middelen daaromtrent toekennen ».

B.124.1. Volgens de eerste, de tweede en de vijfde verzoekende partij in de zaak nr. 5927 zijn zowel de eerste zin van artikel 149 van het decreet van 7 november 2013 als het tweede lid van die bepaling niet bestaanbaar met de artikelen 24, § 1, eerste lid, en 27 van de Grondwet, omdat zij, door aan de « ARES » de opdracht toe te kennen om op te treden bij het ontwerpen en organiseren van de activiteiten ter voorbereiding van de hogere studies, afbreuk doen aan de vrijheid van onderwijs en de vrijheid van vereniging van de hogescholen en hogere kunstscholen waarvan de inrichtende macht privaat is en door de Franse Gemeenschap wordt gesubsidieerd.

B.124.2. De eerste zin van artikel 149, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 machtigt de academische polen ertoe activiteiten ter voorbereiding van de hogere studies te organiseren zonder op enigerlei wijze de « ARES » te vermelden.

Artikel 149, tweede lid, kent aan de « ARES » slechts een beperkte rol toe. Het belast die instelling van openbaar nut ermee een verzoek om extra middelen, gezamenlijk voorgesteld door verschillende instellingen voor hoger onderwijs die betrokken zijn bij activiteiten ter voorbereiding van de hogere studies, goed te keuren en het mee te delen aan de Franse Gemeenschapsregering. Die bepaling kent aan de « ARES » geenszins de bevoegdheid toe om deel te nemen aan het ontwerpen of organiseren van dergelijke activiteiten.

De bestreden bepaling heeft dus niet de draagwijdte die de verzoekende partijen eraan geven.

B.124.3. De grief is niet gegrond.

Ten aanzien van artikel 160 van het decreet van 7 november 2013

B.125. Vóór de wijziging ervan bij artikel 2 van het decreet van 18 december 2014 « houdende diverse bepalingen inzake leerplichtonderwijs, hoger onderwijs en jeugdbescherming » bepaalde artikel 160, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 :

« Vanaf de goedkeuring door de Regering van de statuten van de academische polen waartoe de betrokken universiteiten behoren, wordt de universitaire academie die ze verenigt, ontbonden. Haar vermogen wordt verdeeld over de universiteiten die lid zijn, alsook de rechten en plichten volgens de statutaire overeenkomst van deze universitaire academie of, bij gebrek aan bepalingen in die zin in deze overeenkomst, volgens de beslissing van haar raad ».

B.126.1. Artikel 160, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 heeft betrekking op de ontbinding van de universitaire academies waarvan de oprichting was bepaald bij artikel 90 van het decreet van 31 maart 2004 « betreffende de organisatie van het hoger onderwijs ter bevordering van de integratie in de Europese ruimte van het hoger onderwijs en betreffende de herfinanciering van de universiteiten ». Die academies waren verenigingen waarin minstens twee universiteiten verenigd waren (artikel 90, eerste lid, van het decreet van

31 maart 2004) en die in beginsel beschikten over een rechtspersoonlijkheid onderscheiden van die van de universiteiten (artikel 91, eerste lid, van hetzelfde decreet).

De toepassing van artikel 160, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013 kan gevolgen hebben voor de situatie van de hoogleraren die zijn tewerkgesteld door de universiteiten die lid waren van een dergelijke academie. Zij zou die situatie echter slechts indirect en ongunstig kunnen raken.

Bovendien dient te worden opgemerkt dat het decreet van 7 november 2013 de samenwerking onder universiteiten toestaat (artikel 82) en de tweede verzoekende partij in de zaak nr. 5933 niet verbiedt haar ambten van hoogleraar te blijven uitoefenen in de twee universiteiten die verenigd waren in de « Académie universitaire Louvain » (artikel 1, 2°, van het besluit van de Franse Gemeenschapsregering van 9 maart 2005 « waarbij de lijst van de universitaire academiën en hun samenstelling bekend worden gemaakt », *Belgisch Staatsblad*, 26 mei 2005), thans ontbonden, en die voortaan lid zijn van twee onderscheiden academische polen (besluit van de Franse Gemeenschapsregering van 1 oktober 2014 « tot goedkeuring van de statuten van de vzw's ' Le Pôle Hainuyer ', ' Pôle Académique Louvain ', ' Pôle Académique de Namur ASBL ', ' Pôle académique Liège-Luxembourg, ASBL ', ' Pôle académique de Bruxelles ' », *Belgisch Staatsblad*, 25 november 2014).

B.126.2. Gelet op hetgeen voorafgaat en hetgeen in B.12.3.2 is vermeld, hebben de verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 geen belang bij het vorderen van de vernietiging van artikel 160, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013.

Ten aanzien van artikel 169 van het decreet van 7 november 2013

B.127. Artikel 169 van het decreet van 7 november 2013 bepaalt :

« Het derde lid van artikel 45 van het decreet van 16 april 1991 houdende organisatie van het onderwijs voor sociale promotie, zoals gewijzigd, wordt geschrapt.

Het besluit van de Regering van de Franse Gemeenschap van 23 juni 2011 tot bepaling van de regels met betrekking tot de machtigingen toegekend aan de inrichtingen van het onderwijs voor sociale promotie voor de organisatie van afdelingen bekrachtigd door de

graden van bachelor, specialisatie of master en door het ‘ Brevet de l'enseignement supérieur ’ (brevet voor het hoger onderwijs), wordt opgeheven ».

B.128.1. Artikel 6 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereist onder meer dat het verzoekschrift met betrekking tot een beroep tot vernietiging voor elke bestreden bepaling uiteenzet welke de regels zijn waarvan de schending wordt aangevoerd.

B.128.2. Het verzoekschrift in de zaak nr. 5927 geeft niet aan welke van de regels waarvan de niet-naleving door het Hof kan worden afgekeurd, zouden zijn geschonden door de bestreden bepaling.

B.128.3. De grief is niet ontvankelijk.

Ten aanzien van artikel 171 van het decreet van 7 november 2013

B.129. Vóór de wijziging ervan bij artikel 61 van het decreet van 25 juni 2015 bepaalde artikel 171 van het decreet van 7 november 2013 :

« Dit decreet treedt in werking op 1 januari 2014, met uitzondering van de bepalingen van TITEL III die voor het academiejaar 2014-2015 in werking treden.

De inwerkingtreding van de bepalingen van het tweede lid van artikel 105, § 1 wordt vastgesteld op de wijziging bij decreet van het bedrag van de inschrijvingsgelden.

De voorwaardelijke gezamenlijke machtigingen die met een asterisk aangeduid worden in bijlage IV van dit decreet treden in werking ten vroegste voor het academiejaar 2016-2017, op de Regering vast te stellen datum ».

B.130.1. Bijlage IV van hetzelfde decreet bevat een « lijst van voorwaardelijke gezamenlijke machtigingen ».

Artikel 171, derde lid, van het decreet van 7 november 2013 heeft enkel tot doel de inwerkingtreding van sommige van die « voorwaardelijke gezamenlijke machtigingen » te regelen.

Een voorwaardelijke gezamenlijke machtiging is een machtiging die « onderworpen is aan de voorwaarde dat de instellingen aan wie deze gezamenlijke machtiging wordt toegekend, een overeenkomst van gezamenlijke diplomering met elkaar sluiten » (artikel 87, eerste lid, van het decreet van 7 november 2013). Een « machtiging » is de « bevoegdheid die bij decreet aan een instelling voor hoger onderwijs toegekend wordt op een bepaald grondgebied een studieprogramma te organiseren, een academische graad toe te kennen en de ermee gepaard gaande getuigschriften en diploma's uit te reiken » (artikel 15, § 1, eerste lid, 42°, van hetzelfde decreet).

B.130.2. Zelfs indien de toepassing van de bestreden bepaling gevolgen kan hebben voor het werk van sommige hoogleraren, dan nog doet zij geenszins afbreuk aan hun statuut en kan zij hun situatie niet rechtstreeks en ongunstig raken.

B.130.3. Bovendien zet de derde verzoekende partij in de zaak nr. 5933 niet uiteen hoe de bestreden bepaling de « onderhandelingen over gezamenlijke diplomering », die niet anders gepreciseerd zijn en waarnaar zij verwijst, rechtstreeks en ongunstig kan raken.

B.130.4. De verzoekende partijen in de zaak nr. 5933 hebben bijgevolg geen belang bij de vernietiging van artikel 171, derde lid, van het decreet van 7 november 2013.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt de woorden « en opleidingen » in artikel 21, eerste lid, 14°, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 7 november 2013 tot bepaling van het hogeronderwijslandschap en de academische organisatie van de studies;
- verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus gewezen in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 21 april 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

J. Spreutels